Nalo Hopkinson

GECE YARISI GEZEGENİNDEN RAPORLAR

İNGİLİZCEDEN ÇEVİREN: GÜL KORKMAZ

AYRINTI

NALO HOPKINSON

Toronto ve California'da yaşayan Jamaikalı yazar Nalo Hopkinson, Karayip mitleri ve halk edebiyatı unsurlarını bilimkurgu ve fantastik roman türlerinde kendine özgü bir şekilde kullanır. Bilimkurgu ve fantezi edebiyatının en sevilen ve saygı duyulan yazarlarından biri olan Hopkinson, aynı zamanda ilerici ve eşitlikçi sesiyle de türün en çarpıcı eserlerini yaratmıştır. Fantastik edebiyata yeni bir nefes ve derinlik katan roman ve kısa öykülerinin yanı sıra, Hopkinson aynı zamanda farklı öykü seçkileri oluşturup yayıma hazırlıyor. Hopkinson bilimkurgu ve fantastik edebiyat dünyasındaki ırk ve etnisite tartışmalarını ilerletmek ve bu konularda ilerici adımlar atmak ve gelişim sağlamak amacıyla kurulan Carl Brandon Topluluğu'nun da kurucu üyelerinden biri...

Ayrıntı: 1164
Bilimkurgu Dizisi: 2

Gece Yarısı Gezegeninden Raporlar
Nalo Hopkinson

Kitabın Özgün Adı
Report From Planet Midnight

İngilizceden Çeviren
Gül Korkmaz

Yayına Hazırlayan
Bora Korkmaz

Son Okuma
Mücella Ezgin

Bu kitabın Türkçe yayım hakları
Ayrıntı Yayınları'na aittir.

Bu kitabın Türkçe yayım hakları Anatolialit Agency aracılığıyla alınmıştır.

© 2012 PM Press

Kapak İllüstrasyonu
Berat Pekmezci

Kapak Tasarımı
Gökçe Alper

Dizgi
Hediye Gümen

Baskı ve Cilt
Ali Laçin - Barış Matbaa-Mücellit
Davutpaşa Cad. Güven San. Sit. C Blok No. 286
Topkapı/Zeytinburnu - İstanbul - Tel. 0212 567 11 00
Sertifika No: 33160

Birinci Basım: *Mart 2018*

Baskı Adedi *2000*

ISBN 978-605-314-267-6
Sertifika No: 10704

AYRINTI YAYINLARI
Basım Dağıtım San. ve Tic. A.Ş.
Hobyar Mah. Cemal Nadir Sok. No: 3 Cağaloğlu – İstanbul
Tel.: (0212) 512 15 00 Fax: (0212) 512 15 11
www.ayrintiyayinlari.com.tr & info@ayrintiyayinlari.com.tr

twitter.com/ayrintiyayinevi facebook.com/ayrintiyayinevi instagram.com/ayrintiyayinlari

Nalo Hopkinson

Gece Yarısı Gezegeninden Raporlar

İçindekiler

Gece Yarısı Gezegeninden Raporlar

Şişedeki Mesaj 11

Gece Yarısı Gezegeninden Raporlar 37

Değişim 61

"Dengeleri Ayarlamak" 81

Gece Yarısı Gezegeninden Raporlar

Şişedeki Mesaj

"N'apıyosun Kamla?" Kahverengi ayak parmaklarını sahilin kumuna gömmüş olan tombul parmaklı çocuğa yanaştım. Sakin ve umursamaz görünmeye çalışıyordum. O sadece bir çocuktu, tuhaf bir şekilde yetişkin gibi görünmesine sebep olan kocaman kafasına rağmen sadece dört yaşındaydı. Kafası aşağı yukarı sallanıyordu, boynundaki kaslar onu kontrol etmek için savaş veriyordu adeta. Evlat edindirme merkezindekiler, Babette ve Sunil'e yeni kızlarının bu durum dışında hiçbir sağlık sorununun olmadığını söylemişlerdi.

Kamla kafasını kaldırıp bana baktı. Sorduğum soruyu acele etmeden değerlendirdi, sonra elini kaldırdı ve avucunu bir origami bilmece kutusuymuş gibi açarak uzattı. "Deniz kabuğu buluyorum" dedi. Avucundaki deniz kabuğunun içinde minik bir yengeç vardı. Nazik bedeni, sıkılmış yumruğunun içinde bir kâğıt topu gibi ezilmişti. Yengeç su götürmez bir biçimde ölüydü.

Bir yetişkin olarak hayatımda çocuklar olmadan hatırı sayılır on yıllar boyunca yaşamayı başarmıştım. Onlardan nefret etmiyorum. Her çocuksuz insanın, sürünün erdemli üreyicileri tarafından ölümüne gagalanmamak adına böyle söylemek zorunda olduğunu biliyorum. Ama gerçekten çocuklardan nefret etmiyorum. Yalnızca onları anlamıyorum. Bana başka bir tür gibi görünüyorlar. Kaybolmuş bir çocuğun ailesini bulmasına yardım ederim ya da su içmek isteyen ama çeşmeye boyu yetmeyen bir çocuğa ufak bir destek atarım (tıpkı yavru bir köpek ya da kedi için yapacağım gibi) ama hiçbir zaman baba olmak gibi bir isteğim olmadı. Evimi aynı zamanda atölye olarak kullanıyorum ve her taraf birbirine karışmış kablolarla, darmadağınık haldeki bilgisayarlarla ve ancak iskambil kâğıtlarından yapılmış bir ev kadar sağlam duran kitap yığınlarıyla dolu. Gazete kupürleriyle dolu kutular, ölü hayvan kemikleri, yolda bulduğum paslı metal parçaları falan da cabası. Birazcık bile ilginç görünen hiçbir şeyi atmıyorum. Neyin ne zaman lazım olacağını asla bilemezsiniz. Kaosun kendine özgü ve yuva hissi veren bir konforu var.

İçinde bulunduğu deniz kabuğuyla birlikte Kamla'nın elinde duran ölü yengeci nazikçe aldım. Oyuncağını almamdan rahatsız olmuş gibi görünmüyordu. "Bu yanlış" dedi, peltek çocuk sesiyle. "Başka bulmak istiyorum."

Tekrar etrafına bakmaya, kumu karıştırmaya başladı. Çocukları ürkütücü bulmamın diğer sebebi de bu. Canlı ile cansız arasındaki o hassas, çok önemli farkı kavrayamıyorlar. Onlara göre hepsi bir. Yaşayanların diyarından ölülerin diyarına gidişin tek yönlü bir yolculuk olduğunu anlamaları zaman alıyor. Müteveffa yengeci titreyen elimden düşürdüm. "Hayır Kamla" dedim. "Artık öğle yemeği vakti."

Küçük kahverengi yumruğuna uzandım. Elini benden uzaklaştırdı ve göğsüne doğru sıkıca çekti. Kralların ve dört yaşındakilerin bölgesinde olduğumuzu ilan eden mağrur bir ifadeyle bana baktı. Kafasını salladı. "Hayır, daha yemek istemiyorum. Deniz kabuğu aramam gerekiyor."

Oyun çocukların işidir derler. Kamla, kumun üzerinde telaşla koşmaya başladı, görevine kilitlenmişti. Ama benim sorumluluğum Kamla'ya değil Kamla'nın annesineydi. Babette öğle yemeğini hazırlarken bir saat boyunca Kamla'ya göz kulak olacağıma söz vermiştim. Babs ve Sunil bir süredir yorgun, çaresiz ve tükenmiş görünüyorlar. Kamla'yı evlat edindiklerinden beri.

Kamla'ya bakıcılık etme görevimin daha yirmi dakikası vardı. Her dakikayı sayıyordum. Peşinden koştum. Şimdiden en az yüz metre uzaklaşmıştı, deniz kabuklarını olabildiğince hızlı bir şekilde parlak yeşil mayosunun içine dolduruyordu. Ona yetiştiğimde de benimle gelmedi. On beş dakikam kalmıştı. En sonunda onu kucaklayıp kaldırdım. Avucumun içindeki kaygan bir balık gibi çırpındı, kafasını salladıkça siyah saçları yüzüne çarpıyordu. "Hayır! Hayır!" Kucağımda öylece kulübeye, Babette'e geri götürdüm. Bu esnada Kamla sıkıntısını haykırarak ifade ediyor ve komşular da tuhaf yazlık kulübelerinden bizi izliyordu. Kamla'yı annesinin kollarına attım. Babette çocuğunu aldığında yüzünde endişeyle karışık bir hüsran ifadesi vardı. Kamla ise ağrılı bir boyun incinmesinin eşiğindeydi.

Öğle yemeği, parmak boğumu boyutlarında kesilmiş sosisler ve ince uzun doğranmış parlak turuncu havuç dilimlerinin eşlik ettiği hazır alınmış mısır unu çöreklerinden oluşuyordu. Çöreklerde yapay bir tatlılık vardı. Öfke unutulmuştu, Kamla halinden memnun bir şekilde ritmi bozuk bir şarkı söyleyerek yemeğini yiyordu. Ma-

yosuna üzüm suyu damlatmıştı. Bardağının üzerinden bana bakıyordu. Sakin, kadim bir bakıştı bu ve fena halde sinirimi bozuyordu.

Babette, kendisininkine ve benim üzüm suyuma votka ve bolca buz karıştırmıştı. "Mor İnekler'i hatırlıyor musun?" diye sordu. "İlk yılımızdaki Çaylak Haftası'nda nasıl da dağıtmıştık!"

"Çaylak Haftası ne?" diye sordu Kamla.

"Üniversitenin ilk haftası canım. Büyük insanların okuluna üniversite deniyor."

"Evet, üniversitenin ne olduğunu biliyorum" dedi çocuk, tiz sesiyle. Kamla bazen tuhaf bir şekilde bütün cümleler kuruyordu. "Ama çaylak nedir?"

"Bir şeye yeni başlayanlar için kullanılan bir kelime" dedim ona. "Üniversitede de birinci sınıftaki kişilere deniyor."

"Haa!"

Tabağındaki sosis parçalarına sivri bir havuç dilimini saplama denemesine geri döndü. Kafasının üzerinden belli belirsiz bir şekilde Babette'e gülümsedim. Berbat içkimden bir yudum alıp havuç dilimlerini ve sosisleri aceleyle yuttum. Tabağım boşaldığı anda izin istedim. Babette mutfak masasından bana el sallarken gözlerinde üzgün bir bakış vardı. Sunil yazlık kulübelerine ancak hafta sonları gelebiliyordu. Babs'ın bana anlattığına göre, geldiği zamanlarda da işinden ötürü fazlasıyla yorulmuş oluyor, onunla konuşmak ya da Kamla'yla sahilde oynamak yerine vaktinin çoğunu uyuyarak geçiriyordu.

Kapıdan çıkarken durdum ve arkama baktım. Kamla, Babette'in kucağında oturuyordu. Babette'in lekeli sarı tişörtünde Kamla'nın ebatlarıyla örtüşen mor bir el izi vardı. Kamla üzüm suyunu höpürdetmeye devam ediyordu. Ben çıkarken kafasını kaldırıp bakmadı.

Arkadaşlarım baharı görmüş kurbağalar gibi (ya da kurbağalar hangi dönemde yumurtluyorsa artık) yavrulamaya başladıkları zaman, benim de aynı şeyi yapmaktaki gönülsüzlüğüm daha büyük bir sorun haline geldi. Bir keresinde –dili çevik bir zürafanınki kadar kıvrak bir kadın olan– Sula'yla yemeğe çıktığımızda, çocuk sahibi olmaya niyetim olmadığından bahsetmiştim.

Kaşlarını çattı. Daha önce yüzünü hiç böyle görmüş müydüm? "Gerçekten mi?" dedi. "Mirasını birine aktarmayı önemsemiyor musun?"

"Soyadımdan mı söz ediyorsun?"

Rahatsız bir kahkaha attı. "Neden söz ettiğimi biliyorsun."

"Gerçekten bilmiyorum. Ben bir kral değilim ve hiçbir zaman da zengin olmayacağım. Arkamda birine miras olacak kadar mal bırakmayacağım. Bir imparatorluk kuruyor falan da değilim."

Birileri tereyağı güğümüne fare düşürmüş gibi bir ifadeye büründü. "Hayatınla ne yapacaksın o zaman?"

"Bilmem ki!" dedim gülerek, işi şakaya vurmaya çalışıyordum. "Belki eve gidip kafama bir silah dayarım, kendime ya da başka birine bir faydam olmadığına göre."

Bu kez de çürümüş bir şey kokluyor gibi görünüyordu. "Ya saçmalama!" diye çıkıştı.

"Nasıl? Çocuk istememek saçma mı?"

"Hayır, hayatının kendini öldürsen de bir şey fark etmeyecek kadar değersiz olduğunu düşünmek saçma."

"Hadi ama Sula!"

Sesimi restorandaki düşük konuşma seviyesini bastıracak kadar yükseltmiştim. En yakınımızdaki masada oturan çift çaktırmadan bize bakıyordu. İç çektim ve devam ettim: "Hayatım gayet değerli. Yalnızca onun genetik materyalimden ibaret olmadığını düşünüyorum. Sen de böyle düşünmüyor musun?"

"Herhalde."

Ama elini elimden çekmişti. Kucağındaki peçeteyle oynamaya başladı. Yemeğin geri kalanında kafası başka yerlerdeydi. Benimle göz göze gelmemeye gayret gösterse de yeterince hoş bir sohbet edebildik. Ona bir grup Siyu aktivistinin, arkeoloji bölümü atalarının defin bölgesini kazdığı gerekçesiyle bir üniversiteyi protesto ettiğini anlattım. Ben de anne tarafından Rosebud Siyuları'ndanım. Bölüm başkanı konuyu değerlendirmeyi reddedince bu elemanlar da bir gece adamın büyük büyük annesinin gömülü" olduğu mezarlığa gitmişler. Kadının cesedinden geriye kalanları kazıp çıkarmışlar, bütün kemikleri serip küçük etiketlerle sınıflandırmışlar. Sonuçta hapis cezası almışlardı ama üniversite de atalarının kalıntılarını kabile konseyine iade etmişti.

Sula'nın tek söylediği, "Yaşayanların daha önemli olduğunu düşünmüyor musun?" olmuştu.

O geceki seks harikaydı. Sula üzerime fena atlamış ve beni ter içinde bırakmıştı. Ama geceyi benimle geçirmedi. O gittiğinde terden ıslanmış çarşafın üstüne kıvrılıp sıcaklığımla kuruttum. O geceden sonra iki ya da üç kez daha görüştük, ama aramızdaki elektrik uçup gitmişti.

Babette ve Sunil, St. Johns'tan taşınmakla ilgili konuşmaya başlamışlardı, Toronto'ya gidebilirlerdi. Kamla okulda bir üst sınıfa geçmek üzereydi. Ailesi yeni okulda yeni arkadaşlar edinebileceğini umuyordu. Herhangi bir arkadaş edinmesi hiç fena olmazdı. Çocuklar Kamla'yla alay etme eğilimindeydiler, ona isimler takıyorlardı.

Sunil'den önce Babette bir iş buldu. Vancouver'daki Emily Carr Enstitüsü'nde dijital tasarım öğretmenliği teklifi almıştı. O bölgede inşaat işi epey canlıydı, o yüzden Sunil de onun ardından pek zorlanmadan iş bulabildi. Kamla taşınacaklarını duyduğunda türlü çeşit kapris yaptı. Okyanustan ayrılmak istemiyordu. Sunil Vancouver'da

da okyanus olacağına dikkat çekti. Ama Kamla ayak diriyordu. "Ben buradaki *bu* okyanusu istiyorum. Anlamıyor musunuz?"

Ama Sunil ve Babette kararlarını vermişlerdi ve Kamla yalnızca bir çocuktu. Ailecek bir çırpıda toparlandılar ama Babette'in bana sonradan söylediğine göre bu, hayatında yaptığı en yorucu iş olmuştu.

Babette telefonda şunları anlatıyordu: "Buraya geldikten bir hafta sonra Kamla'yı Wreck Plajı'na götürdük. Foklar kıyıya bayağı yaklaşıyor biliyor musun? Kamla'nın hoşuna gideceğini düşündük."

"Gitti mi peki?" diye sordum, yalandan dinliyordum. Birkaç aydır görüşmekte olduğum Cecilia'yla yaklaşan buluşmamızdaydı aklım. İri ve esmer bir kadındı. Bir göğsünü tutmak için iki elimi birden kullanmam gerekiyordu ve gece kaşık pozisyonunda yattığımızda göbeği, avucumu soğuk bir gündeki bir kâse sıcak çorba gibi dolduruyordu.

"Kamla ne yaptı biliyor musun?" diye sordu Babette, beni ıslak hayallerimden uyandırarak. Sigarasından nefes çekişini ve "hıss" sesini duydum. Babette taşınma sürecinde sigaraya tekrar başlamıştı. "Birkaç dakika kumları dürterek dolaştı ve sonra bize aptal ve kötü olduğumuzu ve artık bizimle konuşmayacağını söyledi. Günün geri kalanında somurtup oturdu ve gece de yemeğini yemedi. Hâlâ bize küs, aylar oldu."

Çocuklarla ilgili bir başka mesele de buydu: kararlılıkları. Bir buldoğun tavşan yuvasına kafasını sokması gibi bir şeye taktıkları zaman tutturuyorlar ve farkına bile varamadan bütün hayatınızı onların sevdikleri ve sevmedikleri şeylere göre düzenlemeye başlıyorsunuz. Onların sizin gelecek sigortanız olması gerekmiyor muydu; bilirsiniz işte, adınızı devam ettirecekler falan? Annem üremem için beni sıkıştırıp duruyor ama ben kendi mirasımı inşa

ediyorum, çok teşekkürler. Sergileyebileceğim ve belgeleyebileceğim bir sanat eserleri toplamı. Sergi gelirleri, özel dersler ve konuşmaya çağrıldığım toplantılardan kazandıklarımın toplamıyla, nihayet kendimi iyi kötü geçindirebiliyorum. Cecilia'ya yanıma taşınmasını teklif etmek istiyorum ama ne zaman bunu yapmaya niyetlensem Sula'nın sözleri kafamın içinde yankılanıyor: Çocuk istemiyor musun? Hayatınla ne yapacaksın o zaman?

"Greg?" dedi Babette'in sesi telefonun öbür ucundan. "Hâlâ orada mısın?"

"Hı hı. Affedersin. Kafam dağınık biraz."

"Kamla için endişeleniyorum."

"Taşınmanıza kızdığı için mi? Eminim düzelecektir. Okulda arkadaş falan ediniyor, değil mi?"

"Pek sayılmaz. Sınıfın zorbası ona Bebek Kafa diye isim takmış. Kafası sallandığı için."

Kahkahayı patlatmamak için kendimi tuttum. Aslında gerçekten hiç de komik değildi. Zavallı çocuk.

"Sadece bu değil ki, evet, şu Bradley Körfezi takıntısı yüzünden hayatımızı cehenneme çeviriyor. Ama hadi bunu geçelim. Çocuk büyümüyor Greg."

"Duygusal olarak gelişmediğini mi söylüyorsun?" Ya da zihinsel olarak? Aklımdan geçen buydu ama sormaya korktum.

"Hayır, fiziksel olarak. Sekiz yaşında olduğunu tahmin ediyoruz ama beş yaşındaki bir çocuktan pek farkı yok."

"Doktora götürdünüz mü?"

"Evet. Bazı testler yapıyorlar."

Cecilia dakikalar içinde bir bilgisayar ağı kurabilirdi. Kendi aramızda sıklıkla teknik bir dille konuşurduk. Başkalarının arasında olduğumuzda, etrafımızdaki insanlar kullandığımız dilin karmaşıklığından ötürü sessizleşirlerdi.

"Kamla'nın sağlıklı olduğunu söylüyorlar" dedi Babette, "Sadece beslenmesinde proteinin ağırlığını arttırmalıymışız."

Cecilia'yla birlikte ona bir anakart almak için alışverişe gidecek, sonra da yanımıza battaniye ve yastık alıp terk edilmiş eski demir yolunda ikimiz de çığlıklar içinde gelene kadar tavşanlar gibi düzüşecektik. Belki kıyafetinin altına o beyaz iç çamaşırını giyerdi. Jartiyeriyle külotu arasında kalan boşluktan çıplak kahverengi bacaklarının görünmesi her defasında beni sertleştiriyor.

"Çocuklar için şu protein içeceği var ya. Çişini sarı yapıyor hani."

Çocuk sahibi olmakla ilgili bir sorun daha! Beş dakika boyunca yerinde duran herhangi biriyle çocuğunun dışkısı hakkında konuşmak son derece normal bir şey haline geliyor. Birlikte okula gittiğimiz zamanlar Babette gigabaytlar, Crononberg ve posthümanizm hakkında konuşurdu.

Telefonumdan başka birinin daha aradığını duyabiliyordum. Muhtemelen Cecilia'ydı. Babette'in endişelerini bir tur daha hızlıca giderdim ve telefonu kapattım.

Kamla, sahille ve deniz kabuklarıyla ilgili takıntısının üstesinden hiçbir zaman gelemedi. Dokuz yaşına geldiğinde, *Doğu Kıyısı Yumuşakçaları* ve *Deniz Kabukları: Doğanın Harikaları* gibi isimlere sahip referans diskleri bir kütüphaneyi dolduracak kadar birikmişti.

Kamla yavaş büyümeye devam ediyordu. On yaşına geldiğinde hâlâ altı yaşındaymış gibi görünüyordu. Sunil ve Babette onu birbiri ardına testlere soktular. Raporların hiçbiri akla yatmıyordu. Churchill Meydanı'nda bir kafede oturduğumuzda, "Yetişkin dişlerinin hepsi çıktı" demişti Babette. "Ve kafatasındaki tüm kemikler kaynaştı."

"Kulağa tehlikeli geliyor" dedim.

"Hayır, büyümemiz tamamlandığında hepimize olan şey bu. Geri kalanı değilse bile kafası tamamen olgunlaştı yani. Bu da bir şeydir herhalde. O kızartmaları yiyecek misin?"

Babette akrabalarını görmek için memlekete gelmişti. Sigarayı bırakmıştı ve altı aylık hamileydi. İki ay daha geç kalmış olsaydı, hava yolları bebek doğana kadar uçmasına izin vermeyecekti. "Kamla'nın semptomları var ya" dedi Babette, "hepsi GBS'den kaynaklıymış."

Kâğıt üzerinde "Geç Büyüme Sendromu" olarak geçiyormuş. Tıbbi adı hastalığı ilk tanımlayan doktorun adından geliyor, Diaz Sendromu. Kamla'nın durumunda olan binlerce çocuk varmış. Araştırmacıların buna neyin sebep olduğuna ya da çocukların bedenlerinin tam bir yetişkinliğe ulaşıp ulaşmayacağına dair hiçbir fikirleri yokmuş. Bununla birlikte beyinleri, bedenlerinin çok önünde gidiyormuş. GBS testleri pozitif çıkan tüm çocuklar korkutucu bir şekilde akıllıymışlar.

"Kamla sağlıklı görünüyor" dedi Babette. "Fiziksel olarak en azından. Benim kaygılandığım duygusal durumu."

"Tatlı söyleyeceğim" dedim. "Sen bir şey istiyor musun?"

"Evet, şöyle bezeli, karamelli, çıtır bir şeyler. O kadar tatlı olsun ki damağım sürünerek kaçmaya çalışsın."

Cecilia bugün birilerinin ofisinde teknik servis veriyor. Hafta sonu mesaisi. Annem de iki buçuk yaşındaki oğlumuz Russ'a bakıyor. Dün arka bahçede bulduğu bir karınca yuvasındaki karıncaları ağzına doldururken yakaladık. Karıncalar dilini gıdıkladıkça kıkırdıyor, sağa sola kaçışırlarken yakaladığını lüp lüp yutuyordu. Ağzının her tarafı karınca yuvasının çamuruyla sıvanmıştı. Cecilia ve ben sorana kadar ısırıldığının bile farkında değildi. İşte o zaman acı içinde ağlamaya başladı ve yarım saat

boyunca onu susturmak mümkün olmadı. Ona bizim küçük tuhaf uzaylı çocuğumuz diyorum. Bir tür kaza sonucu dünyaya geldi aslında. Cecilia'nın da çocuk hevesi benimkinden fazla değildi. Ama hamile olduğunu öğrendiğimizde, ikimiz de... Bilemiyorum, herhalde merak ettik. Bu maceranın nasıl olacağını merak ettik; bizim küçük kahverengi çocuğumuzun dünyanın fena halde gereksindiği bir parça değişikliği nasıl getirebileceğini merak ettik. Bir anlamda bu meselede birbirimize meydan okuduk da denebilir ve işte buradayız. Öte yandan bebeğin bizimki dışında kimsenin dünyasını değiştirdiği falan yok şimdilik. İkimiz de uykudan mahrum kalmanın gerçek anlamda ne demek olduğunu öğrendik. Kabız olup da kakasını yapamadığı o sabah acı içinde bağırınca panikle Babette'i aradım. Meğerse kaka ve çiş çok önemli mevzularmış, özellikle de kendi başına hiçbir şey yapmayı beceremeyen küçük, çaresiz bir canlıdan sorumlu olduğunuzda. Russ, tuhaf sesler çıkararak karnına üflediğim zaman istemsizce gülüyor. Ve boynunda bir yer var, tam kulağının altında, çok güzel kokuyor, geri kalan her tarafı berbat koktuğu zamanlarda bile. Mükemmel, numunelik bir çocuk, her zerresi orantılı. Babette'e geç büyüme sorunu dışında çocuğuyla ilgili canını sıkan yeni bir şey olup olmadığını soruyorum.

"Sunil'le ve benimle iyi anlaşıyor biliyor musun? Onunla her şeyi konuşabilirmişim gibi hissediyorum. Ama kendi yaşındaki çocuklarla çok sıkıntı yaşıyor. Hep böyle ayrıntılı oyunlar falan oynamak istiyor, bazı çocuklar anlayamıyor. O zaman da kızıyor. Geçen gün bir arkadaşının evinden tepinerek geldi ve doğruca odasına gitti. Bakmaya gittiğimde aynasının önünde oturuyordu. Gözyaşları yanaklarından akıyor. 'Kahretsin, çocuk olmaktan nefret ediyorum!' dedi bana. 'Diğer çocuklar çok aptal ve benim de el-göz koordinasyonum berbat.' "

"El ve göz koordinasyonunun berbat olduğunu mu söyledi? Kulağa biraz fazla..."

"Evet, farkındayım. On yaşındaki bir çocuk için fazla yetişkin. Muhtemelen hızla büyümek zorunda hissediyor, evlatlık olduğu için."

"Siz onu almadan önce nerede olduğunu öğrenebildiniz mi?"

Babette kafasını salladı. Pavlovasının hepsini ve benim havuçlu kekimin de yarısını yemişti.

Tesadüfe bakın ki Eastern Edge'de bir sergi açılışım var ve bu Babette ile Sunil'in şehirde olduğu zamana denk geldi. Serginin adını "Hafriyat" koydum. Bana bu fikri veren Russ'ın karınca yuvası kaçamağı oldu. Yerel bir arkeolojik kazıdan yarım ton kadar toprak getirttim. Keşke doğrudan Meksika'dan getirtebilseydim ama elinizdekiyle yetinmek zorundasınız. Araştırmacıların bölgenin yerli halklarının ikonik geçmişine ulaşma çabaları sırasında etrafa saçtıkları bugüne ait tarihsel objeleri toprağa gömdüm: Bir zamanlar Chiapaslı bir Maya yerlisi Zapatista'ya ait olan lastik bot, büyük bir plastik çamaşır suyu şişesinden bozulup küçük bir çocuğun oynaması için yapılmış bir su kovası, üzerinde kahverengi desenler olan el dokuması battaniyeden bir parça... Sergiye gelenler temel kazı araç gereçleri alıp yığılı toprağı kazıyorlardı. Objelerden birini topraktan çıkardıklarında, onunla ilgili hikâye yukarıdaki monitörlere yansıyordu.

Sunil açılışa geldi. Babette ise akrabalarının evinde kalıp biraz kestirmeye karar vermişti. Hamileliğinin altıncı ayı olmuştu ve sürekli uykuluydu. Sunil içeri girdiğinde ben galeride mal sahibi gibi dolaşırken Cecilia da üstümdeki iskelede bağlantıları son kez kontrol ediyordu. Sunil Kamla'yı da yanında getirmişti. Kamla beni rahatsız etmiyordu artık. Yalnızca bir çocuktu. Onun büyümesini

izlerken Russ'ın büyüme yıllarının nasıl olacağına dair fikir ediniyordum. Bir anlamda Kamla onun öncüsüydü.

Kamla, babasının önünden bana doğru koşturuyordu. Jelatinden bir sütunmuş gibi duran boynunun üzerinde kafası sallanıyordu. Elini uzattı. "Selam Greg" dedi. "Uzun zaman oldu." Arkasından gelen Sunil sıkılgan bir şekilde gülümsedi. Eğilip altı yaşında gibi görünen bu çocuğun elini sıktım.

"Hey, selam!" dedim. Pekâlâ, birazcık yalan söylemiş olabilirim. Çocuklarla nasıl konuşulacağını hâlâ tam olarak bilmiyorum.

"Güzel görünüyor" dedi Kamla, etrafına bakınarak. "Ne yapacağız?" Çömeldi ve toprağı parmaklarıyla eşelemeye başladı.

"Kamla, sanat eserlerine dokunmamalısın" dedi Sunil.

"Aslına bakarsan hiç sorun değil. Ben de insanların tam olarak bunu yapmasını istiyorum."

Kamla bir anlığına müteşekkir bir bakış attı bana. Eline küçük bir kürek verdim ve sergiyi dolaştırdım. Topraktan birbiri ardına objeler çıkardı, videolardan hikâyelerini izledi, bana sorular sordu. Onunla projem hakkında konuşmaya kendimi o kadar kaptırdım ki ne kadar küçük olduğunu unutmuştum. Gerçekten çok ilgili görünüyordu. Oradaki çoğu kişi yalnızca benimle arkadaş oldukları ya da geçen hafta sonu bir sanat sergisi açılışında bulunmuş olduğundan söz etmek havalı olacağı için gelmişti. Galeri sahibi *Art(ext)le* dergisinden gelen elemanla röportaj yapmam için beni sürükledi. Kamla'ya bakıp sırıttım ve onu mutlulukla toprağı kazar halde bırakıp gittim.

Röportaj esnasında Kamla bana doğru koştu, Sunil arkasından "Kamla! Konuşmalarını bölme!" diye bağırıyordu.

Umursamadı ve mantar biçimli bedenini kollarıma atıp bütün vücuduyla bana sarıldı. "O sendin!" dedi. "O

sendin!" Toprağa bulanmış elinde bir şey tutuyordu. *Art(ext)le* dergisinden gelen eleman Kamla'yı görünce bir an afalladı. Ama sonra kendini topladı, yüzüne bir gülümseme yerleştirdi ve foto muhabiri kadına fotoğraf çekmesini işaret etti.

"Özür dilerim" dedi Sunil. "Kafasına bir şeyi koydu mu..."

"Tabi ya, bilmez miyim? Ne buldun fıstık?" diye sordum Kamla'ya.

Avucunu açtı ve elindekini bana gösterdi. Bu bir deniz kabuğuydu. Kafamı salladım. "Ciddi misin? Ona oraya koyduğumu bile unutmuşum. Objelerden bazıları 'boş', yani bir hikâyeleri yok. Demek ki toprağı aldığım kazının olduğu yer, birkaç yüzyıl önce sular altındaymış."

"Kusursuz!" dedi Kamla, bana sıkıca sarılarak.

Deniz kabuğu belki kusursuzdu ama kendisi değildi. Kahretsin! "Her yerde bunu arıyordum!" dedi bana.

"Nasıl, nadir bulunan bir şey mi bu?" diye sordum.

Beni doğru düzgün görebilmek için kendini kollarımın arasından geriye çekti. "Tahmin bile edemezsin" dedi. "Bunu sağlama alayım. Bir daha asla gözümün önünden ayrılmayacak."

"Kamla!" diye terslendi Sunil. "O şey Greg'in sergisinin bir parçası. Burada onunla birlikte kalacak."

Kamla'nın yüzündeki keder bir taşı bile ağlatabilirdi. Kabuğu almasına izin vermeyebileceğim belli ki aklının ucundan bile geçmemişti. Gözleri dolmaya başlamıştı. "Ağlama" dedim. "Yalnızca eski bir deniz kabuğu. Elbette sende kalabilir."

"Yüz verme şuna!" dedi Sunil. "Şımartacaksın."

Kamla'yı yakalayıp kucağıma, bir çocuk poposunun rahat etmesi için özenle tasarlanmış yetişkinlere özgü o kemiğin üzerine oturttum. "Sergiyle ilgili gerçekten zekice sorular sormasının bir ödülü diyelim buna."

Sunil iç çekti. Kamla adeta ışıldıyordu, çok mutluydu. Gülüşüyle kalbim ısındı.

Saatler sonra evde çalan telefonun sesiyle uyandığımda ayılmam pek kolay olmadı. Yatağımızın başucundaki saat sabah 3:05'i gösteriyordu. "Alo?" diye mırıldanarak açtım telefonu. Açılışta o beşinci viskiyi içmeyecektim. Ağzımın içi aslan izleri falan da dahil olmak üzere resmen Serengeti düzlüğü gibiydi.

"Greg?" diye fısıldadı karşıdaki. "Greg'le mi görüşüyorum?"

Sesini tanımam bir saniye kadar sürdü. "Kamla? Bir şey mi oldu? Annen iyi mi?"

"İyiler. Herkes uyuyor."

"Sen de uyuyor olmalıydın. Ne sikime bu saatte arıyorsun?" diye sordum, bir çocukla konuştuğumu unutarak. Kamla'nın konuşma tarzı bunu unutmayı kolaylaştırıyordu.

"İnternetteydim de. Dinle, gelip beni alabilir misin? Hikâye patlamak üzere. Çoktan Youtube'a düştü bile. Birkaç saat sonra sabah haberlerinde olur. Hep düşünmeden konuştuğunu söylemiştik ona."

"Ne? Kime söylemiştiniz? Kamla neler oluyor?"

Yanımda uyuyan Cecilia da uyanmıştı. Başucu lambasını yaktı. "*Kim?*" diye sordu sesini çıkarmadan ağzını oynatarak. Ben de aynı şekilde "*Kamla*" diye cevap verdim.

"Uzun hikâye" dedi Kamla. "Lütfen, yalnızca gelip beni alabilir misin? Bunu bilmen gerekiyor. Ve benim de başka bir yetişkinle konuşmam gerekiyor, bakıcım olmayan biriyle."

Başka bir yetişkin mi? "Peki, birazdan orada olurum."

Kamla bana adresi verdi ve telefonu kapattı. Olan biteni Cecilia'ya anlattım.

"Bir şeylerin canını sıktığını ailesine söylemelisin" dedi. "Belki de GBS'nin başka bir semptomudur."

"Kamla bana neler olup bittiğini anlattıktan sonra Babette ve Sunil'le konuşurum" dedim. "İlk önce onu dinleyeceğime söz verdim."

"Doğru olanın bu olduğuna emin misin? O daha bir çocuk Greg. Muhtemelen sadece bir kâbus görmüştür."

Çocuğumuzu emzirmek Cecilia'nın memelerinin göğüs kafesinden daha aşağı bir noktada durmasına sebep olmuştu. Kalçaları geceliğinin naylon kumaşını gerdiriyordu. Yarı şeffaf kumaştan kasık kıllarının ve uyluğunun kıvrımlarının oluşturduğu vadinin gölgesini görebiliyordum. Gözlerinden uyku akıyordu ve saçları karmakarışıktı ve o kadar güzeldi ki o anda üzerine atlayabilirdim. Ama benimle konuşmayı bekleyen korkmuş bir çocuk vardı. Cecilia'ya hoşça kal öpücüğünü ve meseleyle ilgili daha fazla şey öğrendiğim anda onu arayacağımın sözünü verdim.

Arabayla yanaştığımda Kamla beni evin dışında bekliyordu. Gece havası hafif serindi ve evin kapısında yalnız, titreyen bir siluet görünüyordu. Arabanın yolcu koltuğuna doğru hareketlendi ama benim tarafıma gelmesini işaret ettim. "Anne ve baban için bir not bırakacağız" dedim. Bir tane hazırlamıştım zaten. "Ve burada, arabanın içinde oturup konuşacağız."

"Not bırakabiliriz" dedi, "ama hikâyenin tamamını duyabilmen için buradan yeterince uzaklaşmış olmamız gerekiyor. Sunil ve Babette'e şu anda bir kurtarma işi yükleyemem."

Anne ve babasından isimleriyle söz ettiğini daha önce hiç duymamıştım; Bab ve Sunil böyle insanlar değillerdi. Tuhaf bir şekilde yetişkin gibi görünen yüzünde sakin ve kararlı bir ifade vardı. Çaresizce durumu kabullendim. Ve notu kapının altından attım. Notta Kamla'nın benimle birlikte olduğu ve her şeyin yolunda olduğu yazıyordu.

Babette'te zaten olduğuna emin olsam da nota cep telefonu numaramı da eklemiştim.

Kamla arabaya bindi. Kapıyı yavaşça kapattı. Yola çıktık. Arada ona bakıyordum ama birkaç dakika boyunca bir şey söylemedi. Tam ona bu kadar olay yaratmasını gerektirecek kadar acil olanın ne olduğunu sormaya hazırlanıyordum ki, "Enstalasyonunda belirgin bir antika eğilimi var Greg. Gerçekten büyüleyici. Geçmiş zamanlarda... Yani demek istediğim, yirmi ve yirmi birinci yüzyıl sanatçıları tarafından ifade edildiği şekliyle gelişmekte olan kimlik politikası ve bu yaklaşımın aslında bugünün türcülüğünün atası olduğuyla özel olarak ilgilenen bir meslektaşım var."

"Sen annenin teori kitaplarını mı okuyorsun Kamla?"

"Hayır!" diye yanıtladı. Bu tek kelimede muazzam bir sertlik vardı. "Ben yalnızca bir ucubeyim. Senin çocuğun neredeyse üç yaşında, değil mi?"

"Evet."

"Göz açıp kapayıncaya kadar, bundan en fazla on yıl sonra bedeni ergenliğe giriyor olacak. Ereksiyon olmaya, cinsel düşünceler edinmeye başlayacak."

"Şu anda bunları düşünmek istemiyorum" dedim. "Ben daha kaka şakaları yapmasına bile alışamadım. Bana söylemek istediğin şey bu muydu Kamla? Çünkü ben bir şey anlamadım."

"On yıl sonra ben yedi yaşında bir çocuğun bedenine sahip olacağım."

"Bunu bilemezsin. GBSli çocuklardan yirmili yaşlarına ulaşan olmadı henüz."

"Biliyorum. En büyükleri benim, birkaç hafta farkla." Bunu da bilemezdi. "Ama hepimiz normal çocukların ergenliğe girdikleri yaşı çoktan geçtik."

Yandan yandan ona bakarken neredeyse kırmızı ışıkta geçecektim. Frene abandım. Araba sarsılarak durdu.

"Ne? Bu nasıl boktan bir iş böyle? Sen on yaşındasın. Evet, vaktinden önce olgunlaşmış olabilirsin ama sadece on yaşındasın."

"Şuraya gir." Marketin yakınındaki bir park yerini gösterdi. "Üç saat daha açılmayacak."

Park yerine girdim ama motoru durdurmadım, böylece biraz ısınabilecektik. "Yanımızdan polisler geçer de bizi görürse başım büyük belaya girebilir. Benim küçük kızlara sarkan yerli bir sapık olduğumu düşünecekler" dedim. Siktir. On yaşındaki bir çocukla böyle konuşmamalıyım. Kamla'nın çocuk olduğunu hep unutuyorum. O koca kafası, kocaman lafları yüzünden.

"GBS'li insanlar da tacize maruz kalıyor" dedi bana. "İnsanlar" dedi, "çocuklar" değil. "Tıpkı gerçek bir çocuk gibi."

"Sen zaten gerçek bir çocuksun!"

Bana kötü kötü baktı, sonra da üzgün bir ifade takındı. "Sunil ve Babette yakında taşınmak zorunda kalacaklar. Bu yalanı sürdürmek benim için çok zor. Şimdiye kadar okulda ve bizim mahallede çok bilmişlikle durumu geçiştirdim ama artık orada yaşamak rahatsız edici olmaya başladı."

Gözlerim karanlığa yanaklarından sessizce süzülen gözyaşlarını görebilecek kadar alışmıştı. Ona sarılmak, teselli etmek istedim ama polisler ortaya çıkarsa bunun nasıl görüneceğinden korktum. Ayrıca doğru düzgün bir konuşma yaptığınız insanın büsbütün deli olduğunun farkına varınca hissettiğiniz türden bir tedirginlik de hissediyordum. "Seni evine geri götürüyorum" diye fısıldadım. Elimi arabanın kontağına götürdüm.

"Lütfen!" Eliyle bileğimi tuttu. "Greg, lütfen beni dinle. Kısa keseceğim. Yalnızca seni nasıl ikna edeceğimi bilmiyorum."

Elimi anahtardan çektim. "Yalnızca anlat" dedim. "Ne olursa olsun ailen seni seviyor. Üstesinden gelebilirsin."

Yolcu tarafındaki kapıya doğru döndü ve dizlerini göğsüne çekip küçük bir ıstırap topu haline geldi. "Peki. Ama bir şey söylemeden önce hepsini anlatmama izin ver, tamam mı?"

"Tamam."

"Bizi büyütmek için orijinallerimizden aldıkları hücreleri kullanıyorlar, her bir orijinale bizden on kişi düşüyor. Her birimizin DNA'sındaki dizilerden birine ekstra-uzun birer kuyruk vermek için viral bir enjeksiyon tekniği kullandılar. Yaşlanmayı yavaşlatmak için daha fazla telomer gerekiyor."

Bir çocuğun bilimsel jargonla konuşması komik olabilirdi. Ama tüylerim diken diken olmuştu. Ezberlediği bir şeyi tekrar ediyor gibi görünmüyordu.

"Her onlu gruptan ortalama dört kullanılabilir blastosit çıktı. Bunları rahim donörlerine yerleştirdiler. Üçte ikisi kabul etti. Bunların çoğunluğu tam olgunluğa ulaşıp doğdular. Doğumun sezaryenle olması gerekti elbette. Dev kafataslarımız bizi doğuran annelerimiz için çok büyük bir risk oluşturuyordu. Genellikle kendi kafamızı kaldıracak güce erişmemiz dördüncü yaşımızı bulur, o da ancak yoğun fizyoterapi ile. Bize çok iyi baktılar; en iyi eğitimi aldık, en başından itibaren bizden ne istediklerini net bir şekilde anlattılar."

"Neymiş o?" diye fısıldadım, cevabını duymaktan korkarak.

"Bekle. Bekleyeceğini söylemiştin." Hikâyesine devam etti.

"İsteseydik herhangi birimiz vazgeçebilirdik. Bizimkisi muhtemelen tuhaf bulacağın bir topluluk ama ahlaki kurallarımız var. Bu yolculuğu yapmak istemeyen herhangi birimiz fiziksel değişimlerin bir kısmını düzel-

tecek cerrahi işlemler geçirmeyi seçebilirdik. Kemik ve kaslar uzatılır ve sonrasında normal şekilde ergenliğe ulaşıp daha sonra normal insanlar gibi yaş almaya devam edilir. Bunu yapanlar, yetişkin uzunluğuna tam olarak asla erişemez ve bedensel özelliklerinde daima bir parça tuhaflık olur ama bu, muhtemelen çok da kötü olmaz.

Ama birkaçımız bu fikrin, bu çılgın, harika fikrin heyecanına kapıldık ve devam etmeye karar verdik. Kararlarımızı onaylamak için on üç yaşına gelmemizi beklediler. Pek çok kültürde yetişkin olarak kararlar almaya bu yaşta izin verilir."

"Sen on yaşındasın Kamla."

"Ben yirmi üç yaşındayım ve vücudum bir elli yıl daha yetişkin cinsiyet hormonları üretmeye başlamayacak. Yüzlü yaşların başına kadar tam bir yetişkinliğe ulaşamayacağım. Beklentim..."

"Sen hayal görüyorsun" diye fısıldadım.

"Ben sizin geleceğinizden geliyorum" dedi. Tanrım. Çocuk çok fazla kalitesiz film izliyordu. Devam etti:

"Bizi buraya yollayıp tamamen yetişkin olarak dönmemizi istediler ama bu gönderimin nasıl bir maliyeti olacağına dair hiçbir fikrin var mı? Sigorta. Sanat için ödenek bulmak benim dünyamda da zor. Galerinin bütçeyi fazlasıyla küçültmesi gerekti."

"Ne galerisi?"

"Ulusal galeri. Sessiz ol. Bunun yerine küçük insanlar gönderdiler. Orijinallerin klonları, kişilikleri bizimkilerin üzerine eklendi. Gerçekte çocuk olmayan çocuklar gönderdiler."

Arabayı çalıştırdım. Onu hemen şimdi eve geri götürecektim. Yardıma ihtiyacı vardı, terapi ya da başka bir şey. Hava aydınlanmaya başlıyordu. Bu sefer beni durdurmaya kalkışmadı. Asık suratla anlatmaya devam etti. "Tuhaf bir şekilde bu beden yetişkin seksiyle ilgilenmiyor

olsa da ben nasıl bir şey olduğunu, ondan hoşlandığımı *hatırlıyorum.* Benim orijinalimden aktarılan hatıralardan ötürü."

Onu ailesine geri götürmenin acelesiyle hız limitinin sınırında gidiyordum. Benim de biraz yavaşlamam gerekiyordu.

"Aşırı muhafazakâr yerlerde yaşayanlarımız çok zorluk çekiyor. E-posta ve cep telefonu ile birbirimizden haberdar oluyoruz ama hepimizin teknolojiye erişimi yok. Kemi'ye ne olduğunu hiçbir zaman öğrenemedik. Bir kısmımızı evlat edinen çıkmadı, sokak çocukları olarak başımızın çaresine bakmamız gerekti. Hiçbir zaman yetişkinlerin özgürlüğünü kazanacak kadar büyük olmayacağız. Birçoğumuz kayboldu. Bu sikik proje bunlara değse iyi olur."

Onu konuşturmaya karar verdim. "Ne projesi Kamla?"

"Yetişkin beynine sahip değilmiş gibi davranmak çok *zor!* Hepimiz doktora yapmış insanlar olmamıza rağmen beşinci sınıf seviyesinden okula geri dönmek nasıl bir şey biliyor musun? İçimizden birinin buna dayanamayabileceğinin farkına vardık ama bunun daha geç olacağını umuyorduk, sizin dünyanızın reşit olma yaşı olarak kabul ettiği yaşa geldiğimizde."

Bir gazete kutusunun yanından geçiyorduk. Kutunun plastik penceresinden manşete baktım: BALON KAFALI ÇOCUK "GELECEKTEN GELİYORUM" DEDİ. Nispeten bilimsel yayın organlarımızdan biriydi.

Tanrı aşkına. Hepsi aynı sanrıyı yaşıyor. Tüm GBS'li çocuklar. Delice ama kendimi Sunil ve Babette'in Kamla'yı evlatlık edindirme merkezine iade edip edemeyeceklerini düşünürken buldum. Ve suçlulukla karışık bir minnetle söyleyebilirim ki, en azından bizim bildiğimiz kadarıyla, Russ normal bir çocuk.

"İnsanoğlu, giderek daha fazla post-insan oluyor" dedi Kamla. O da gazetenin manşetine bakıyordu. "Her şey çok hızlı değişiyor. Toplum her beş ila sekiz yılda bir teknolojik olarak topyekûn değişiyor. Ayak uydurmak, nesiller arası ilişki kurmak zor. Senin Russ ergenliğe girdiğinde muhtemelen onun dünyasıyla ilgili hiçbir fikrin olmayacak."

Çocuklarla ilgili beni ciddi anlamda korkutan şeyi yakalamıştı. Cecelia ve benim oğlumuz için yaratmaya çalıştığımız bu cesur yeni dünya mıydı? Gelecek nesiller için? O dünyada nasıl yaşayacağımızı bilmiyor olacaktık.

"Sanat, değişimin nasıl yapılacağını öğrenmemize yardımcı olur. Bu yüzden bizim için çok değerlidir" dedi Kamla.

"Buna da şükür" dedim. "Belki de sizin dünyanızı severim."

Koltuğunda doğruldu, emniyet kemerini taktı. Hassiktir. Arabaya bindiği anda bunu yaptırmalıydım ona. Artık bir baba olduğum için sıkça yaşadığım yüreğimin ağzıma geldiği anlardan biri olmuştu. "Benim dünyamda" dedi, "senin yaptıkların eski moda kalırdı." Ufaktan kikirdedi. "Video monitörler! Gerçeğini daha önce hiç görmemiştim, sadece antik teknolojiyi göstermek için yapılan taklitlerini biliyordum. Geçmişte hepimiz birer antropolog da olduk, küratör olmamızın yanı sıra."

"Dur bir saniye, ben neyim dedin?"

"Ben bir küratörüm Greg. Sana bunu anlatmaya çalışıyorum, ulusal galerimiz dev bir retrospektif düzenliyor, dünyanın her yerinden ve dünyanın tüm geçmişinden on binlerce sanat eseri yer alacak. Bizi tahrip olmuş bazı eserleri bulmamız için geri gönderdiler. Canlı biomateryalleri zamanda geri göndermek yeterince pahalıya mal oluyor; bizi ileriye, kendi zamanımıza gönderecek bütçe-

leri yok. O yüzden biz de *büyüyerek* varacağız oraya. Hayatta kalanlarımız tabi."

Caddede daha fazla araba, daha fazla fren sesi, daha fazla klakson gürültüsü vardı. "Nihayet eve vardığımda toplu taşımayı özlemeyeceğim" dedi. "Dünyanız leş gibi."

Evet, öyle. Ailesinin evine varmak üzereydik. Kendi tarafımdan onun kapısını kilitledim. Elbette fark etti. Sesle irkildi bir anda. Ölüme götürülüyormuş gibi bir hali vardı.

"Düne kadar ben de bilmiyordum ama buraya gelmemin sebebi sensin. O enstalasyon."

Lanet olası fazla akıllı çocuk şimdi de can evimden vuruyordu beni. Tüm bunların bir saçmalık ve Kamla'nın fena halde çatlak olduğunu bilmeme rağmen kalbim sevinçten davul çalıyordu. "Benim enstalasyonum retrospektifte mi olacak?" diye sordum. Daha kelimeler ağzımdan çıkar çıkmaz ne kadar hevesli göründüğümü, bu küçük kızın ruhumun derinliklerine inip ona cevap vermemi sağlayacak şeyi nasıl bulup çıkardığını görüp kendimden utandım.

Nefesini tuttu ve elini ağzına götürdü. "Hay aksi Greg! Çok özür dilerim, sen değil, deniz kabuğu olacak!"

Kalbim kırıldı, o anlık sanrı, o umut yerle bir oldu. "Deniz kabuğu mu?"

"Evet. Benim yaşadığım kültürde türcülük, insan hayvanlar olmanın ne anlama geldiğini kavrayış şeklimizi tanımlayan bir kavram haline geldi. Her kültür ya da alt kültür bu şekilde yorumlamıyor tabii, ama benim kültürümdeki sanat dünyası kesinlikle böyle bakıyor." Yine o öğretmen sesiyle konuşuyordu. Lanet olası bir küratör gibiydi gerçekten.

"Sanat yapanlar yalnızca insanlar değiller."

Pekâlâ. Bildiğim konuya geldik. "Peki, olabilir. Beşik kuşları eşlerinin ilgisini çekmek için güzel çardaklar yapar.

Yunuslar birbirlerine şarkı söyler. Ama sanata bir *anlam* katan yalnızca bizleriz, onu gündelik gerçekliğe ilişkin bir yorum olarak sunan."

Gözümün bir köşesinden çirkin kafasını salladığını görüyordum. "Hayır. Onların ne söylediklerini, onların yorumladıkları gerçekliği her zaman bilemeyiz. Bir denizhıyarının okyanus tabanının belli bir bölümüyle ilgili ne düşündüğünü kim bilebilir?"

Bir denizhıyarı mı? Evin sokağına girmiştik. Çok yakında ondan kurtulacaktım. Zavallı Babette.

"Her deniz kabuğu farklıdır" dedi. Beynimin sapık tarafı bunu söylendiği anda "Her sperm kutsaldır" gibi algıladı.

"Her deniz kabuğunun bir hayat günlüğü vardır" diye devam etti Kamla. "Bizzat yaratıcısının özüyle yapılmıştır ve biz tam olarak anlamasak bile onun ne düşündüğünün bir kaydıdır. Bazen yorumlama bir tuzaktır. Bazen yalnızca gözlemlememiz gerekir."

"Ve sen tüm bu yolu bunun için geldin... Deniz kabuğunu geri almak için?" Onu yünlü gömleğinin göğüs cebinden çıkardığını görebiliyordum.

"Bunu sana anlatmam zor, çünkü arka planın yok ve benim de sana öğretecek vaktim yok. Deniz kabuğu formasyonları benim uzmanlık alanım. Yani Vanda'nın uzmanlık alanı. Taşıdığım belleğin küratörü o. Bu deniz kabuğunu yapan yumuşakça, kendi türü içinde bir dahi. Kabuğundaki eşsiz biçim, kendi türündeki diğer sanatçılar tarafından daha önce hiç keşfedilmemiş bir dizi konsept ifade ediyor. Bunun ardından tüm diğerleri onun kendi dünyasını ifade biçimini tekrar edecek ve çizecekler. Onlar takipçiler ama bu, orijinal olan. Bu, bizim dünyamızda kaybolmuştu."

Kaçık. Manyak. "Peki onun varlığını nereden biliyordunuz? İçinde yaşayan salyangoz ya da sümüklüböcek

fotoğrafını falan mı çekmiş?" Zalimlik seviyesine inmiştim. Kamla'nın beni değil, eserimi seçmiş olmasından ötürü canım yanıyordu hâlâ. Mirasım geleceğe kalmayacaktı.

Sanki anlamış gibi alaycı bir gülümsemeyle bana baktı. Arabayı evin önüne çektim ve kornaya basmaya başladım. "Yaratık fotoğraf çekmedi" diye bağırdı gürültünün arasında. "Sen çektin."

Siktir, siktir, siktir! Kıymetli video kameramla. Deniz kabuğu sergiye dahil olan parçalardan biri değildi ama galerinin zeminindeki toprağa gömdüğüm her şeyi kaydetmiştim. Bunu ona söylememiştim. Ama biliyordu.

Kafa salladı. "Bütün kayıtlar elimizde değildi, o yüzden kimin kaydettiğini ya da kabuğun nereden geldiğini bilmiyorduk. Ama kaydın nereden geldiğine dair bir fikrimiz vardı."

Evin ışıkları yandı. Kamla o tarafa baktı, iç çekti. "Seni tam olarak ikna edemedim, değil mi?"

"Hayır" dedim pişmanlıkla. Ama lanet olsun, bir tarafım hâlâ hepsinin doğru olmasını umuyordu.

"Muhtemelen beni akıl hastanesine kapatacaklar. Hepimizi."

Kapı açıldı. Sunil arabaya doğru koştu, hamile olan Babette ise daha yavaşça arkasından geldi.

"Bana yardım etmelisin Greg. Lütfen? Hepsinden uzun yaşayacağım. Dışarı çıkacağım. Ama o zamana kadar..." Deniz kabuğunu cebinden çıkardı ve küçük avucunun içinde bana uzattı. "Onu benim için saklar mısın lütfen?"

Arabanın kapısını açtı. "O senin geleceğe biletin" dedi, anne ve babasını selamlamak için arabadan çıktı.

Yalan söylemişim. Lanet olası çocuklardan nefret ediyorum.

Gece Yarısı Gezegeninden Raporlar

2009 yılında, her ilkbaharda Amerika'nın Florida eyaletinde düzenlenen Uluslararası Sanatta Fantastik Konferansı'na konuk yazar olarak katıldım. Konferansın o seneki konusu "Fantastik Edebiyatta Irk"tı. Davetli olan diğer konukların arasında Amerikan yerlisi yazar Owl Goingback, Çin asıllı Amerikalı yazar Laurance Yep ve Japon bilimkurgu uzmanı akademisyen Takayuki Tatsumi vardı. O sene aynı zamanda konferans katılımcılarının farklı ırklardan olduğu ilk seneydi.

2008 yılından beri bu konferansa Konuk Yazar olacağımı ve konferans yemeklerinden biri sırasında konu hakkında bir konuşma yapmam gerekeceğini biliyordum. Ve bundan ödüm kopuyordu. Aktif bilimkurgu topluluğunda[1]

1. "(Aktif) bilimkurgu topluluğu derken, bilimkurgu ve fantezi toplantılarını organize eden ve onlara katılanlardan, kendilerini bilimkurgu/fantezi fanları olarak tanımlayanlardan ve metin bazlı, zaman bazlı (filmler,

farklılıklar ve ötekileştirme hakkında konuşmak pek kolay bir iş değildi. Evet, bir kısmımız siyahiyiz ve ve bazılarımız Batılı değiliz ama yine de bu topluluk, Batı dünyasının "gelişmiş" uluslarından beyaz ve orta sınıf insanların tahakkümü altında. Çoğumuz, en azından prensipte, eşitlik taraftarıyız. Zeki, dik kafalı ve lafını sakınmayan bir grup insanız. Çoğumuz "geek" denilen türdeniz. Diğer insanların umurunda bile olmayan şeyler hakkında çok fazla şey biliyoruz. Çoğumuz, kıyafet kodlarıyla, konuşma tarzlarıyla, sosyal ritüellerle ve maddi varlıkla oluşan ana akım statü göstergelerini pek kavrayamayan ve sosyal olarak biraz tuhaf gözlemcileriz. Genellikle bu kompleks kodları anlayabilen insanlar tarafından tiye alınırız. Merkezinde bilimkurgu ve fantastik kurguya duyduğumuz sevgi olan aktif, tutkulu ve hiç kimsenin "farklı" olduğu için yalnızlaştırılmaması gerektiği prensibine bağlı bir topluluk yarattık.

Ama prensip, fiilen de politize olmak anlamına gelmiyor; topluluğumuzda ötekileştirme hakkında bir şeyler söylemeye çalışanlar genellikle ayrılıkçı birer provokatör olarak görülüyorlar. Problemin kendisi haline geliyoruz. Bu toplulukta çoğumuz, herhangi bir zırvalık gördüğümüzde adını kararlı bir şekilde koyabiliyoruz. Ama bu, analizlerimizin her zaman aydın, özenli ya da dürüst olduğu anlamına gelmiyor. Çoğumuz görece imtiyazlı bir çevreden geliyoruz ve bunun farkında değiliz; dolayısıyla da daha az imtiyazlı çevrelerden gelenlerin gündelik hayatlarının nasıl olabileceğine dair pek fikrimiz yok (Görece imtiyazlı olmanın her zaman bağlama göre değişebileceğini göz önünde tutsak bile). Çoğumuz, suçu kurbana yüklemek için sistemik güç dengesizliklerini görmezden gelen basit güç analizlerinden ötesini düşünemiyoruz. Ana akım dünya gibi biz de hiyerarşik bir yapıya sahibiz. Şöhret

---

televizyon vs) ve görsel medya olarak bulunabilecek bir hikâye anlatım türü olan bilimkurgu/fantezi edebiyatının ana gövdesine oldukça aşina olan insanlardan bahsediyorum.

karşısında büyülenebiliyoruz. Bazılarımız havalı çocuklar, bazılarımız değil.

Bana söylenene göre, konuşmamı yaptığımda, dinleyiciler arasında bulunan bazı akademi üyeleri, platformdaki vaktimi "fanlar"dan kaynaklanan ve dolayısıyla kendileriyle ilgisi olmayan bir meseleyle harcamamdan pek hoşlanmamışlar. 2009 yılında, topluluğun en etkili, şevkle umut ediyorum ki, en ezber bozan tartışmalarından biri gözlerinin önünde iletişim ağlarını yakıp kavuruyordu ve kendileri bundan bihaber olmakla gurur duyuyorlardı ve ben onları fanlarla bir tuttuğum için içerlemişler.

Aktif fan topluluğu, tüm medya alanlarındaki bilimkurgu ve fantezi izleyicilerinin önemli ve hevesli bir kısmını oluşturmakla kalmıyor, bu topluluk aynı zamanda her sene bilimkurgu ve fantastik kurgu anlatılarındaki sosyal ve teknolojik gelişimi değerlendirmek, tartışmak ve kutlamak için bilimkurgu/fantezi dünyasının sanatçılarını ve izleyicilerini bir araya getiren kongreler organize ediyor.

Bilimkurgu topluluğunu çılgınca seviyorum ve eğer bu toplulukla dalga geçer ya da onu hafife alırsanız sizi fena halde paylarım. Bu camia içinden farklı ırk, sınıf ve kültürel altyapıya sahip bir sürü arkadaş, dost ve yoldaş edindim. Beni eğlendiren, şaşırtan, umutlandıran hikâyeler edindim. Ama bu topluluk tabii ki her konuda aynı düşünenlerin bir araya geldiği bir sığınak değil (İyi ki de değil, öyle olsaydı ne tatsız olurdu değil mi? Böyle bir şeyin mümkün olmamasından bahsetmiyorum bile). Yani bunları bu topluluğu küçümsemek için değil, ona katkıda bulunmak için anlatıyorum.

Çoğunluğu beyazlardan oluşan bilimkurgu ve fantezi yazarlarının anlatılarında siyahilere yer vermemesinin yaygın olarak duyduğumuz nedenlerinden biri bizim hakkımızda hiçbir şey bilmemeleri ya da ırk ayrımcılığına maruz kalarak yaşamanın nasıl bir şey olduğuna dair bir

fikirlerinin olmaması ya da belki de, daha dürüstçe söyleyecek olursak, bizi kızdırmak istememeleridir. Bilimkurgu ve fantezi yazarlarının, hikâyelerini onları iktidar ve ötekileştirme gibi gergin mevzuları, bu tarz meselelerin gerçek dünyadaki etkilerinden bağımsız bir şekilde ele alabilecekleri hayali dünyalarda hayali varlıklarla yarattıklarını sıklıkla duyarız. Ama bunu farklı şekilde gören pek çok yazar da var elbette.

2009 yılında beyaz bilimkurgu yazarı Elizabeth Bear bir blog yazısı yayımlayarak yazar arkadaşlarını hikâyelerine ırksal ayrımcılığa maruz kalmış ve ötekileştirilmiş karakterleri de dahil etmeleri konusunda teşvik etti. Bu blog yazısı ırk, ırkçılık ve bunların bilimkurgu/fantezi edebiyatı ve camiasındaki yansımaları üzerine yoğun internet tartışmalarının fitilini ateşledi. Fanlar, editörler, yazarlar ve yazar olma yolunda ilerleyenler tartışmada yerlerini aldı. Bazı siyahiler bu alanda devam eden ırkçılığa dair hayal kırıklıklarını, üzgünlüklerini ve öfkelerini dile getirdiler. Bazı beyazlar bu hislere sempatiyle yaklaşarak anlayışlı ve saygılı bir tavır takındılar. Ama oldukça büyük bir kısım da oldukça yoğun bir negatiflikle karşılık verdi. Bu konudaki öfkemizi öfkeli bir şekilde ifade edebilme cüretimize[2] bir hayli içerlemişlerdi. Bazıları sistemik ırkçılığın nasıl işlediğini anlamadıklarını açıkça belli ederek bu alanda ırkçılığın var olduğunu şiddetle reddettiler. Bazıları bir süre bu türde yazan politik kadın yazarların internet postlarını takip ederek bunları bizim gözümüzü korkutmak, bizi azarlamak ve aşağılamak için kullandı. Bu alanda çalışan birkaç önemli editör, belki de anlaşılır bir şekilde, öfkenin böylesine açığa çıkmasından dolayı rahatsızdı ve bu tarz saldırgan tavırlara sahip olanlarla bir daha iletişim kurmayacaklarını açıkladılar.

---

2. "Biz" kullanımının içeriğe göre değiştiğini fark etmişsinizdir. Yani her birinci çoğul şahıs zamiri kullandığımda aynı grup insanlardan bahsetmiyorum. Ven şeması gibi düşünebilirsiniz.

Öfkeli siyahilerin arasında henüz hiç yayımlanmamış ya da çok az işi yayımlanmış yazarlar da vardı. Alanımız oldukça küçük bir çevreden oluşuyor. Bu türlerde yayıncılık yapan yayınevleri yalnızca bir elin parmakları kadar. Bu yayınevleri de halihazırda ancak bir elin parmaklarını geçmeyecek kadar siyahi yazarın kitaplarını yayımlıyorlar. İfadelerine bakılırsa hepsi bizden daha fazla yazarın kitaplarını yayımlamak istiyor. Ancak benim perspektifimden bakıldığında, bu türde yayınlar yapan en güçlü yayınevlerinden birinin temsilcilerinin, bilimkurgu/fantezi yazarları, editörleri, illüstratörleri ve yayıncıları olabilecek ve halihazırda da bilimkurgu/fantezi okurları olan bu insanlarla bir daha asla iletişim kurmayacağını açıklaması bu türü aktif olarak olabildiğince beyaz tutma isteği ve gücünün apaçık bir ifadesi anlamına geliyor.

Abarttığımı düşünmüyorum ama kastettiklerinin bu olmadığına inanıyorum; bu editörler iyi niyetli insanlar. Ama cehaletle ya da kasıtlı bir şekilde, açıktan ya da üstü kapalı olarak on yıllardır görünmez hale getirilenler bu ifadeleri böyle duyuyor. Eğer tarihsel olarak diğerinden görece daha kuvvetliyseniz ve bu dengesizliği düzeltmek istiyorsanız o halde bastırılmış öfkeyi duymaya da hazır olmalı ve bunun öcünü almamalısınız. Davranışlarınızın sizi suça ortak edeceğini kabul etmek zorundasınız. Özür dilemeye ve sonra da dengesizliği ortadan kaldırmak adına somut ve etkili adımlar atmaya hazır olmak zorundasınız.[3]

Bu tür ifadelerde bulunan editörlerden bazıları bugün tür içinde siyahi insanlara destek vermek için biraz daha

---

3. İnsanlardan benim yapmadığım herhangi bir şey yapmalarını istemiyorum. Benim de haksızlık ettiğim ve muhtemelen bundan sonra da edeceğim insanlar oldu/olacak ama her zaman özür dilemek, kendimi yeniden ifade etmek ve yaptığım yanlışı düzeltmek ve barış sürecini gerçekleştirecek kadar yeterli fırsatım oldu. Bu sürecin zaman zaman ne kadar sinir bozucu olduğu gayet iyi biliyorum. Ama aynı zamanda işe yaradığını ve sonunda gelen iyileştiriciliğin o sinir bozucu duyguyu yatıştırdığını da biliyorum.

çaba gösteriyor gibi görünüyorlar, ancak benim gördüğüm kadarıyla bunu neden yaptıklarını açıkça ifade etmiyorlar. Ve bildiğim kadarıyla hatalarını kabul edip özür de dilemediler. Çok az şey yaparak ya da hiçbir şey yapmayarak barışı sağlayamazsınız. Bu şekilde bir değişim yaratamazsınız. Yani belki de böyle bir istek mevcut değildir. Bu editörlerden bir kısmını tanıyorum ve gerçekten yayımladıkları iyi kitaplara saygı duyuyorum. Ama bu noktada onlara güvenmem için hiçbir sebep yok ve eserlerimin onlar tarafından yayımlanmasını da istemiyorum.

"IrkFiyaskosu '09" ifadesini, tartışmadaki inatçı ve öfkeli beyaz sesleri vurgulamak için bilinçli bir beyazın yarattığını düşünüyorum. Bu seslerden bazıları "fandomfiyaskosu" terimini, topluluktaki maruz kaldığımız ırkçılığı çekinmeden vurgulayan, özellikle siyahilere karşı aşağılayıcı bir ifade olarak benimsediler. IrkFiyaskosu '09 tartışması binlerce internet postu meydana getirdi, bunlardan çoğu web ortamında arşivlenmiş durumda.[4]

Özetle, işte 2009'da katıldığım USFK'nın o günkü atmosferi böyleydi. O kadar korkmuş ve sinirliydim ki üstesinden gelmem çok uzun sürdü ve konuşmamı yazamadım. Gerçekten konuşmanın büyük bir kısmını, konferanstan bir gün önce, o noktadan açılabileceğim bir açı yakalayabildiğimde yazabildim. Konuşmamın ilk yarısını performansa dayalı bir gösteri şeklinde yapmaya karar verdim: fantezi, bilimkurgu ve dil bilimi referanslarından ve Amerikan ve Afrika diasporasının Karayip kültürü referanslarından oluşan bir kültür-harmanı. Referansların bir kısmını burada dipnotlarda açıkladım. Konuşmanın ilk yarısında kendim için aldığım ve metne etki eden bazı performans notları da var. Bu notlar köşeli parantez içinde büyük harfle yazılmış olanlar. Aynı zamanda konuşmamı tamamladıktan birkaç dakika sonra gerçekleştirdiğim bir sohbetin ayrıntılarını da sonsöz olarak yazdım.

---

4. Rydra Wong'un LiveJournal blogunda tartışmayı bulabilirsiniz: http://rydra-wong.live-journal.com/146697.html.

Gece Yarısı Gezegeninden Gönülsüz Bir Elçi

İyi akşamlar. Öncelikle Uluslararası Sanatta Fantastik Derneği'ne bu yılki USFK'nin temasını fantastik edebiyatta ırk olarak belirledikleri ve Bay Tatsumi'yi, Bay Yep'i, beni ve diğerlerini bu konuya parmak basmamız adına davet ettikleri için teşekkür etmek isterim.

Değinmek istediğim ilk konu...

[BAŞIN DÖNÜYORMUŞ GİBİ YAP. VE SONRA ATA DÖNÜŞ.[5]]

Ah... Aman Tanrım! İşe yaradı. Buradayım. [ÖNCE ELLERİNE, SONRA SEYİRCİYE BAK]

Sevgili insanlar, paniğe kapılmayın. Kötü bir niyetim yok. Gerçekten yok. Yalnızca kısa bir süreliğine bu atı süreceğim, söz veriyorum. Lütfen bana zarar vermeyin. Bu, çok ileri derecede bir tedbirdi aslında. Ama sizinle doğrudan iletişime geçmenin başka hiçbir yolu yoktu.

Ben, başka bir gezegenden geliyorum. On yıllardır sizin gezegeninizden hedefi bizmişiz gibi görünen bazı mesajlar alıyoruz. Bu, bizi memnun ediyor, onurlandırıyor ama aynı zamanda kafamızı da karıştırıyor. Mesajlarınızı deşifre etmek için çalışan, gezegenin en iyi çevirmenlerinden oluşan bir ekibimiz var ve yine de bu mesajların dostça mesajlar mı yoksa saldırgan mesajlar mı olduğunu tam olarak anlayamıyoruz. Tahmin edebileceğiniz üzere, bunu anlamak bizim için oldukça önem-

5. Papa Legba, ouvre baye pou mwen, Ago eh! Afrika kökenli Karayip inançlarında "at", bir tapınma ayini sırasında, Tanrılardan birinin bedenini işgal etmesine gönüllü olarak razı olan inanandır. Bu inanan, ayin sırasında söz konusu tanrının spesifik karakteristik özelliklerini sergiler (bazen trans halinde değilken kendi fiziksel kapasitesine meydan okuyarak) ve bu inananların kafalarının Tanrı tarafından (ata biner gibi) sürüldüğü söylenir.

li. Eğer dostça mesajlarsa karşılığını vermek isteriz. Eğer saldırgan mesajlarsa, o halde etno-kültürel gruplarımızın dediği gibi, "Kavgaya girmezseniz kavga olmaz."

Şunu açıklığa kavuşturmam şart: Ben, bütün gezegenimi temsil etmiyorum. Ayrıca gezegenimdeki tüm etno-kültürel grubumu da temsil etmiyorum. Hatta bu projede çalışan tüm çevirmenleri de temsil etmiyorum; zaten bizden iki kişinin aynı fikirde olduğu da pek görülmüş şey değil... Böylesi bir doğrudan iletişim metodu kullanmamla ilgili de oldukça şiddetli görüş ayrılıkları yaşadık. Ve açıkçası, kimse bakmazken gizlice sıvıştım buraya.

[KIYAFETİNİ ÇEKİŞTİR.]

Ah, bu atın kıyafeti de ne kadar rahatsız böyle, değil mi?

[GÖMLEĞİN DÜĞMELERİNİ AÇARAK ALTINDAKİ TİŞÖRTÜN ÜZERİNDEKİ "BEYAZ HALKA KONUŞAN" YAZISINI ORTAYA ÇIKAR.]

Bu mu? Bu sadece benim ismim sevgili arkadaşlar. Ya da başka bir deyişle, benim başlığım. Size arkadaşlar dememin sakıncası yoktur umarım. Ama yine de güvenliğimi sağlamak amacıyla ya da en azından bugün olan bitenin kaydını tutabilmek için bana eşlik eden biriyle geldim: Beyaz İnsanlarla Dans Eden ve kayıt cihazıyla. [VİDEO KAYDI YAPAN DAVİD FİNDLAY'İ İŞARET ET.[6]] Tekrar ediyorum, lütfen paniğe kapılmayın. Bu cihaz hiçbir türden bir silah değil.

Evet. Konumuza dönersek... Eğer sizden aldığımız en can sıkıcı ifadeleri burada tekrar edersem bu mesajların

6. Sanatçı/yazar David Findlay sayesinde 2009 yılındaki bu konuşmanın video kaydı şu adreste mevcut: http://nalohopkinson.com/2010/05/30/reluctant_ambassador_planet_midnight.html.

anlamlarını açıklayabileceğinizi ümit ediyorum. Bu konferansa gelmeye karar verdim çünkü tahmin edebileceğiniz gibi, sizden farklı ırklardaki varlıklar olarak, sizin ırklar arası ilişkiler hakkında birbirinize anlattığınız hikâyelere ilgi duyuyoruz. Geçmişte kültür çatışmalarıyla ilgili kötü deneyimlerimiz oldu. Hatta bu çatışmaların bir kısmı kendi gezegenimizdeki gruplar arasındaydı. Bu yüzden neden endişelendiğimizi anlayabileceğinizden eminim.

Size gönderdiğimiz yanıtların yanlış anlaşıldığına dair ilk işareti bu dokümanı dünyanızda yayımladığımızda fark ettik:

[SLAYT: KİTABIN BAŞ KAHRAMANI OLAN SİYAHİ KÜÇÜK BİR KIZIN, SİYAHİ AFRİKALI ÖZELLİKLERİ İLE RESMEDİLDİĞİ *MIDNIGHT ROBBER** ROMANININ ORİJİNAL KAPAĞI]

Dünyanızdaki kültürlerden biri bu dokümanı yeniden şekillendirdiğinde sonuç şöyleydi:

[SLAYT: *MIDNIGHT ROBBER* İSİMLİ ROMANIN İTALYANCA BASKISININ (*IL PIANETA DI MEZZANOTTE*) HİKÂYENİN BAŞ KAHRAMANINI AVRUPAİ ÖZELLİKLERE VE DÜZ SAÇLARA SAHİP, SUTYENİMSİ BİR ÜST VE PÜSKÜLLÜ MİNİ ETEK GİYMİŞ MAVİ TEN RENKLİ GENÇ BİR KADIN OLARAK RESMEDEN KAPAĞI]

Çevirmenlerimizin söylediğine göre bu versiyonun adı *Gece Yarısı Gezegeni* olarak çevrilmişti ve görünüşe göre bu gezegende mavi insanlar yaşıyordu. Edebiyatınızda mavi derili, büyülü insanlara dair pek çok anlatım olduğunu fark ettik.

---

* *Gece Yarısı Soyguncusu*, Nalo Hopkinson, 2000. (ç.n.)

[SLAYTLAR: NIGHTCRAWLER, MYSTIQUE, BEAST (HEPSİ X-MEN'DEN), KALİ, KRİŞNA, DR. MANHATTAN, ŞİRİN BABA, ŞİRİNE, KURABİYE CANAVARI VS... AMA AVATAR'DAN HİÇBİR KARAKTER OLMAYACAK ÇÜNKÜ O KONUDA ÇOK HUYSUZUM VE BUGÜN BU ALANA O SAÇMALIĞI TAŞIMAK İSTEMİYORUM. AYRICA BAĞLANTILARIN DA TARTIŞMASIZ OLMASI GEREKİYOR.]

Dünyanızdaki gerçek insanların hiçbiri mavi derili varlıklar olmadığı için bu imajların ne ifade ettiğini ya da neyi yücelttiğini yalnızca tahmin edebiliriz. Belki ırklarınızdan birinin nesli tükendi ya da kendi kendini yok etti. Belki kendini koruma amaçlı gönüllü olarak inzivaya çekilen bir ırktı. Daha karamsar olanlarımız, gezegeninizde süregelen ve hayal ettiğimizde bile ürperdiğimiz korkunç bir suç işlenerek bu ırkın tecrit edildiğini ya da sizden önceki, sizin tarafınızdan yok edilen, duygusal olarak daha kuvvetli bir ırk olduğundan şüphelendi. Bu meseleyle ilgili gerçek her neyse, eminiz ki bizim için sizin ırklar arası çatışmalarınızla başa çıkma yönteminizin hapsetme, soykırım ya da mitleştirme olup olmadığını öğrenmemizin ne kadar büyük bir önem arz ettiğini anlayabiliyorsunuzdur.

Çözmekte zorlandığımız başka komünikasyon mesajları da var tabii, mesela:

Diyorsunuz ki: "Irkçı değilim."

Bunun birincil çevirisi: "Dışkıların içinden, üzerime hiç dışkı bulaştırmadan yürüyebilirim."

İkincil çevirisi: "Benim dışkım kokmaz."

Bizim çelişkimizse şu: Bize göre bu tarz sanrılı bir iddiada bulunan bir kimse, bizim uçabildiğine inanan insanlara sunduğumuz gibi bir tedaviye acilen ihtiyaç duyuyor demektir. Bu tür insanlar hem kendileri hem de başkaları için tehlike oluştururlar. Gelgelelim dünyanız-

dan aldığımız verilerde bu tip ifadelerin hiçbir tedavi görmeyen insanlar tarafından kullanıldığına ve aranızdan pek azınızın bu insanların verdikleri zararı azaltmaya yönelik adım attığına şahit oluyoruz. Dolayısıyla ister istemez, uçabileceklerine inanan insanlara karşı tavrınızın "Bırakınız yapsınlar" olduğu sonucuna varıyoruz. Ama bu mümkün olamaz, değil mi? Sonuçta pek azımız her adımda yukarıdan yere çakılan bedenlerden sakınarak yürümeye çalışacağımız bir gezegeni ziyaret etmek isteriz. [TEDİRGİN BİR ŞEKİLDE YUKARI BAK.]

Diyorsunuz ki: "Bu hikâye, evrensel bir hikâye."

Tercüme: "Bu hikâye spesifik olarak bizimle alakalı ve zaten önemli olan da biziz."

Bunu tercüme etme girişimlerimiz aramızda epey tartışma yarattı. Pek çok düşmanlık meydana geldi ve bazıları oldukça çirkin bir hal aldı. Çünkü sonuçta neden herhangi bir duyarlı ırk tam olarak aksini vurgulayan bir şey söylesin ki? Sonra içimizden biri bazen bizim de bu utanç verici alışkanlığı sergilediğimizi vurguladı. Ama bu bize özgü bir şey; siz anlamazsınız.

Diyorsunuz ki: "Sizin yaptığınız şeyler size ait değil, evrenseldir."

Evet, bu oldukça karmaşık. Bundan herhangi bir anlam çıkarabilmemiz için bir önceki türde ifadelerden ilerlememiz gerekti; o ifadelerde de "evrensel" aşağı yukarı "bize ait" anlamına geliyordu.

Bu yüzden de bu ifadeye birincil tercüme girişimimiz şöyle oldu: "Yarattığınız bu şeyi beğendik ve bu yüzden bize ait olduğunu iddia edeceğiz. Zaten biz, sizden daha büyüğüz ve bu meseleyle ilgilenen kimse de sizi pek sevmiyor, dolayısıyla da bize engel olamazsınız."

İkincil tercüme ise kısaca şöyle: "Bence seninki daha güzel, bu yüzden araklayacağım."

Diyorsunuz ki: "Etnik."
Birincil tercüme: "Acayip ve bir şekilde ilkel insanlar."
İkincil tercüme: "Doğal olmayan, anormal ya da iğrenç; tıpkı 'etnik yiyecek' kavramınızda olduğu gibi."[7]

Bizim gezegenimizde herkesin bir etnik kökeni olduğunu anlıyor olmalısınız. Kültürel karışımlar sayesinde bazılarımız birden fazla etnisiteye sahip. Bize göre "etnik" demek "herkesin kültürü" demektir. Bu yüzden de burada can alıcı bir şeyi gözden kaçırıyor olduğumuz ve sizin "etnik" derken aslında kelimeyi anlamına göre kullanmadığınız aşikâr. Bu konuda bizi aydınlatmanız için size yalvarıyoruz.

Diyorsunuz ki: "Aman Tanrım, ne kadar egzotiksiniz."
Birincil tercüme: "Ben, evrenin merkezinde olduğunun kesinliği tartışmaya bile açık olmayan dominant kültürün bir temsilcisi olmamdan aldığım kuvvetle, seni 'eğlence' unsuru olarak tanımlıyorum."
İkincil tercüme: "Aman Tanrım, ne kadar etniksiniz!"
Çevirmenlerimizden biri buna üçüncü bir tercüme de önerdi: "Şu parayı al ve çocuğumla poz ver, fotoğrafını çekeyim." Ama aramızda kalsın bu çevirmen arkadaşımız, nasıl desem, çoğunlukla tartışmacı bir arkadaşımızdır.

Diyorsunuz ki: "Ama sizi köleleştiren ben değildim, benim atalarımdı."
Birincil tercüme: "Doğumumdan önce gelenekselleştirilmiş olan adaletsizliklerden yararlanıyorum ve bu konforlu pozisyonumu değiştirmek için hiçbir şey yapmıyorum."

---

7. Sally Klages'a teşekkürler.

İkincil tercüme: "Bu konuda oldukça suçlu hissediyorum ama bu durum beni aşıyor. Sonuçta ben güçsüzüm."

Üçüncül tercüme (Kimden geldiğini biliyorsunuz): "Mızmızlanmayın ulan!"

Diyorsunuz ki: "Benim kendime ait bir kültürüm yok, bu yüzden de seninkini istiyorum."

Birincil tercüme: "Zengin ve güçlü kültürümün kendisini nasıl her yere yaydığını bilinçli olarak göz ardı ediyor ya da reddediyorum. Sizinle takılmayı tercih ederim."

İkincil tercüme: "Sıkıldım! Bu tarz şeyler çok zor!"

Diyorsunuz ki: "Ben ırk görmüyorum."

Birincil tercüme: "Çok sessiz olursam belki beni görmez ve benden bir şeyler yapmamı beklemezsiniz."

İkincil tercüme: "Ben yalnızca bal ağacının altında takılan küçük siyah bir yağmur bulutuyum."[8]

Diyorsunuz ki: "Eninde sonunda ırkların bir anlamı olmayacak çünkü tüm ırklar karışıyor ve hepimiz melezleşiyoruz."

Birincil tercüme: "Çok sessiz olursam belki beni görmez ve benden bir şeyler yapmamı beklemezsiniz. Üstelik belki benimle seks yaparsınız."

İkincil tercüme: "Ödevlerimi yapmak istemiyorum! Bu tarz şeyler çok zor! Kurabiye falan istiyorum! Daha oraya gelmedik mi?"

Diyorsunuz ki: "Benim anneanne ve dedelerim de şehre geldiklerinde çok zorluk çekmişler."

Birincil tercüme: "Ah kes sesini artık! Biraz daha benden bahsedelim."

İkincil tercüme: "La la la la la, seni duymuyorum. Çünkü ben ırk görmüyorum."

---

8. Ayı Winnie ve A.A. Milne'e teşekkürler.

Diyorsunuz ki: "Ama bunu yapamayız! Bu pozitif ayrımcılık olur!"

Birincil tercüme: "İşe yaradığı ispat edilmiş bir şeyler yapmak istemiyorum çünkü, sonuçta, işe yarayabilir."

Ah! At geri dönüyor. Epey bir mücadele veriyor. Girişken kısrak seni. Her neyse, aranızdan ayrılmak zorundayım galiba, anlaşılan cevapları da alamayacağım maalesef. Çok üzgünüm. Ama sonuçta sorularımı biliyorsunuz değil mi? Hepsini duydunuz? Cevapları bize her zaman gönderdiğiniz kanallardan yollayabilirsiniz. Duyacağımızdan emin ol...

[TEKRAR NALO'YA DÖNÜŞ]

Vay be! Ne oldu burada? Her neyse, sanırım biraz gerginim. [TİŞÖRTÜ ÇIKART. ALTINDAKİ SADE SİYAH ELBİSE İLE KAL. TİŞÖRTÜ İŞARET ET.] Bu sarsak şey nereden geldi bilmiyorum.

Ne diyorduk, her birkaç yılda bir fantezi ve bilimkurgunun ne yaptığı ile ilgili yeni bir ifadeyle geliyorum. Önceki fikirlerimi ıskartaya çıkartmıyorum elbette; yalnızca kendimin ve başkalarının dikkatine yeni fikirler sunuyorum. Bu fikirleri mutlak ve nihai olarak görmüyorum ve yalnızca kısmen tanımlayıcı olarak göz önünde bulunduruyorum. Ama bu fikirleri tasarlamayı eğlenceli buluyorum. Önceki gün ev arkadaşımız bize büyük annesine hangi teknolojik gelişmenin hayatını kökten ve olumlu yönde değiştirdiğini sorduğunu anlattı. Televizyon diye yanıtlayacağını düşünmüş ama büyük annesi, "Hayır" demiş, "o şey sosyal hayatımı mahvetti."

Sonra aslında hayatını olumlu olarak değiştiren esas icadın buzdolabı olduğunu söylemiş. Buzdolabı sayesinde her gün saatlerce zaman kazandığını ve bu sayede de

sinemaya gidebildiğini ya da arkadaşlarıyla takılmak için dışarı çıkabildiğini anlatmış.

Arkadaşımın hikâyesi beni tek bir insan yaşamını dahi sürdürebilmenin ne kadar yoğun bir işgücü gerektirdiğini düşünmeye itti; hele de bir aileninkini düşünün. Gerçekten de nitelikli bir hayat sürebilmek demek, çok iş demek; kendi başımıza başa çıkabileceğimizden çok daha fazla iş.

Eskiden, eğer zenginseniz, ağır işleri yapan ve hayatınızı çekip çeviren hizmetkârlarınız olurdu. Bir dakika; bu aslında pek değişmedi.

Ama zengin değilseniz, topluluklar olarak bir araya gelirdiniz ve yapabileceğiniz işleri bölüşürdünüz; kalan işlere yardım etmek için de çocuklarınız olurdu. Bu kısım da aslında pek değişmedi.

Ve eğer üremekle ilgilenmiyorsanız, kendinizi iş başındaki insanlara değerli kılmak için başka yollar bulurdunuz. Bu topluluğun halihazırda bilmediği bir şey söylediğimi sanmıyorum, onun için argümanımı oluştururken biraz sabretmenizi rica ediyorum.

Kısacası bu, işgücü ve iktidarın geleneksel olarak nasıl denge kurduğunun cilalanmış bir versiyonu. Ama toplumdaki güçsüzleştirilmiş gruplar kuvvetlenmeye başladıkça, işgüçlerini nereye yerleştireceklerine dair daha çeşitli tercihler yapabiliyorlar.

Büyüyü icat ettik; "para" adını verdiğimiz, neredeyse soyut olan bir maddeyi bulduk (para aslında bir maddeden çok, bir kavram) ve bu maddeyi –eğer yeteri kadarına sahipseniz– başkalarını sizin için iş yapmaya zorlamak ya da ikna etmek için kullanabilirsiniz.

Dünyada çoğu ülkede artık kadınlar ve erkekler daha az çocuk sahibi olmayı tercih ediyorlar.

Bazen insanlar mavi yakalı iş kollarını nispeten daha vasıfsız işlere tercih edebiliyorlar; bazen onların beyaz yakalı işler yapmasına olanak veren eğitimi alabiliyorlar

ve hatta bazen avukatların ve doktorların içinde bulunduğu yüksek vasıflı iş havuzuna dahil olabiliyorlar. Eğer bu mevkilere kadar yükselebilirseniz ağır işlerinizi yapabilecek insanlar tutabilirsiniz.

Ama insan yaşamını sürdürebilmek için birilerine ya da bazı topluluklara duyulan ihtiyaç hâlâ devam ediyor. Her zaman ağır işleri yapacak insanların olmasını garanti altına almak için kullanılan yöntemlerden biri de toplumun bazı kesimlerinin haklarından mahrum bırakılması ve böylece ağır işler dışında pek bir tercih şanslarının kalmaması.

Tabii aynı zamanda "işgücü tasarrufu sağlayan" cihazlar da üretiyoruz. Ama bilgisayar kullanan herkesin de bilebileceği gibi, tüm bunlar yeni iş formlarını ortaya çıkarıyor aslında.

Her zaman bu çelişkilerin etrafında yeni yöntemler hayal ediyoruz. Ve öyle görünüyor ki, fantezi ve bilimkurgunun yaptığı şeylerden biri de ağır işleri yapan bu kesimin esas problemine hayali olarak işaret etmek.

Bilimkurgu bu soruna teknolojik yaklaşımlarda bulunuyor ve her problem için çözümler üretiyor. (Biliyorsunuz, bilgisayarın aslında tam olarak işgücü tasarrufu sağlamayan bir cihaz olmasının keşfi. Ya da cihazlarımızın çok karmaşık hale gelmesi ve hak talep eden duyarlı varlıklara dönüşmeleri.)

Fantezi de işgücü fikri üzerinde duruyor. Ancak teknoloji yerine sihir kullanıyor. Ama ikisi de en nihayetinde işgücü tasarrufu sağlayan araçlar.

Ve hem fantezi hem de bilimkurgu işgücü sağlayabilmek için sürdürdüğümüz güncel ve tarihi eşitsizliklerle uğraşıyor.

Özellikle Kuzey Amerika'da sınıf farklılıkları, tarihi olarak o kadar kemikleşmiş ki, kültürel ya da ırksal farklılıklar olarak karakterize ediliyor ya da onlarla karıştırılıyorlar.

Ve bir dâhinin söylediği gibi, "Irk diye bir şey yoktur, ama yine de sizi öldürür."

Bu durumda şunu söylemek mümkün: Derinlerde, fantezi ve bilimkurgu aslında sosyoekonomik olarak düzenlenen etno-ırksal güç dengesizliklerini incelemek ve açığa çıkarmak için mitler yaratıyor.

Bu yüzden de ırksal olarak ayrımcılığa uğrayanlar ve fantezi ve bilimkurgu seven ve okuyan insanlar, bu hikâyelerle oldukça kuvvetli bir bağ kurabildiğimiz için toplumdaki baskın kesimin üyelerinin ırk ve onun gerçek hayata etkileri ile ilgili söylemlere getirdikleri çarpıtma düzeyini ve bu konudaki bilinçli cehaleti gördükçe şiddetli bir şekilde öfkeleniyoruz. Bu tartışmalar, edebiyatın her alanında var ancak bu topluluktaki bazı insanlar buna kör olmak konusunda çok inatçılar ve gerçekten bazılarımızı, hayat kalitemizi doğrudan etkileyebilecek biçimde raydan çıkartmaya, aşağılamaya, engel olmaya ve susturmaya oldukça kararlılar.

Uzunca bir süredir bu platformda fantastik türünde ırk konusunda konuşacağımı biliyordum. Kuzey Amerika'daki çoğunluğu beyazlardan oluşan bir topluluğa siyahi biri olarak ırk meselesinden bahsetmek yeterince zorlayıcıydı. Bu yüzden bir hayli gergindim ve tüm bu konuşmayla ilgili provalar yaptım. Ama sonra bu topluluktaki beyazlar, şimdi IrkFiyaskosu '09 olarak andığımız karışıklığı körükledi ve zaten namlunun ucunda olan merminin tetiği çekildi.

Biliyorum ki bazılarınız biraz önce derhal saldırgan bir savunma pozisyonu aldı bile çünkü bu olayı beyazların körüklediğini söyledim. Olsun. Bu ifadeyi açıklamaya çalışıp savunmaya geçmeyeceğim. Bugün buradayım çünkü muhtemelen bu toplulukta birileri neden bahsettiğimin farkında olduğumu düşünüyor. Bu konuşmayı hazırlamanın çocuk oyuncağı olmadığını anlatmaya ça-

lışıyorum. Bu söylediklerimi kafamdaki korku ve kaygı ile bir yıldır yazıyordum. Gerçekten kâğıda dökmeye çalıştığımda ise sık sık öfke patlamaları yaşamak zorunda kalıyordum.

IrkFiyaskosu '09 olayının ardından, beyazların, bu topluluktaki siyahlar tarafından gösterilen öfkeye sinirlendiğini ve eğer kibar olmazsak dinlenmeye hakkımız olmadığını söylediklerini duydum. Bu söylenenlerin bana neden bu kadar yanlış geldiğini bir meslektaşımın, yazar Nora Jemisin'in IrkFiyaskosu'na yazdığı bir postu okuyana kadar tam olarak anlayamamıştım. Bu toplulukta ırk tartışmalarının on yıllardır nazik bir şekilde yapıldığını söylüyordu. Ve her ne kadar değişimler olsa da çok küçüktü. Ama siyahiler artık patlamaya başladığında daha çoğunuz dikkat kesildiniz. Zaten olay da buydu işte. Dedim ki, eğer bir ya da iki kez ayağıma basarsanız sizden nazikçe bunu yapmamanızı isteyebilirim. Ama artık bininci kez ayağıma basıldıktan sonra, "Kusura bakma, görmedim" bahanesi yalnızca "Kusura bakma ama benim için dikkat edecek kadar önemli değilsin" anlamına geliyor.

IrkFiyaskosu'na siyahi insanların öfkeli tepkileri, hem beyazlardan hem de siyahilerden oldukça büyük ilgi gördü. Bu da biz siyahilere bir hayli kalabalık olduğumuzu, herhangi bir organizasyonda görmeye alışık olduğumuz birkaç siyahiden daha fazla sayıda olduğumuzu gösterdi. Bu topluluktaki beyaz olmayan insanlar IrkFiyaskosu'nun bir sonucu olarak beraber girişimlerde bulunmaya başladılar. Bazı beyazlarsa bu konuyu ele almaya ve tartışmak için forumlar oluşturmaya başladı. Bazıları her iki tarafın da saldırısına maruz kaldıkları halde bir hayli sıkı durdular. Hatta küçük de olsa bir kısmının kendi ifadelerini ve eylemlerini gözden geçirmeye, hangi noktalarda ırkçı davrandıklarını sorgulamaya, algılamaya ve itiraf etmeye cesaretleri vardı. Üstelik bundan böyle öfkeli siyahiler

yüzünden organizasyonlara gitmekten korktuklarını söylemeden, –ki benim deneyimlerime göre beyaz çoğunluğun öfkesi çok daha tehlikelidir– hedef göstermeden, can sıkmadan ya da bazılarımızı (kara!) listelerine almadan ve bu konuda bir özür yazısı yayımladıktan hemen sonra tüm blog yazılarını silmeden.

Kendinizin ya da arkadaşlarınızın, –hatta maalesef benim de bazı arkadaşlarımın– tanımladığım bu davranışlara sahip olduklarını görebilirsiniz. Bu asla benim bu insanlardan nefret ettiğim anlamına gelmiyor. İster inanın ister inanmayın, oldukça arkadaş canlısı biriyimdir. İnsanlar hata yapar. İnsanlar düşünmeden konuşur. İnsanlar daha sonra pişman olacakları şeyler yapar. İnsanlar başka insanları incitir. İnsanlar sistematik eşitsizlikleri yaymaya devam eder çünkü sistemin nasıl işlediğini anlamaz ya da önemsemez. Bütün bunları ben de yapıyorum, bunun farkındayım. Ve esas önemli olanın bir hata yaptıktan sonra ne yapacağınız olduğunu da öğreniyorum. Cesaretle özür dileyenler, muhtemelen bunun kendilerini öldürmediğini de keşfetmişlerdir. Hatta belki de daha önce hiç olmadıkları kadar iyi hissettirdiğini.

IrkFiyaskosu'nun sonucunda başka olumlu değişimler de ortaya çıktı: Siyahi bilimkurgu ve fantezi fanları çekinmeden fantezi ve bilimkurgu eserleri ve topluluğundaki sistematik ırkçılık hakkında hissettiklerini ve deneyimlerini kişisel bloglarında yazmaya başladılar çünkü bu konuda desteklerinin olduğunu fark etmişlerdi. Bütün fan gruplarından –yani "beyazlardan da"– birbirlerini beyaz olmayanların yazdığı kitapları okumaya, incelemeye ve üzerinde konuşmaya teşvik edenler oldu. Bu noktada size fan gruplarını çok sevdiğimi söylemem şart. Elbette fan grupları da insanların gündelik hayatta sürekli sergilediği dik kafalılıktan muaf değil. Ama fanlar iyi bir şeyler yapmak için birlik olduklarında çoğunlukla bunu keskin bir hevesle başarırlar.

Beyaz fantezi ve bilimkurgu topluluğunda sinir bozucu bir kibir ve hak iddiası var. Bazılarınızın ne kadar küstah olabileceği, bizim kendi deneyimlerimizle ortaya koyduğumuz kavrayışımızı üstten bakan bir tavırla ne kadar küçümseyebildiğiniz geçen yıl ayan beyan ortaya çıktı; üstelik bu kavrayışı meydana getiren deneyimlerden habersiz olmaktan çoğunuz gurur duyuyorsunuz. Eğer sizden tek bir şey isteyecek olsam, eşitlik ve adalete duyduğunuz isteği (Biliyorum ki böyle bir isteğiniz var), önce bizim ırk ve ırkçılık meselelerinde söylediklerimizin bir anlamı olduğu varsayımıyla başlayarak göstermenizi isterdim.

Ayrıca eşitlik ve saygı üzerine kolektif bir bilinç sıçramasına ulaşabilen pek çok beyaz insanın suçluluk duygusuna gömüldüğü ve geri kalanların suçunu üstlenerek bir şekilde paralize olduğu da açıkça ortaya çıktı. Bu da işe yarayan bir yöntem değil ve bunun çözümünün ne olduğundan da emin değilim. Bence bu konuyu kendi aranızda tartışmaya açmalısınız.

Bu platformdan söylemek istediğim en önemli şeylerden biri şu: Bu topluluktaki siyahiler, hepinizi seviyorum. Artık tüm bunlara dayanamayanları seviyorum. Geçtiğimiz sene harekete geçmiş olmanızı seviyorum; öfke bazılarınızı pişmanlık verici davranışlara ittiği zamanlarda da bu sevgiyi hissetmeye hep devam ettim. Birbirinizi kollamanızı, birbirinize güç vermenizi seviyorum. İnanın şu an bu kürsüde olmak çok korkutucu ama siz bana devam etmem için cesaret verdiniz ve bunun için size teşekkür ediyorum. IrkFiyaskosu olayı gerçekleşmeye başladığı zaman umutsuzluğa kapılmıştım. Trolleri ve yangına körükle giden fırsatçı kullanıcılarıyla internetin doğru bir tartışma yürütülemeyecek bir yer olduğunu düşünüyordum. Tempest Bradford, yanılmışım ve güçlü kalabildiğin, mizah anlayışını hiç kaybetmediğin ve herkese karşı (Herkes derken "beyazlar dahil" demek istiyorum) dürüst ve eli açık kalarak acı gerçekleri anlattığın için seni seviyorum.

Tüm bunların arasında doğru olanı yapan pek çok isim var elbette. Herkesin adını sayamam. Neden mi sayamam? Çünkü yorgunum yahu. Tükendim. Söz konusu bu topluluktaki ırk meselesi olduğunda ilk başvurulacak insan olarak görülüyorum. Son iki yılımı evsiz bir şekilde, partnerimle başkalarının evinde geçici odalar kiralayarak geçirdim; bu sırada da hastalığımdan kurtulmaya ve iyileşmeye çalışıyordum ve her gün karnımı doyuracak bir şeyler bulmak için hâlâ devam eden bir mücadele veriyordum. IrkFiyaskosu meselesine istediğim şekilde ayıracak enerjim yoktu. Gelgelelim camiadaki kibirli ve bize karşı engelleyici tavırlara sahip beyazların, kendi davranışlarını ve bana yaklaşmalarının sebeplerini kabul etmeden birdenbire dostane bir tavra büründüklerinde kan beynime sıçradı. Yoksa siz beni keriz mi zannediyorsunuz? Bu yaptığınız en eski numaralardan biri ve annem beni bir aptal gibi yetiştirmedi. Ben sizin evcil zenciniz değilim. Evet, kitaplarım ana akım bir yayınevi tarafından yayımlanıyor ve bu sayede biraz tanınıyorum. Sizin evinizde olduğumu biliyorum. Ama evdeki zenciler, "sahipleri" ile doğal uyuşmazlıklarından dolayı kötü şöhrete sahiptirler. Ve onların aralarında da özgürlük savaşçıları vardır. Bugün bu kürsüde konuşuyor olmamın en büyük sebebinin içerideki, USFD'deki her ırktan insanların cesur tavırları olduğunu biliyorum. Ve bunun için de size sonsuz teşekkür ediyorum.

Bu arada, ırkçılığınızı işaret etmeye cesaret eden siyahilerle dalga geçmek için "fandomfiyaskosu" terimini uyduran ve kullananlara diyeceğim şu: Bunun, karşıt görüşleri bastırmak için kullanılan alaycılık, küçümseme ve itibarsızlaştırma taktikleri olduğunu biliyoruz. Ve ayak seslerinizi bir kilometre öteden bile duyabiliyoruz.

Evet, elbette sinirliyim. Ama aynı zamanda bu topluluğu ve bu kurgu türünü her parçasıyla seviyorum. Bu edebi eserler ve bu camiadaki bazı insanlar beni hayatta

tutuyorlar; geçtiğimiz dört sene için konuşacak olursam, zaman zaman ifadenin tam anlamıyla beni hayatta tuttular. İşte bu yüzden de bu topluluk için ve bu toplulukla birlikte, onun en iyiye erişmesi, kimsenin dışlanmadığı dünyalarında kendi vizyonunu genişletmesi ve yaşatması için elimden geldiği kadar savaşmaya devam edeceğim. Burada olduğum için çok ama çok mutluyum ve bu mesele ile ilgili bu platformda konuşabildiğim için de çok mutluyum. Bu topluluktaki beyaz olmayan insanlar için açılan her alan ve bizim kendimize açtığımız her alan daha fazlamızın kendisi olabilmesine, konuşabilmesine olanak veriyor; yazabilmemizi kolaylaştırıyor ve hatta yazabilmemizi mümkün kılıyor. Bunu daha geniş bir bilimkurgu ve fantezi çevresinde, haklarından mahrum edilmiş daha çok topluluk için yapmalıyız: kadınlar, engelliler, eşcinseller, yoksullar ve işçi sınıfı, kronik hastalığı olanlar, yaşlılar... Bahse girerim bu salondaki herkes bu mahrumiyetlerden en az birini deneyimlemiştir. Alan açmak, hepimiz için alan açmak demektir. Bu, zaten son derece iyi eserlerle kutsandığımız bu alanda çok daha iyi eserlerin ortaya çıkma olasılığını da arttırır. Harika olmaz mı dersiniz? Ve bunları yazalım, ne de olsa bizi burada bir araya getiren şey yazı, değil mi?

Sonsöz

Şunu eklemek isterim: *Bu konuşmayı yaptıktan birkaç dakika sonra dinleyicilerden biri yanıma geldi ve bana gizli gizli Marksist olup olmadığımı sordu. Şaşırdım ve ona Marksist olduğumu nereden çıkardığını sordum. Bu yüce sanat konusunu basit bir işçi sorununa "indirgediğim" için böyle düşündüğünü söyledi. (Konuşmamı yorumlayarak.)*

Ona şunu söylemek isterim: Bayım, ben kendini sanatının gücüyle ve sanatını üretebilme yeteneğiyle geçindiren bir sanatçıyım. Herhangi bir sanatçıyı sanatın iş olmadı-

ğına ikna etmeniz zor. Ve beni de işgücünde sanat olmadığına ikna edemezsiniz. Beni eseri ortaya çıkaran sanatın ve işgücünün kolaylıkla birbirinden ayrılıp iki farklı obje gibi ele alınabileceğine ikna edemezsiniz ve beni işgücünün bir şekilde sanata kıyasla daha basit ve zayıf olduğuna ikna etmeniz de mümkün değil.

Ayrıca konuşmamın ana temasını bütünüyle görmezden gelmeniz ve tüm konuşmamdan fantezi ve bilimkurgunun ırklara yaklaşımı konusunda geniş bir tartışma alanı oluşturmak için ele aldığım birkaç paragraflık bir bölümü çekip almanız çok üzücü değil mi?

Değişim

Aşağı,
Aşağı,
Aşağı,
Derine ve ıssıza,
Deniz kızları gibi,
Aşağı çek beni.
Afro-Amerikan halk şarkısı

"İYİ UYUDUN MU?" diye soruyor ve sen ertesi sabaha uyanırken yüzünde romantik bir gülümseme ile gözlerini açıyorsun. Biraz tuhaf bir üçüncü buluşmaydı bu; yatakta beceriksiz sakarlıkların ardından ikiniz de özür diliyorsunuz ve sonra da halinizden memnun bir halde uykuya dalıveriyorsunuz.

"Rüyamda beni öptüğünü gördüm" diyorsun. Bu cümle daha önce işe yaramıştı. Onunla ilk tanıştığın zaman-

ki kadar güzel, özellikle yakından görebildiğin renkli gözleriyle. "Kurbağan olmamı istiyordun." *Söyle hadi, söyle* diyorsun içinden.

Gülüyor. "Tersi olması gerekmiyor mu?"

"Olsun, bu da yeniden başlamak için bir yol sonuçta, değil mi?"

Bunu demenle gözleri kısılıyor. Görmezden geliyorsun. "Beni öpebilirsin" diyorsun oyuncu bir tavırla, "Ve böylece beni tekrar prensin yapabilirsin."

Düşünceli gözlerle bakıyor. Uzanıyorsun, elbisesinden tutup çekiyorsun. İstekli bir tavırla, sana karşı koymuyor; saçlarındaki sarı örgüler yüzünü okşuyor. Saçları örgüleri tutabilmek için çok düz; çoktan aralardan çıkmaya başlamışlar. "Benim küçük pis kurbağam olur musun?" diye fısıldıyor, gözleri pırıldıyor, kalbin hızlanıyor. Ama seni dudaklarından değil alnından öpüyor. Hayal kırıklığı içinde çığlık atacaksın neredeyse.

"Ağzımda hâlâ uyku kokusu var" diyor özür dilermiş gibi bir tavırla. Aslında senin ağzından bahsediyor.

"Dişimi fırçalayayım" diyorsun. Çok huysuz görünmemeye çalışıyorsun. Banyoya gidiyorsun, tezgâhın üzerindeki hasır sepetteki tuhaf deniz kabuklarına bakıyorsun, kabukların pembemsi tuzlu kıvrımlarına gıcık oluyorsun. Sinirinin ve gücenmişliğinin dinmesini bekliyorsun.

"Aç mısın?" diye sesleniyor mutfaktan. "Yulaf lapası yapıyorum biraz, olur mu?"

Öpüşme oyunları sona ermiş. Kahvaltı vakti olduğuna karar vermiş. "Evet" diyorsun. "Lapa uyar."

Ban... Ban... Ka-Ka-Kaliban...

Gerçek fırtına kim biliyorsun değil mi? Gerçek kasırga? Annemiz Sikoraks; onun ve benim annemiz. Öfkeyle size doğru atıldığında hele bir görün başının etrafında uçuşan

saçlarını; bir kasırga gibi, şimşek gibi, amansız bir girdap gibi. Kafatasının etrafında dönüp dururlar; sanki sizi bir yakalasa sürükleyip alaşağı edecek ve parçalara ayırıp yutacak. Hele bir duysanız kaplan köpekbalığı gibi dişlerini gıcırdatışını, sesinin gümbürtüsünü bir duysanız ya da elinin ensenizde bir şimşek gibi patladığını hissetseniz o vakit, gerçek fırtınanın nerede olduğunu bilirdiniz.

Der ki bana, ona Scylla demeliymişim veya Charybdis.

Hangisi olduğu fark etmezmiş, çünkü hatırlamıyor aralarındaki farkı. Ama birinin gerçek adı olduğunu biliyor. Der ki, boşverin onu çoğunun tanıdığı ismi, o isim İngiliz bir adamın kuş tüyüyle kâğıda dökmek suretiyle ona verdiği isimdir.

Beyaz insanların sihri.

Onun *insanlarının sihri, buna karşın eğer ona bunu hatırlatırsanız sizi hapseder ve mavi, masmavi gözlerini parlatır size. Mavi gökyüzünde şimşekler patlar. Ama ben ve abim, o orada değilken, o İngiliz adamın verdiği isimle adını çağırırız.*

Sizi göğsünde tuttuğu zaman, özen göstermelisiniz asla rahatlamamaya, asla gözlerinizi kapamamaya, çünkü burun delikleriniz deniz tuzuyla dolmuş halde uyanabilirsiniz. Tuzlu deniz sizi annenizin sevgisiyle boğmak için ciğerlerinize doluşur.

Düşünün böylesi bir annenin oğlu olmayı.

Sonra da düşünün böyle bir oğlun kız kardeşi olmayı, o abiye kız kardeş olmayı.

Lapaya "bulamaç" dedikleri bir dönem varmış. Kale hendeklerinde yaşadığın ve güzel altın kızlar için güzel altın toplar getirdiğin zamanlar. Bu toplayıcılık işinin bir oyun olduğu; toprağın ve içinden geçen su damarlarının efendisi olduğunu bildiğin ve önemsiz kralların doyum-

suz genç kızlarını içinde büyütecekleri saraylarını toprağına inşa etmelerine merhametle izin verdiğin zamanlar.

Ban... Ban... Ka-Ka-Kaliban...
Ben küçükken o lanet ismi o kadar çok duydum ki benim adım sanıyordum onu.

Banyosunda, ambalajı açılmamış yeni bir diş fırçası buluyorsun. Demek seni düşünmüş, geceyi burada geçireceğini. Sakinleşmiş bir halde gülümsüyorsun. Fırçanın plastik ambalajını açıp dişlerini fırçalarken banyonun samimi dağınıklığına göz gezdiriyorsun. Pamuk, ipek ve polyester külotlar duş perdesinin demirine asılmış, kurumayı bekliyor; ağları lekeli. Tezgâhta üç farklı deodorant var, ikisinin kapağı yok. Küçük bir şişede duran aromatik yağ, tatlı kokusu yayılsın diye kapağı açık bırakılmış. Neredeyse her şeyin üzerinde biraz bebek pudrası var, masum aroması seni hapşırtıyor. Burada birisi *yaşıyor*. Senin evinse –karaya çıktığında bulduğun ev– bir otel odası kadar, yolunun üzerindeki bir durak gibi düzenli ve boş. Orada her şey derli toplu, yatak odandaki çöp sepeti hariç. Onun içi boş ilaç kutularıyla dolu: deniz yosunu kapsülleri, iyot hapları. Biraz daha satın alman gerektiğini hatırlatıyorsun kendine, özlemini bastırman gerekiyor.

Kaliban'ın bir hastalığı var. Her birinizin yakalanabileceği bir hastalık. Onun içinde zaaf olarak beliriyor hastalık: süte zaaf. Kendini Afrika'nın prensi olarak hayal ediyor, annesinin sütünde yıkanan erkek Kleopatra'ymış gibi. İnanıyor ki bu onu güzelleştirecek. Hiç bakacak aynası olmadı ve bizimki gibi bir anneyle denizin yüzeyi de hiçbir zaman yüzünü görebileceği kadar durgun kalmadı.

Ona zaten güzel olduğunu söyledim ama bana hiç inanmadı. Eğer süt ona dokunsa, kendini sütün içine gömebilse tamamen, arınacak sanıyor.

Ben de denerdim bunu, tabi, ama bende siz kahverengi derili insanlarda olan bir özellik var: Süt midemi sızlatır.

Doğrusu abi'de de var bu sorun ama o, memnuniyetle karşılar mide sancılarını ve bulantıları eğer sütten içme şansı olsa, sütte yıkanma şansı olsa, süt ağzına damlayacak olsa. Sycorax'ın tuz denizi sütünden ne farklı bir tat.

Mutfağında kahvaltı hazırlayan o güzel kadın senden daha güzel dalıyor. Onu dalgaların içine keskince dalarken görmüştün ve nasıl olup da dalgaların kanının akmadığına hayret etmiştin.

Lavaboyu dolduruyor, ellerini suya daldırıyorsun. Suyun sana direnişi mutluluk veriyor. Banyo için vaktin var mı diye düşünüyorsun. Ne yazık ki burası şu havuzlu apartmanlardan biri değil. Yüzmeyi özledin.

Yüzünü yıkıyorsun. Lavabonun tıpasını çekiyorsun ve suyun spiral çizerek aşağıya inişini izliyorsun. Vahşi görünüyor, tıpkı annenin deli saçları gibi. Sonra suyun çevresinde artık dikkatli olman gerektiğini hatırlıyorsun; yüzme havuzlarında ve banyolardaki evcil, hapsedilmiş suların yanındayken bile. Tıpayı hemen geri takıyorsun lavaboya. Unutmamalısın: Nerede olursa olsun, su varsa, hele de isyankâr suysa, annene boşboğaz hikâyeler anlatabilir.

Yüzün artık temiz ve serin. Ağzın diş macununun vişne aromasıyla dolu. Öpülebilir hale geldin. Mutfaktan gelen mırıldanmayı ve kaşığın tavaya sürtünüşünü duyabiliyorsun. Tarçın ve hindistancevizi kokusu geliyor burnuna. Ada kokuları. Omuzlarını dikleştiriyor, gülümsüyor ve mutfağa yürüyorsun. Adımların yavaş, gönülsüz. Adımlarının sana ne söylediğini dikkate alabilsen keşke. Ayak-

ların ne zaman böyle oyalansa, ağırlaşsa ve geri geri gitmek istese bu kötü bir şeyin işareti oluyor. Altın kızların öpücükleri risklidir. Bir keresinde dudakların başka solgun dudaklara dokunduğunda altın kızın gözlerinin içine bakmıştın, adı Miranda'ydı ve kendini onun o nemli, soluksuz bakışında görmüştün. Onun gözlerinde uzundun, yakışıklıydın, omuzların kuvvetli ve çenen kemikliydi. Bir prensin kibri vardı duruşunda. Bir elinde bir mızrak vardı. Hiç var olmamış benekli, sarımsı bir hayvanın postu belini sarıyordu. Boynunda bir şeylerin dişlerinden yapılmış bir kolye vardı ve zorba bir tavırla hırıldayarak konuşuyordun. Parlak bakır tenin onun gözlerinde koyuydu ve kakao kıvamındaydı. İç çekerek sana doğru atılmış; seni öpmeye, ısırmaya, senin olmak için yalvarmaya başlamıştı. Ona istediğini verdin. Babası ikinizi yerde kıvranırken yakaladığında ayağa sıçramış ve gözündeki seni değiştirmişti, sana canavar demişti; saldırgan! Korsesinin düğmesini tek eliyle kapatırken bir babanın öfkesini canlandırmaya yetecek kadar çıplak olan göğüsleri çaresizce titriyordu. Sana pişmanlıkla bakıyor ve timsah gözyaşları içinde, bitmez tükenmez uzun yıllar boyunca seni babasının kölesi yapacak yalanları sıralıyordu.

Bu defakinin gözlerinde kendini görmedin henüz. Bunun için onun seni öpmesi gerekiyor; seni değiştirmesi, seni annenden saklaması gerekiyor. Hep buna ihtiyaç duydun. Her zaman bu büyüyü yapabilecek olanlar etkilendi senden. İçlerinden birini sonsuza kadar sevebilirdin. Yalnızca doğru olanı bulman gerekiyor.

Mutfak kapısında bir saniyeliğine duraksıyorsun. Küçük masanın yanında ayakta duruyor ve sana bakarak iki uyumsuz kâsenin içine iki farklı boyutta kaşık yerleştiriyor. Gülümsüyor. "Gelsene."

Kaypak adımlarınla dediğini yapıyorsun. Masaya oturuyorsun. O hâlâ ayakta. "Üzgünüm" diyor tuhaf bir gülümsemeyle. "Sanırım uçuğum hâlâ iyileşmedi." Dilini dudağının kenarında gezdiriyor ama sen artık orada kabuksu bir çıkıntı göremiyorsun.

İç çekerek, "Önemli değil, boş ver" diyorsun. Fırına doğru gidiyor. Pek dikkat etmiyorsun. Önündeki kâsedeki ince çatlağa bakıyorsun.

"Esmer şeker mi, beyaz mı?" diye soruyor.

"Esmer" diyorsun. "Sütü bol olsun." Söylemesi bile mideni sancıtıyor ama süt, yulafın piştiği suyu bozacak, annene fısıltılar taşıyan suyu örtecek.

Bugünlerde insanlar benim ve özürlü erkek kardeşimin "laktoz hassasiyeti" olduğunu söylüyor. Ama ben bu şeyi yanlış adlandırdıklarını düşünürüm. Bence sütün bize hassasiyeti vardır, bizim ona değil.

Evet, kendine yeni bir kaymaklı buldu. İzleyin bakalım şu ikisini o sevimli, evcil sahnede.

Ben de giriyorum aralarına, görünmezim.

Abim yulafının çoğunu yemiş bile. Hep çok iştahlıydı zaten. Beyaz han'fendi, o kendininkiyle oynayıp duruyor, kaşığını daldırıyor, azıcık bir şey alıyor ağzına, kaşığı çeviriyor, izliyor, sonra tekrar daldırıyor. Abime baktı şimdi, "Kumsala gitmek ister misin bugün?" dedi.

"Hayır!" Neredeyse bağırıyordun. Kumsala falan gitmiyorsun, o kadar büyük bir su birikintisine yaklaşmıyorsun, bir daha asla. Tüm hücrelerin hasretini çekiyor bunun, ama O, suda seni arıyor.

"Doğru. Anne suda ve rüzgârda kardeşim" diye fısıldıyorum ona tatlı tatlı. Daha beni duymadı çünkü ben istemiyorum. Benim onu bulduğumu bilmesini istemiyorum. Ona daha çok var. Uçup Anne'ye haberleri taşımama çok

var. Hem belki özgür kalmanın bir yolunu bulabilirim eğer onun için bunu yaparsam. Sevgili oğlunu ona geri götürürsem. Nasılsa istediği o, ben değilim. Hiç ben olmadım. "Ban, Ban, Ka-Ka-Kaliban!" diye bağırıyorum yüzüne, sessizce.

"Bağırmana gerek yok" diyor gücenmiş bir bakışla. "Birbirimizi ilk orada görmüştük ve sen çok iyi yüzüyordun. Suyun içinde çok güzel görünüyordun. O yüzden bugün tekrar gitmek istersin belki diye düşünmüştüm."

Sen hayatın için yüzüyordun ama o, bunu bilmiyordu. Kıyıya vuran köpüklü sular seni kayalara sürüklüyor, sonra akıntı seni tekrar derinlere çekiyordu, dalgalar muzaffer şarkılarını söylüyordu: *O geliyor. Sikoraks senin için geliyor. Dokunaçlarını hissedebiliyor musun? Derine yapışıklarını, seni geri getirdiklerini hissedebiliyor musun? O geliyor. Sana sahibiz artık. Seni onun için saklıyoruz. Ah, seni tekrar alınca ne şahane olacak!*

Ve suyu yumrukladın, suyla savaştın, can havliyle mücadele ettin ve kıyıya kaçabildin. Çaresiz bir kulaç darbesiyle köpüren dalgaların arasına karışabildin. Başka bir bedene çarptın, şaşkın bir "ah" sesi duydun ve bir dalga seni devirdi. Suyun içinde havayı ve kıyıyı bulabilmek için savaşırken onu gördün, yılanbalığı gibi incecik bedeni suyu yarıyor, saçları altın gibi parıldıyordu. Sıçrayan bir topu yakalamaya çalışır gibi elini uzattı sana. Elinin sıcaklığıyla sıkıca tutundun ona. Birlikte ayağa kalktınız ve kıyıdan sadece bir metre uzakta olduğunu gördün. "İyi misiniz?" diye sordu sana.

Su seni tekrar içine çekmeye çalışıyordu ama artık yalnızca kalçalarına kadar uzanabiliyordu. Suyu artık görmezden geliyordun. Kızın elini bırakmadan onunla, kurtarıcınla birlikte kıyıya doğru yürüdün. Kalbinin şiş-

tiğini hissedebiliyordun. Kız mükemmeldi. "İyiyim" dedin. "Kusura bakma seni ürküttüm. Adın ne?"

Dalgaların arkandan geri dönmen için çığlık attıklarını duyabiliyordun. Ama artık güneş omuzlarını ısıtıyordu ve karada kalacağını biliyordun. Sudan tamamen çıktığınızda sana baktı ve gülümsedi; işte o an değişimin başladığını hissedebiliyordun.

Hâlâ masada, yüzünde aynı kırgın bakışla oturuyor.

"Üzgünüm canım" diyorsun ve bu tatlı sözünle yüzü aydınlanıyor, ona ilk defa sevgi dolu bir şey söyledin. Masanın altında ayakların yüzmeye çalışıyor, gitmeye. Yok sayıyorsun. "Yürüyüşe çıkalım mı?" diye soruyorsun. Gülümsüyor ve başıyla onaylıyor. Saçlarının kıvrımları ahenkle salınıyor. Onu biraz daha yakından tanıdığında ondan saçlarını böyle yapmamasını istemek zorundasın. Bu bukleler dokunaçlara benziyor. Ayrıca, saçları o kadar solgun ki pembe kafa derisini görebiliyorsun.

Sevsinler! "Üzgünüm canım"*mış. Üzgün gerçi, doğru. Zavallıcık. Küçük yürüyüşlerini, Pazar gezmelerini takip ediyorum. Sokağı yürüyorlar, sonra köşeyi dönüyorlar ve şıkır şıkır insanların olduğu bölgeye giriyorlar. Hani şu küçük çakal dükkânlarla dolu olan yerler var ya... Birinde yabani çiçekler satıyorlar; o gün kazandığınız paranın yarısına şöyle böyle vasat bir çiçek alırsınız anca. Öbüründe Yunan peynirleri, Cezayir şarapları falan (S. Anne Cezayir'i hiç mi hiç özlemediğini söyler). Bi' başkasında insanların yemek için değil buraya göndermek için sıcak güneşin altında elleriyle topladığı tropikal meyveler. Abimle yeni kadın sokaklarda aylak aylak dolaşıyorlar, herkesin onlara iyice baktığından emin ola ola. Kadın ay yüzünü ona doğru çeviriyor, o "Becer beni" bakışını atıyor ve elini tutuyor. Abimin eridiğini görebiliyorum. Onu eritebildiği-*

ne göre artık onu değiştirmesi de kolay olacak. Ve sonra bir kez daha bizden gitmiş olacak. Sokağın kenarındaki yabani elma ağaçlarının yapraklarının arasından kederli bir rüzgâr üflüyorum.

Etrafa bakıyor, yüzü neşeli ve aydınlık. "Ne güzel gün" diyor. "Havayı teninde hissetsene." Elini bırakıyor. Sıcak dokunuşunun teri buharlaşıyor ve sen buna üzülüyorsun. Kollarını güneşe doğru açıyor, ışığı kucaklıyor.

Tabii ki o beyaz adam hikâyenin sadece bi' kısmını yazdı. O, annemizin nasıl bir cadı olduğunu söyledi. Canavarlarla nasıl yoldaşlık ettiğini. Ama asıl hikâyeyi biliyor musunuz? Cezayir'den nasıl sürgün edildiğini? Hem de biri memesinde, biri karnında iki bebeğiyle?

Dönüyor ve gülüyor. Desenli elbisesi, eskimiş botlarının üzerinde bir çiçek gibi açılıyor. Güçlü bacakları kalçasına kadar görünüyor.

Annemi yuvasından yoldaşlık ettiği canavar yüzünden gönderdiler. Kapkara gözlü, derisi zengin yeryüzü gibi olan bey yüzünden. Babam.

Bankta oturan ihtiyar bir adam gülümsüyor, onun neşesine katılıyor. Ama sonra onun yeniden senin eline doğru uzandığını görüyor. Sana sert bir bakış atıp yan tarafına tükürüyor.

Babam. Bir gün yüzmeye gitmiş, derine, derine, derinlere... Ve bembeyaz bakirenin ona doğru aktığını, onun o uzun suda yabani yosunlar gibi salınan saçlarını, süt gibi derisini gördüğünde hiç korkmamış.

İhtiyar adamın önünden geçerken adam yüzü asık halde kafasını sallıyor. Kadın bunu fark etmemiş gibi.

Elini daha sıkı tutuyorsun, sıcaklığını daha da yakında hissetmeye çalışıyorsun. Ama eninde sonunda düşeceksin, bunu biliyorsun.

O zamanlar daha annem olmayan annem o zamanlar daha babam olmayan babama yaklaştığında ona sormuş: "Adam, sen tuz mu yersin yoksa tatlı mı?" Babam ne diyeceğini biliyormuş. Elbette biliyormuş. Ne de olsa hocaları ona küçüklüğünden beri nazik olmayı öğretiyormuş. Babası ona nasıl kur yapacağını öğretiyormuş. Annesi ona Leydi Wata'ya nasıl saygıyla yaklaşacağını öğretmiş. Sikoraks sormuş ona: "Adam, sen tuz mu yersin yoksa tatlı mı?"

Ve en münasip şekilde cevaplamış: "Ben tuzun tadını tercih ederim, teşekkürler, lütfen."

Doğru cevapmış bu. Tatlı yiyenlerin işi bitermiş orada. Ama bu adam nasıl saygı göstereceğini bilmiş. Bunun için de anne ona nefes vermiş ve onu aşağıya çekmiş; aşağılara, daha da derinlere götürmüş.

Altın renkli başka bir güzel kızın yanından geçiyorsun; süslü ve sarışın. Seni süzüyor, bakışları yavaşça aşağı kayıyor, pantolonunun ağına sabitleniyor. Orayı gözüyle tomurcuklandırdığını hissediyorsun, çaresizce tepki veriyor bedenin. Hemen eğilip beraber olduğun kadının omzunu öpüyorsun. Diğerinin bakışları gücenmiş bir arzuya dönüşüyor. Hızlanıyorsun.

Onu derindeki kalesine götürmüş ve orada sakladığı tuzlu yiyeceklerle beslemiş; balıklar, istiridyeler, deniz tarakları. Ve o da karnı tamamen dolana kadar yemiş her şeyi ve hiç sulanmamış anneye. Bir kez bile. Anne isteyene kadar. Anne sonra ne olduğunu anlatmadı bana ama iki yavrusu olduğu doğrudur. İkimiz de ışıltılı bakırız üstelik, oysa anne kaymaktaşı. Yani sonra ne olduğunu biliyoruz esasen.

Bankta siyahi genç bir kadın oturuyor, saçları kafatasının üzerindeki tane karabiberler gibi. Bacak bacak üzerine atmış. Yalnız, kitap okuyor. Güzel kız ama kardeşine çok benziyor. Altın kız olamayacak kadar koyu renkli. Siz geçerken yanındaki kadının gevezeliğinden dikkati dağılıyor ve kitaptan kafasını kaldırıp bakıyor. Sana bakıyor. Gülümsüyor. Başıyla selam veriyor. Suçlulukla için içini kemirirken ona soğuk bir bakışla cevap veriyorsun. Ve ilerliyorsun.

Annem ve babamda tuz tatlıyla buluştu. Süt çikolatayla buluştu. Babam hayattayken ve topraklarının hükümdarıyken hiç kimse anneme dokunamazdı, ama öldüğü an aileler bir araya geldi ve onu açlıktan ölmesi için o küçük adaya sürgün ettiler. Onu oraya tatlı-ekşi, sütlü çikolatalı iki çocuğuyla gönderdiler; ben daha karnındaydım, Kaliban da memesinde. Bu değil miydi onu kızdıran? Eğer denizi hapsetseniz, durgunlaşır mı hiç? Süte zulmederseniz, kesilmez mi hiç?

Ah! Abime bakın, kendini aptal ediyor, aptal! Vakit geldi. Buna bir son vermenin vakti geldi. "Anne" diye fısıldıyorum. Rüzgâra üflüyorum, sonra bir kez daha. Nefesimle küçük bir kızın elindeki balon uçuveriyor. Balonun üzerinde balık desenleri var. Sevdim bunu. Küçük kız ağlıyor ve oyuncağının peşinden koşuyor. Babası onun peşine düşüyor. Nefesimi çekip üflüyorum, metalik renkli balonu küçük kızdan uzaklaştırıyorum. Kız koşarken kenardaki dükkânın önündeki afili şişeli suları deviriyor, şu pahalı cam şişelerden. Şişeler yere dokunduğu an parçalanarak kırılıyor, içlerindeki sular saçılıyor etrafa. Kız, kırık camların üzerinden suları sıçratarak balonunun peşinde koşmaya devam ediyor. Babası camların yanına sıçrıyor. Kızın elbisesinin arkasından yakalamaya çalışıyor

ama başaramıyor; adam çok büyük ve yavaş. Kaliban bir adım öne doğru uzanıyor, balonun ipinden yakalıyor ve kıza balonunu geri veriyor. Kız koca gözleriyle ona bakıyor. Balonu kucaklıyor ve babası onu kucağına alırken gülümsüyor.

Dükkân sahibi, kapının önünde kızın babasından kırık şişelerin parasını almak için bekliyor.

"Anne" diye sesleniyorum. "O burada. Buldum onu."

Şişelerden süzülen sular spiraller çizerek akmaya başlıyorlar.

Onu küçük kızın balonuyla oynayan kıvrak rüzgârda duyuyorsun. Bir şey demeden önce çocuğun balonunu yakalıyorsun. Babası sana belli belirsiz bir mırıldanmayla teşekkür ediyor. Onlardan uzaklaşıyorsun. Gözlerini kısıp etrafa bakıyorsun. "Buradasın, değil mi?" diyorsun havaya doğru.

"Kim burada?" diye soruyor yanındaki kadın.

"Kız kardeşim" diyorsun. Bozuk bir sütü tükürür gibi söylüyorsun bunu.

"Ben kimseyi görmüyorum" diyor kadın.

"El!" diye bağırıyorsun.

Duymazdan geliyorum. Sıcak, şiddetli rüzgârlardan birini çağırıyorum. Kafelerdeki masaların üzerindeki sulara doğru üflüyorum. Çocukların ellerindeki ve ağızlarındaki buzlu dondurmaları kapıyorum. Dondurmalar yere düşüp eriyor, tüm o canlı renkleri aynı abim gibi eriyor ve dağılıyor.

Buzlu dondurmaların erimiş suları, kafelerin masalarındaki sular, şişelerden saçılan sular... Artık hepsi döne döne akıyor, annemizi çağırıyor. Dönüp duran şeytanlara eşlik ediyorum. Kumları havalandırıyorlar ve herkesin

gözüne kaçırıyorlar. Şapkalar kafalardan uçuyor, benimle birlikte dans ediyorlar. Bir şemsiye, peşine yaşlı bir kadını takmış, yolun sonuna doğru uçuşuyor. Tüm bu şık Pazar insanları ciyaklaya ciyaklaya kaçışıyorlar.

"Ariel, kes şunu!" diyorsun.

Kız arkadaşının eteğine yöneliyorum, eteği uçuşturuyorum. "Ay!" diye bağırıyor, eteğini elleriyle kapatmaya çalışarak. Bir bacağında küçük bir kaçık ve belinde bir düğüm olan külotlu çorap giyiyor. Kahkaha atıyorum. "Anne!" diye bağırıyorum abimin de duyabileceği kadar yüksek sesle. "Görüyor musun? Baksana o burada!" Siyah karınları suyla dolu olan lanetli yağmur bulutlarını üflüyorum. "Gördüm ki artık yeni bir efendin var ha!" diye feryat ediyorum abime.

Sokak artık boş, yalnızca üçümüzüz... Geri kalan herkes kendine bir sığınak buldu. Kız arkadaşın eteğini dizlerinin arasına sıkıştırmış, bir ağacın gövdesinin yanında duruyor. Saçlarındaki bukleler açılmış, darmadağın görünüyor. Yüzünü uçuşan kumlardan korumaya çalışarak yaklaşan yeni saldırıyı görmek için gökyüzüne bakmaya çalışıyor. Sense öfkeyle havayı yumrukluyorsun. Kardeşine böyle zarar veremeyeceğini biliyorsun ama öfkeni bir şekilde çıkarman gerek. "Siktir git!" diye bağırıyorsun. "Hep yapıyorsun bunu! Niye beni rahat bırakmıyorsunuz?"

Kıkırdıyorum. "Hastayken yüzün çok budala görünüyor. Sen neden beyaz kadınları rahat bırakmıyorsun? Sana ne yaptıklarını görmüyor musun?"

"Sen annemizin yaratığısın" diye tıslıyorsun. "Kendine bir bak, 'ada' olmaya çalışıyorsun, sanki gemiden yeni inmiş gibi konuşuyorsun." Öfkeyle konuşurken vurguların aynı kardeşininki gibi tınlıyor.

"En azından ben, İngiliz bi' adam gibi muhabbet etmeye çalışmıyorum di mi?" Rüzgârı ona doğru yönlendiriyorum: "Ben en azından hangi gemiden geldiğimi hatırlıyorum!" Tepemizdeki bulutları patlatıyorum ve içindeki anne sularını akıtıyorum. Annenin tiz sesi geliyor. Güzel.

"Ariel, Kaliban, atışmayı kesin yoksa ikinizi de sonsuza kadar ikiye yarılmış bir ağaca bağlarım!" Sesi buz gibi ve coşkuyla akan bir dere gibi geliyor.

İkiniz de dönüyorsunuz. Kız kardeşin görünüyor, üst dudağı titriyor. Senin bacaklarından aşağı korku süzülüyor. Bu Sikoraks. "Tamam Anne" diyorsunuz ikiniz de yan yana duruyorsunuz, mahcup halde. "Özür dilerim Anne."

Sikoraks erimiş buzlu dondurmalardan ve su birikintilerinden oluşan yapış yapış suların üzerinde oturuyor ama yine de tacını giymiş, tahtında oturan bir kraliçe kadar asil görünüyor. Üzerine okyanus dalgalarını bir şal gibi sarmış. Gözleri açık deniz mavisi. Kıvrılan saçlarının beyaz köpükleri omuzlarına ve mermer gibi beyaz göğüslerine uzanıyor. Arapsaçı gibi, minik horozbinaları taşıyan deniz ormanı kasık tüylerinin üzerinden başlayan tuzdan bir tümsek var karnında. Sikoraks'ın kalçalarındaki tsunami, sudan oturağının üzerine akıyor. Ahtapotu andıran bir sürü kolu sinirli olduğu zamanlardaki gibi birbirlerine çarparak salınıyor. Bir tanesiyle karnının çevresini kaşıyor. Bu sudan kolların bedeninde açtığı mağaralarda müren balıklarının kafalarını görebiliyorsun sanki. Ama bunu düşünmek istemiyorsun. Hiç istemedin.

"Ariel" diyor Sikoraks, "yine oyunlarını mı oynuyordun?"

"Ama o..." diye geveliyor kardeşin.

"O zaten oyunlarından hiç vazgeçemiyor" diye tamamlıyor annen. "Eve, Anne'ye koşuyor, sonra beni yarattığı karmaşayla bırakıp gidiyor." Sana bakıyor, sırılsıklam olmuş bacakların güçsüzleşiyor. "Kaliban" diyor, "ben artık senin yumurtalarından çıkanlara bakıcılık yapamayacak kadar yaşlıyım. Son sürüdeki çocuklarının hepsi zehirliydi."

"Biliyorum Anne. Üzgünüm."

"Nasıl oldu bu?" diye soruyor.

Tüm bu olayların içine sürüklediğin kadına, altın kıza bakmaya cesaret ediyorsun. "Tüm bunlar senin suçun" diyorsun. "Eğer beni öpseydin, bana ne olmamı istediğini söyleseydin, Ariel'le o bizi bulamazdı."

Kız sana dikkatle bakıyor. "Zehirli bebeklerinden bahsetsene sen bana önce" diyor. Düşündüğünden de sağlam çıktı bu kız. Bir önceki peri masalı prensesi, ailenle tanıştığı zaman iki gün boyunca çığlık atmıştı.

Ariel kişnercesine gülüyor. "Bir önceki kadından olanlar" diyor. "İkisi hep kavga ederdi. Ona göre Kaliban'ın dili zehirliydi."

"Ve ağzından zehir gibi sözler dökülüyordu tabii" diyor Sikoraks. "O da kızın gördüğü şeye dönüştü ve bu da yaptıkları çocukları etkiledi. Kadın tabii ki çocukları istemedi ve tabii ki onları terk etti; Babaanne de görevini yapmak zorunda kaldı. Kaliban kurbağa çocuklarını da köpek çocuklarını da bebek zamparalarını ve kafadan çatlak bebeklerini de bana getirdi. Zaten hep döllerini bana getiriyor, sonra da tekrar kaçıp gidiyor. Artık yoruldum." Sikoraks'ın şalı döne döne sudan bir hortuma dönüşüyor. "Kardeşinin boşboğazlığından daha da yoruldum."

"Ama Anne!..." diye araya girmeye çalışıyor Ariel.

"Aması maması yok. Abine musallat olmaktan vazgeç artık!"

Ariel patlayacak gibi görünene kadar şişiyor ve bir örs bulutu gibi kararıyor ama hiçbir şey söylemiyor.

"Sana gelince..." diyor Sikoraks dokunaçlarından birini sana doğrultarak, "Zavallı aşk hayatının artıklarını bana getirmekten vazgeç."

"Elimde değil Anne" diyorsun. "Kadınlar beni öyle görüyor."

Sikoraks öne doğru yükseliyor, sesi kulaklarını tırmalıyor. "Ben seni nasıl görüyorum bilmek ister misin?" Dokunaçları, kolları omuzlarına dolanıyor ve seni hareketsiz bırakıyorlar. Aşağıda bir müren balığı görüyorsun, ağzı açık, dişleri görünüyor. Sikoraks'ın bakışlarıyla donup kalıyorsun, talihsiz ve sorumsuz küçük bir çocuksun sanki. O korkunç dönüşüm başlıyor. Değişiyorsun, küçülüyorsun. Sikoraks bunu sana en son yaptığında yeniden kaçabilecek kadar insan olabilmen sanki bir ömür sürmüştü. Kollarında kıvrılmaya, gözlerini gözlerinden kaçırmaya çalışıyorsun. Seni kendine doğru çekiyor ve sana vereceği öpücük için dudaklarını büzüyor.

"Tamam, peki, galiba ne olup bittiğini anlıyorum" diyor bir ses. Altın kız bu, ince bedenine yapışmış çiçekli elbisesinin içinde tir tir titriyor. Yaklaşıyor. Botları gıcırdıyor. Ariel'i gösteriyor. "Diyorsun ki abin kadınları renklerine göre seçiyor. Sen kardeşisin tabii, iyi tanıyorsundur onu. Yani evet, ben de ona bakınca bunu görebiliyorum esasen. Bana bakışlarını görseniz beni güneşin ta kendisi zannedebilirdiniz."

Yüzünü ellerinin arasına alıyor ve gözlerini anneninkinden kendisine çeviriyor. Ve sonunda seni dolu dolu öpüyor. Onun gözlerinde bir günebakana dönüşüyorsun,

o nereye giderse çaresizce onu izliyorsun. Kök salmışsın ve talimatını bekliyorsun.

Korkunç annene bakıyor. "Yarattığı karmaşayı sen temizliyorsun hep." Ve şimdi de bir bebeksin, altındaki kirli bezinin içinde oturmuş Anne'nin gelip seni temizlemesini bekliyorsun. Ah, lütfen bitsin artık bu!

Yerde çaresizce kıvranıyorsun, sana bakıyor. "Tabii, sanırım tüm o diğer kadınlar kocaman siyah bir sik görmüşlerdir."

Bu his çok tanıdık, dönüşüm hemen ele geçiriyor seni. Tekrar yetişkinsin, kaslı ve sertleşmiş cinsel organıyla azgın bir adam. Ona doğru uzanıyorsun. Geri çekiliyor. "Ama" diyor, "göremediğim bir şey var."

Umurunda değil. Vanilya gibi kokuyor ve teni dondurma kadar pürüzsüz ve soğuk; hemen dilini ağzına sokmak istiyorsun. İnce, karşı koymayan kollarından yakalıyorsun. Titriyor ama gözlerinin içine bakıyor. Ama onun gözleri boş. Orada değilsin. Hayretle, kollarını bırakıyorsun. Titreyen bir sesle diyor ki: "Sen kimsin?"

Bu suçlayıcı bir cümle de olabilir: "Sen *kimsin*?" Soru da olabilir: "*Sen* kimsin?" Yüzünde cevabı arıyorsun ama hiçbir şey yok. Annene ve kardeşine bakıyorsun. Onlar da senin kadar hayrete düşmüş gibiler.

"Bak" diyor altın kız ellerini açarak. Sesi artık o kadar titrek değil. "Belli ki bu aile arasında bir mesele ve ben de aile arasına girmemek gerektiğini çok iyi bilirim." Saçlarını elleriyle topluyor ve suyunu sıkıyor. "Sizinle tanışmak gerçekten... Değişikti." Sana bakıyor, gözleri bomboş; samimi, arkadaşça bakıyor. Bu ne anlama geliyor bilmiyorsun. "Hmm" diyor, "belki daha sonra beni arayabilirsin." Yürüyerek uzaklaşmaya başlıyor. Geri dönüyor. "Bu bir başımdan savma taktiği değil. Gerçekten arayabilirsin beni. Ama sadece gerçekten kim olduğunu söyleyebildiğin zaman ara. Ya da kim olacağını..."

Ve sen orada öylece dururken gidiyor. Sessizliğin ortasında yalnızca suların ve ağaçların arasından süzülen rüzgârın belli belirsiz fısıltısı var. Annene ve kardeşine bakıyorsun ve ağzından tek kelime dökülüyor: "Ben."

"Dengeleri Ayarlamak"

Terry Bısson Tarafından Gerçekleştirilen
Nalo Hopkınson Röportajı

Eserleriniz hem sizin tabirinizle, hem de başkaları tarafından sıklıkla "janrın huzurunu bozan" *olarak tanımlanıyor. Bu kurallara aykırı değil mi? Ya da en azından kabalık olarak nitelendirebilir mi?*

Bilimkurgunun kibar mı olması gerekiyor? Tüh, belki de şiiri tercih etmeliyim o zaman. Doğrusunu söylemek gerekirse bu tanımın dünyaya yayılmasına izin verdiğim için epey pişmanım. Bu ifadeyi on beş yıl önce bir Kanada ödenek başvurusunda kullanmıştım. O bağlamda, yani bu tür kurumların jüri üyeleri bilimkurgu ve fantastik edebiyatın doğası itibariyle olgunlaşmamış olduğunu

düşündüğü için bilimkurgu ve fantezi yazarlarının maddi olarak desteklenmediği bir zamanda bu ifade işe yaramıştı. Kuvvetli bir etki yaratmış ve jürinin ilgisini çekebilmiştim. Ama bu, bilimkurgu insanlarına hitaben söylendiği zaman yalnızca küstahça duruyor. Bunun o özel ödenek başvurusundan kamuya nasıl açıldığını hiç hatırlamıyorum; muhtemelen benim yüzümdendir ve benim aptallığımdan kaynaklanıyordur. Şimdi bu saçma şeyler yakamı bırakmıyor. İnsanlar her yerde benim hakkımda bu ifadeyi kullanıyorlar ve her duyduğumda da utançtan yüzümün kızardığını hissedebiliyorum. Bilimkurgu ve fantastik edebiyat bugün zaten paradigmaları yıkıyor. Zaten benim bu türlerin en sevdiğim yanı da bu.

Ama yine de dürüst olmam gerekirse o böbürlenme ifadesinde bir miktar gerçeklik payı yok değil. Kimse beni çok sevdiğim o heteroseksüel, beyaz, Batılı erkek (ve kadın) yazarların eserlerinden vazgeçiremez ama bir noktada artık başka kültürleri, başka estetik anlayışları, başka tarihleri, gerçeklikleri ve başka güç temsilcilerini okumak istemeyle başladım. Elbette literatürde bunlardan da var. Ama daha çok okumak istedim. Çok daha fazla. Ve ben de bu kategoriye girecek şeyler yazmak istedim. Sanırım bunu yapıyorum.

İlk romanınız olan Brown Girl in the Ring*'in* adı oyundan mı, şarkıdan mı, yoksa Tolkien'le bağdaştırılma arzusundan mı geliyor?*

Tolkien mi? Ah, anladım! Bir siyah kız hepsine hükmedecek! Tabii ki hayır! Şarkı oyundan geliyor zaten. "Çemberin içinde bir siyah kız var, tra-la-la-la/ve şekerlemeye benziyor." Bu, çoğunlukla kızlar tarafından oynanan bir Anglo-Karayip oyunudur. Ben de küçükken oynardım. Tüm kızlar bir çember oluşturarak el ele tutu-

* *Çemberin İçindeki Siyahi Kız*, 1998. (ç.n.)

şur, çemberin ortasında da bir kız olur. Diğer kızlar "Bana hareketini göster, tra-la-la-la-la" diye şarkı söylerken ortadaki kız taklit edilmesinin zor olduğunu düşündüğü bir dans figürü ya da atletik bir hareket yapar. Diğerleri bu figürün aynısını yapmaya çalışır. Ortadaki kız en beğendiğini seçer ve onunla yer değiştirir. Oyun böyle devam eder.

İlk romanımda hikâyenin baş kahramanı Ti-Jeanne hayatında birtakım çelişkiler ve zorluklarla çevrilidir ve her şey daha da kötüye gitmektedir. Çemberin içindeki siyahi kız odur ve genç ve tecrübesizdir. Kapasitesinin ne kadar olduğunu kendisi de bilmiyordur ama yeteneklerini ortaya çıkarması ve göstermesi şarttır, hem de değer verdiği her şeyi kaybetmeden önce, yani bir an önce. Tra-la-la-la-la.

Derek Walcott kim ve neden önemli?

Derek St. Lucialı bir şair, oyun yazarı, Nobel ödülü sahibi bir anlatı ustası. "The Schooner Flight"* isimli şiirinde şöyle bir dörtlük var:

Ben yalnızca denizi seven kırmızı bir zenciyim,
Sağlam bir sömürgeci eğitimim var,
Hem Hollanda, hem zenci, hem İngiliz dili var içimde,
Ve ya hiçkimseyim ya da bir ulusum...

Son dize insanın tüylerini diken diken etmiyor mu? Önceki dizelerden sonra çok kuvvetli bir etkisi var. İnanılmaz! Çok saygı duyuyorum ona. Derek, Trinidad Tiyatro Atölyesi'ni kurdu ve yıllar boyunca da atölyenin sanat yönetmeniydi. Babam bu toplulukta oyuncu ve oyun yazarıydı. Babamla Walcott bir sebepten kavga etmişler ve birbirleriyle konuşmamaya başlamışlar. Ama bunun

* "Yelkenli Uçuşu". (ç.n.)

konumuzla pek ilgisi yok. Walcott da babam da inanılmaz yetenekli Karayipli anlatı ustalarından yalnızca ikisiydi ve ikisinin de çalışmalarını çocukken tüm dikkatimle izliyordum.

Walcott'ın erken dönem oyunlarından birinde "Ti-Jean ve Erkek Kardeşleri" isimli olağanüstü bir parça vardı. Sanıyorum bu hikâye St. Lucia'ya özgü bir masaldan esinleniyordu. Ti-Jean ("genç John") oyunda prototip bir canavar olan beyaz toprak sahibi olarak gördüğümüz Şeytan'a karşı savaşan üç erkek kardeşin en küçüğüydü. Diğer iki kardeş başarısız olunca günü kurtarmak Ti-Jean'e düşüyordu. İlk romanımı yazarken bir noktada hayatlarında hep aynı esas kötüyle karşı karşıya kalan üç farklı jenerasyondan kadınları anlattığımı ve hikâyenin "Ti-Jean ve Erkek Kardeşleri"nin temel çatısıyla paralelliklerinin olduğunu fark ettim ve bu paralellikleri temamı oluştururken kullandım. Walcott'un etkisini görünür kılmak istedim ve karakterlerime üç erkek kardeşin isimlerinin dişil versiyonlarını verdim ve hikâyemin içine oyundan kısa alıntılar yerleştirdim. Walcott bunu yapmam için cömertçe bana onay verdi.

Masallar, dinamik anlatıyı ve ana temanıza ilerleyen bir hareket kazandırmak için gerekli olan kuvvetli sesi inşa edebilmeyi öğrenmek için harikadır. Bu benim bir masalın kabuğunun üzerine inşa ettiğim son tema olmadı. Fark ettim ki okurlarınızın hikâyenizin yaslandığı masalı tanıyıp tanımamasının bir önemi yok. Hatta masalın gerçekten literatürdeki bir masal mı yoksa sizin uydurmanız mı olduğunun bile bir önemi olmayabilir. Önemli olan anlatının yapı, ses, yörünge ve tarzının olması.

"Skin Folk"* *Dünya Fantastik Edebiyat Ödülü'nü kazandı ve sinemaya uyarlanacağına dair söylentiler vardı. Bu konuda bir gelişme olacak mı?*

* *Post İnsanları*, 2001. (ç.n.)

Film projesi benim projem değildi. Yönetmen olarak Mizan Prodüksiyon'dan vizyonu geniş Asli Dukan düşünülüyordu. Sanıyorum proje şu anda gelişme aşamasında, bu da filmi gerçekleştirebilmek için para toplamak demek oluyor tabii. Bu aşamada çoğu film projesinin ölü doğduğunu biliyoruz, bu yüzden de projenin son halini görmek isteyenlerin Asli'yi maddi olarak desteklemesi lazım, eminim buna müteşekkir olacaktır. Özellikle okullarda konuşma yaptığımda izleyiciler hep kitaplarımın sinemaya uyarlanıp uyarlanmayacağını merak ettiklerini söylüyorlar. Aslında ben bu konuda biraz da önyargılıyım. Edebi bir bilimkurgu eserin Hollywood tarafından nasıl da zombiye dönüştürülebildiğini gördüm. Gibson'ın Johnny Mnemonic'iğine bir baksanıza!

Evet, doğru. O talihsiz senaryonun roman uyarlamasını da ben yazmıştım.

Acını paylaşıyorum! Ayrıca ana akım Amerikan film ve televizyon sektörünün siyahi Karayip halkını resmetmeye çalıştığında ne olabileceğini de gördüm. Vampir avcısı Kendra, Küçük Deniz Kızı'ndan yengeç Sebastian ve ebedi bir rezalet olarak kalacak olan Jar-Jar Binks gibi karakterler çıkıyor ortaya. Sahiden de doğru dürüst bir Karayip aksanına sahip aktörler oynatmak ne kadar zor olabilir ki? Ki tek sorun bu da değil, tasvir meselesi de var; ana akım Amerikan medyası Karayiplilerin akılsız, esrardan kafaları hep güzel, "ekşi" yerine "eşki" diyen soytarılar olduğuna inanıyor gibi görünüyor. Hal böyle olunca da içindeki karakter tiplerine baktığımızda benim çalışmalarımın yakın zamanda ekranda hayat bulmayacağı aşikâr. Yeterince büyük bir izleyici kitlesi olduğuna emin olamayacakları bir projeye yatırım yapmak prodüktörler için büyük paralar riske etmek demek.

Ve zaten ne zaman gelenekselleşen ayrımcılıktan bahsetsem insanlar boğazıma sarılmaya hazır olduğundan,

hemen şunu da belirtmeliyim ki bilimkurgu ve fantastik türündeki film ve televizyon dizilerinde stereotiplere uymayan az da olsa Karayipli karakter var aslında. Mesela ömrü pek uzun olmayan televizyon dizisi *Earth 2*'da* oyuncu Sullivan Walker tarafından canlandırılan Yale karakteri. 2005 yapımı *Charlie'nin Çikolata Fabrikası*'nda Geoffrey Holder tarafından seslendirilen anlatıcı. Muhtemelen bir iki tane daha vardır ama daha fazla değil.

Bazı insanlar benim böyle konuşmama çok öfkeleniyor. Sevdikleri şeylere yöneltilen eleştirilere tahammülleri yok. Aynı şeyleri benim de seviyor olabileceğim gerçeğini göremiyorlar. Oysa ben sadece aşkın gözünün kör olması gerektiğini düşünmüyorum.

Her neyse, filmden bahsediyorduk. Benim hikâyelerimi tercih eden yönetmenler benim içinde bulunduğum topluluklarla (bilimkurgu, siyahi, Karayipli, Kanadalı, queer, kadın vs.) kişisel bağlantıları olan bağımsız sanatçılar olduklarında daha güvenli oluyorum. *Skin Folk* dışında iki romanım daha geliştirme aşamasında: Sharon Lewis'in üzerinde çalıştığı *Brown Girl in the Ring* ve Toronto'daki Leda Serene Production'dan Frances Anne Solomon'un üzerinde çalıştığı *The New Moon's Arms.*** İkisi de Asli Dukan gibi kadın sanatçılar ve ikisi de Karayip kökenli.

> *Bir keresinde ütopyanın temel sorunsalını* "Kirli işleri kim yapacak?" *olarak tanımlamıştınız. (Ursula Le Guin büyük ihtimalle sizinle hemfikir olacaktır.) Peki Midnight Robber'daki çalışmanın -kimine göre- kutsal olduğu gezegen Toussaint'i nasıl tanımlarsınız?*

Kutsal mı? Gerçekten mi? Sorudan kaçmaya çalışmıyorum. Sadece gerçekten hafızam zayıf ve kitap yayımlanalı da uzun, yoğun, çoğu stresli yıllar geçti. Romanı ne zaman bitirdiğimi hatırlamaya çalışıyorum, sanırım

---

* *Yeryüzü 2*. (ç.n.)

** *Yeni Ayın Kolları*, Nalo Hopinson, 2007. (ç.n.)

1999'daydı. Galiba o zaman henüz bilimkurgunun büyük çelişkisinin kirli işleri kimin yapacağı olduğu kanısına varmamıştım. Bu soruyu kendime ne zaman sormaya başladığım... Ah!

Şunu hatırlıyorum ama: Toussaint halkının ağır işlerin kendileri gibi duyarlı varlıklara göre olmadığına inanıyorlardı. Kölelik düzeninden gelmişlerdi, geçmişte ağır işlere zorlanmışlardı ve bunu unutmayacaklardı. Ama kol işçiliğinin hâlâ yapılması gerekiyordu. Bu yüzden de bu işleri olabildiğince mekanikleştiriyorlardı. Bu işleri yapan makineler, çeşitli destek sistemlerini sürdürmeye yarayan ve kendinin farkında olan dünyevi yapay zekânın farkındalık sahibi olmayan uzantılarıydı. Peki, makineniz Turing testini geçtikten sonra onu bir çiftlikte nasıl çalıştıracaktınız? Robotu bu tarz işleri yapmaya aldırmamaya *programlamışlardı*. Robotun köleliği sevmesini sağlamışlardı. Aslında bizim beyinlerimiz de belirli durumlarda belirli tepkiler vermek üzere programlı. Ama bu kararı başka varlıklar için de verebilir miyiz? Bunu, başka canlı türlerini spesifik nedenlerle evcilleştirip üretmemiz üzerinden zaten her zaman yaptığımızı tartışabiliriz. Bu tarz hayvanların bilinç sahibi olmadıkları için söz konusu olmayacaklarını öne sürebilirsiniz. Ama herhangi bir hayvanla belirli bir süre yeterince yakın yaşamış olanlar çoğu hayvanın aslında bilinç sahibi olduğunu söyleyecektir. Bizden daha az zeki olan canlılara hâkim olmamızda bir sorun olmadığını öne sürebilirsiniz. Ama bu konuda farklı kavrayışlara sahip biri ve siyahi bir kadın olarak zekâ testlerine güvenmemek için yeterince sebebim var. İdrak meselesini etkin bir biçimde idrak ölçebilecek kadar anladığımızı hiç sanmıyorum. Her şey bir yana, zekâyı yalnızca insani işaretlerle ölçüyoruz ve bunların yegâne işaretler olduğunu düşünmüyorum.

Yani, *Midnight Robber*'da bizi sevmeye ve bize bakmaya programladığımız, insan eliyle yaratılmış kuvvetli ve

bilinçli bir varlık var. Ona bunu yapmak yanlış mı? Bu etik olarak bir muamma. Benim açımdan da tartışmalı. Toussaint gezegeni tam olarak ütopya değil. Kurguyu oluştururken hizmet edenin sorunlarını çözmedim. Yalnızca sorunu bu görevleri kabul etmesi için tasarlanmış bir varlığın ellerine bıraktım. Bazı insan yurttaşların etik duyarlılıklarından ötürü bazı iş formlarını gönüllü olarak kendilerinin üstlenmesini sağlamış olabilirim.

Bahsettiğim kitle onlardı, çalışmayı kutsal görenler.

Onlar kendilerinin ve başkalarının hayatlarını sürdürmeyi sağlayan işlerin onları alçaltmadığını bu şekilde kabul ediyorlardı. Hani şu Budizmle ilişkilendirilen meşhur söz gibi: "Aydınlanmadan önce odun kır, su taşı. Aydınlandıktan sonra, odun kır, su taşı."

Bir ütopyada işleri kimin yapacağına dair soruma hâlâ bir cevap bulamadım. Şu an üzerinde çalıştığım tarihsel bir fantezi romanım var ve bu romanda herkesin rotasyonlu olarak değişen bir düzene göre hizmet işlerine atanması fikri üzerinde duruyorum. Ama pratikte karakterlerimin hepsi sıraları geldiğinde foseptiklerin boşaltılması ya da yeni halk evi binasının inşaatı gibi işlerden sıvışmanın bir şekilde yolunu buluyorlar. Romanda kooperatif bir sistem kurguluyorum ama politik olarak sosyalist bir sistem değil; bugünün var olan politik paradigmalarından biraz daha farklı bir şey inşa etmeye çalışıyorum. Ve şu anki haliyle bu kurgusal dünya düzenimden pek memnun değilim.

Erkek arkadaşım bana işin takas edildiği şeylerin sistemi üzerinde durmam gerektiğini söylüyor; bugünkü dünyada birincil olarak parayı kullanıyoruz bunun için elbette. Paranın etkili alternatiflerini oluşturmam gerektiğini söylüyor. Bu da benim gözümü epey korkutuyor ama tabii ki haklı olduğunu düşünüyorum.

Bir araya getirilmemiş pek çok kısa öykünüz var. Onlar için bir planınız var mı?

Bir araya getirilmediler evet, ama her biri yayımlandı. Aslında ben hepsini bir araya getirdim ve yakında bir yayımcıya sunacağım. Açıkçası beni yavaşlatan şey "toplu öyküler" formatı ve her hikâyeye bir giriş yazma fikri. Belki de bunu yapmama gerek yoktur.

Sık sık bir hikâyenin "iplerini" "örmekten" bahsediyorsunuz. Bu ifadeler aslında hiç kullanılmayan ifadeler değil ama sanki sizin için bir benzetmeden fazlası. Tekstil işine nasıl girdiniz?

Hobi olarak! Kumaş üzerine mürekkep baskı teknolojilerini geliştiren Spoonflower adındaki bir şirket sayesinde. Spoonflower'ın internet sitesi bu işlemi bağımsızlaştırıyor ve temel resim düzenleme becerisine sahip herhangi birisinin kumaş tasarımı ile uğraşmasını kolaylaştırıyor. Bu sayede de desenli kumaşla ilgilenen online bir topluluk oluşturdular. Bu işi yalnızca hobi düzeyinde yapanlardan profesyonellere kadar geniş bir yelpazeye sahip olan bir topluluk bu. Toplulukta birbirimizle sohbet ediyor, birbirimizin tasarımlarını oyluyor ve kumaş satın alıyoruz. Yani yayıncılıktaki talep üzerine baskı kavramının tekstil versiyonu gibi bir şey.

Ben hobi olarak dikiş dikiyorum; ergenlikten beri yapıyorum bunu. Moda meselesine ilgi duymaya başladığım ergenlik yıllarımda yeni kıyafet isteklerim anne babamın gelirlerini aşmaya başlayınca bana bir dikiş makinesi aldılar ve annem nasıl dikiş dikileceğini öğretti. DEHB* teşhisi konulan biri için oldukça sinir bozucu bir öğrenme süreciydi tabii. Bir keresinde bir bluzun dikiş yerlerini yapıştırmıştım, çünkü dikmek için fazla sabırsızdım. Annem dehşete kapılmıştı. Ama nihayetinde di-

* Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu. (ç.n.)

kiş dikmeyi ve sabretmeyi (ayrıca beni uzun işlerden kurtaran bazı kısayolları) öğrendim. O zamandan beri hep dikiş makinem oldu. Sürekli büyüyen bir desenli kumaş koleksiyonum var, bazıları 1930'lardan kalma kumaşlar. Ben iri bir kızım, hep de öyleydim. Makul fiyatlara satın alabildiğiniz güzel kıyafetlerin nispeten daha iri kadınlar için bulunamadığı zamanlar vardı. Dikiş dikebilmek de kendi kıyafetlerimi yapmama olanak veriyordu. Bugün artık benim bedenime göre, standart ölçülerde üretilmeyen ve çirkin olmayan kıyafetler bulmak daha kolay ama kendiniz diktiğinizde hem vücudunuza çok daha iyi oturuyor hem de kıyafet daha özel oluyor.

Artık kumaşların desenlerini de kendim tasarlayabildiğim için hazır kumaşlarda olmayan bir ikonografi yaratabiliyor ve kullanabiliyorum. Çocukluğumdan beri siyahi olmayan insanların resimlerinin basılı olduğu kıyafetleri giymekte tereddüt ediyordum. Beyazlardan nefret ettiğim için ya da buna benzer saçmalıklar yüzünden değil tabii; siyahileri ve kendi siyahlığımı sevebilmek istediğim için. Bugünlerde küplere binmeyeceğiniz tarzda, siyahilerin olduğu kumaş baskılar bulabiliyorsunuz ama Tanrım, hiç tuhaf bir şeyler olmaz mı yahu? Ben daha dişli, daha huysuz ve biraz daha az şekerli imajları tercih ediyorum.

Arka planında gökkuşağı renkli yıldızların olduğu havada süzülen bir tek boynuzlu attan ibaret olmayan bilimkurgu ve fantezi imajları da yapabiliyorum. Pek çok tarihi imajı da adapte ediyorum kumaşlara, kendi fotoğraflarımı da hatta bazen kendi çizimlerimi. Tasarım hakkında hiçbir şey bilmem ve öğrenecek kadar da sabırlı değilim. Kumaş desenlerini deneme yanılma yöntemiyle yapıyorum. Bazıları gerçekten korkunç oluyor. Bazıları idare eder, bazılarıysa gerçekten başarılı oluyor. Beni tanımayan birisi Spoonflower'daki online dükkândan benim tasarımım kumaşları aldığında her zaman biraz

şaşırıyorum. (http://www.spoonflower.com/profiles/nalo_hopkinson)

Bir şeyler yapıyorum işte. Her zaman bir zanaatkârdım ve yazmaya başlamadan çok önceden beridir hep kendime pek çok şey yapıyorum. Anneme bana zevk için, karnını doyurmak için ya da tasarruf etmek için bir şeyler yaratmanın mümkün olduğunu öğrettiği için minnettarım. Eğer bugün bir zombi istilası olsa işe yarayacak bazı hayatta kalma becerilerimin olduğunu biliyorum.

Pek çok antolojiye editörlük yaptınız ("Mojo: Conjure Stories",* "So Long Been Dreaming"** *gibi*). *Bu, bu türdeki siyahi ve kadın yazarları, beyaz erkeklerden sayıca daha fazla olana, onlara üstünlük sağlayana ve en nihayetinde de onları defedene kadar öne çıkarma planınızın bir parçası olabilir mi acaba?*

Aman Tanrım! Dünyaya hâkim olma planlarımı ortaya çıkardın! Şimdi izninle gidip seni sessiz tutacak bir zenci büyüsü yapmam lazım! Lütfen perdenin arkasına gizlediğim kurbağayı ve asma kilidi görmediğini söyle! Ah, tamam, geri döndüm. Kurbağa artık vıraklamayacak. Yani, nasıl oluyor da bir edebiyat alanını daha fazla temsilciye sahip bir alan olması için teşvik etmeye çalışmak beyaz erkek yazarları dışlamak istemek olarak tercüme ediliyor? Böyle bir şeyin adı zaten nasıl temsil olabilir ki? Yani, matematiğim pek iyi değildir ama o kadar da kötü değil.

Şimdi artık özel renkli mumumu yaktığıma ve kurbağanın çenesini kilitlediğime göre, masamın yanındaki kitaplara şöyle bir bakıyorum da... Aralarındaki isimlere bak: Gene Wolfe, Steven Gould, Rudyard Kipling, China Miéville, Stieg Larsson, Hal Duncan, Charlie Stross, George R.R. Martin, Kim Stanley Robinson ve tabii ki Terry Bisson.

---

* *Büyü: Afsunlu Hikâyeler*, 2003. (ç.n.)

** *Uzun Zamandır Kurulan Hayaller*, 2004. (ç.n.)

Vay canına! Açıkçası beyaz erkek yazarların varlığının tehlikede olduğunu ima etmen ödümü kopardı. Eğer bu doğruysa o halde derhal Beyaz Erkek Yazarları Koruma Topluluğu kurmalıyız. Birlikte bir Yönetim Kurulu oluşturalım ve Kickstarter'dan fon toplayalım ve tüm büyük yayınevlerine yazılı bildiriler yollayalım, üzerine logolarımızı bastırdığımız tişörtler yaptıralım ve hükümette, medyada, kiliselerde ve uluslararası kamuoyunda örgütlenelim. Çok geçmeden o kadar çok yayılırız ki insanlar bizi tüm ismimizle anmak yerine kısaca "Topluluk" derler. (BEYKT biraz kullanışsız bir kısaltma oluyor değil mi?) Ama bir saniye...

Anladım. O zaman şimdiki duruma gelmiş oluruz.

Sen söyledin, ben değil. Yatağımın yanında aynı zamanda Liz Hand'in, Ursula K. Le Guin'in, Samuel R. Delany'nin, Madeleine E. Robins'in, Nisi Shawl'ın, Ivan E. Coyote'nin, Ayize Jama-Everett'in, Barbara Lalla'nın, Olive Senior'ın ve Rabindranath Maharaj'ın kitapları da var. Bu liste bazısı kadın, bazısı siyahi, bazısı beyaz, çok ırklı, Güney Asyalı, eşcinsel, Kanadalı, Jamaikalı ve Trinidadlı yazarları kapsıyor. Bu kitapları bulmak için yolumu biraz değiştirmem gerekiyordu, onları nerede bulacağımı bilmem gerekiyordu.

En sevdikleri yazarların kimlikleriyle ilgilenmemeleriyle övünen pek çok okur var. Bazıları bunun önyargılı olmadıklarını gösterdiğini düşünüyor. Ama önyargılı olmayan kimsenin var olduğunu sanmıyorum, ben dahil. Ama yine de tartışmanın hatırı için o okurlar gerçekten de önyargılı değil diyelim. Kütüphanelerinde beyaz olmayan yazarların imzasını taşıyan kaç kitap bulabiliriz sizce? Varsa bile, beyaz yazarların kitaplarının yanında sayıca oldukça az kalacaklarına eminim. Bu, o okurların özellikle beyaz yazarları tercih ettiklerini göstermiyor. Tercih etmelerine gerek yok çünkü. Statüko zaten bunu

onlar için yapıyor. Yani o okurların kendilerini tatmin eden "ilgilenmiyorum"ları aslında "Burnumun ucundakinden başkası umurumda değil" anlamına geliyor.

Ve bunda bir sorun yok. Çok davamız ve az zamanımız var. Ama kayıtsızlık ve ilgisizlik, aydınlanma sağlayan pozitif bir değişim yaratıyormuş gibi de davranmayalım. Eğer gerçekten renk körü olmak istiyorsanız, önyargısız bir okur olmak istiyorsanız, bunu ırkçılığa gözleri kapalı durduğunuz ya da seveceğinizi söylediğiniz farklı yazar seçkilerine sahip olmadığınız bir yerden yapamazsınız. Neden sizin de istediğinizi söylediğiniz bir şey için savaş veren insanlara öfkeleniyorsunuz?

Yine de bu meselenin kötü niyetli editörlerin varlığından kaynaklandığını düşünmüyorum. Editörlerin kötü niyetli olmasına gerek yok ki. Sistemin kendi momentumu var zaten. Irkçılık karşıtı olmanız için statükodan farklı bir şeyler yapmayı tercih etmeniz gerekiyor. Olumlu değişimler yaratmaya çalışanlar (editörler ve yayıncılar dahil) bunun için adeta savaş vermek zorunda. Bu savaş da kurumsallaşmış ötekileştirmenin kompleks ezici gücünün nasıl işlediğine ve böylesi bir kuşatma işleyişinin nasıl bir müdahale ile yavaş yavaş çökertilebileceğine dair bir kavrayış geliştirmeyi gerektiriyor.

Kötü adam ve bu kötü adamı bozguna uğratan yalnız kahraman romantizmine yoğun bir şekilde yatırım yapılan bir türe sahibiz. Kimin kötü olduğunu bilmek istiyoruz. Ah, suçlayacak biri olsun istiyoruz! Ve bilinçli bir cehaletle ırkçı şeyler söyleyen ve yapan insanlar var. Onları değiştirmeye ya da verdikleri zararı sınırlandırmaya çalışabilirsiniz. Bunlar faydalı ve gerekli müdahaleler. Ama otları koparmak onların köklerini kazımıyor ve hepimizin bir şekilde bu sistemin bir parçası olduğunu fark ettiğinizde ne yapıyorsunuz? Tüm cevapları ben de bilmiyorum. Burada söylediğim şeylerin bir kısmının daha sonra cehaletleri ya da saflıklarıyla bana musallat

olacaklarını da biliyorum. Robert Silverberg'ün James R. Tiptree Jr.'ın (Alice Sheldon'ın takma yazar adı) hikâyelerinin neden yalnızca bir erkek tarafından yazılmış olabileceğine dair yazısını hatırlasanıza. Daha sonra büyük bir iyi niyetle yanılmış olduğunu kabullenmesinden çok etkilenmiştim. Bu incelik bana ilham veriyor. Bu inceliğe ihtiyacım olduğunu hissediyorum.

Kimisi, kitaplar eğer kimlik odaklı belirli bir kotaya göre yayımlanırsa edebi mükemmeliyetin de zayıflayacağından korkuyor. Bu fikirde pek de derinde olmasa da gömülü olan şey, aslında ötekileştirilmiş topluluklarda iyi yazarların olmadığı varsayımı. Bu devasa önyargı bir yana, bu korkunun geçerli bir dayanağı da yok değil. Eğer beslenme alışkanlıklarınızı çeşitlendirmek istiyorsanız daha geniş bir yiyecek grubunu yemeniz gerekiyor. Vitaminleri tuvalete atamazsınız. İkinci seçenek soruna yanlış açıdan saldırmak olur sadece.

Peki öyleyse, soruna doğru açıdan saldırmak nasıl olur?

Birkaç sene önce *Mojo: Conjure Stories* antolojisini yayıma hazırlarken bu alanda kabul gören irfanın birbirlerine aykırı olduğunu söylediği iki eşit önceliğim vardı: Edebi yönü kuvvetli olan hikâyeler seçmek istiyordum ve siyahi yazarlar tarafından yazılmış pek çok öyküyü de içerecek bir seçki (büyünün Afrika diasporası kökenli bir formu hakkında) olmasını istiyordum.

İnsanları ırkçılık karşıtı çeşitliliğin ve edebi niteliğin birbirini dışlayan şeyler olduğunu düşünmeye iten mantıktaki hatayı anlayabilmem için epey derin düşünmem gerekti. Ve nihayetinde şu sonuca vardım: Bir antoloji oluşturmanın pek çok adımı var ve her adımın farklı öncelikleri var. Temsilleri çoğaltma çabaları bu sürecin başında yer almalı, edebi niteliğe göre seçme yaptığın aşamada değil. Eğer siyahi yazarların bana öykülerini göndermelerini istiyorsam, özel olarak onları davet etmek

zorundaydım. Ve sayısal olarak sistemik dengesizliği alt etme çabasıyla, onlara sayıca diğerlerinden daha çok davet göndermeliydim. Siyah olmayan yazarların katılımını da istiyorsam (ki istiyordum) bu konsepte yaratıcı olarak uygun olduğunu düşündüklerimi davet etmeliydim.

İstatistiksel olarak insanları herhangi bir şeye davet ettiğinizde beşte birinin davete icabet edeceğini biliyordum. Antolojide aşağı yukarı yirmi öykülük yerimin olduğunu da biliyordum. Bu sayıyı beşle çarptım ve yüzden fazla yazardan hikâye istedim. "Fazla" kısmı da bazılarını projeye uygun bulmayıp reddedeceğimi bildiğimden.

Sonra projenin altından rahatlıkla kalkabileceğini düşündüğüm yazarlardan iki farklı liste oluşturdum: Siyahi olduğunu bildiğim yazarlar ve siyah olmayan ya da ırklarından emin olmadığım yazarlar; sonuçta bazı yazarlar ırksal kimliklerini öne çıkarmıyorlar ve bu da onların hakkı. İkinci gruptakilerin iki katı daha fazla siyahi yazar listelemiştim. Bir bakıma, eğer kimi davet edeceğimi düşünmemiş olsaydım şu andaki kurumsallaşmış ırkçılığın kasıtlı olarak tersini yaptım diyebiliriz. Kimileri buna tersine ırkçılık diyor. Bana kalırsa bu daha çok ırkçılığı *tersine çevirmek* (Dil kullanımı çok önemli, değil mi?), tabii yalnızca geçici ve oldukça şartlı otonom bir bölgede küçük bir zaman dilimi için.

Davetiyeleri gönderdim, kendime şans diledim ve son teslim tarihine kadar gergin bir şekilde bekledim. Bu yöntemin işe yaramama ihtimali de vardı. Ortalamalar kanunu bu tarz dengesizlikleri ortadan kaldırmaya yönelik çabaların her bir durumda değil, toplamda işe yaradığı anlamına gelir. Ama ben bu riski almak zorundaydım ve aynı zamanda bu yöntem işe yaramazsa siyahi okurların bazılarının itirazları ile de karşılaşacağımı biliyordum. Bu da işin bir parçasıydı. Ama en azından denediğimi söyleyebilecektim.

Hikâyeler toplandıktan sonra hepsini okudum ve yazarının kim olduğuna bakmaksızın güçlü olduğunu düşündüğüm öyküleri seçtim. Çoğu zaman hikâyelerini okuyana kadar kasıtlı olarak yazarların isimlerini hatırlamamaya çalıştım; halihazırda unutkanlığım işime geldi. Hikâyelerle gelen ön yazıları, hikâyeleri okuduktan sonra okumaya çalıştım. Seçtiğim hikâyeleri istediğim sırayla bir araya getirene kadar antolojide kimin olacağına pek dikkat etmedim. Hatta sanırım antolojinin son halini yayıncıma gönderene ve ondan onay alana kadar kimlerin çoğunlukta olduğunu değerlendirmedim. Kesin bir şey söyleyebilmem için tekrar kontrol etmem gerekiyor tabii ama sanırım *Mojo: Conjure Stories* seçkisinde yer alan yazarların yaklaşık yüzde ellisi siyahi.

İyi ki işe yaradı bu yöntem. Ötekileştirmeyi tersine çevirmenin organizasyonel/sistemik bir düzeyde başlaması gerektiğine dair muhtemelen çıkardığım ilk dersti bu. Bunu tek tek kişilerle yapmaya çalışmak, sürece çok geç başlamak demek. Bireyler, organizasyonel destek almadıkları takdirde fark yaratmak da o kadar zor olacaktır. Bu yüzden de sürece olabildiğince erken başlamanız gerekir.

Bazı beyaz erkek yazarlara şunu söylemek istiyorum: Çevrenizdekiler ötekileştirmeye karşı hak mücadelesi vermeye çalışırken lütfen bize o klişe, "Sansür! Kimse bana ne yazacağımı söyleyemez!" sızlanmalarıyla gelmeyin. Doğru, kimse size ne yazacağınızı *söylememeli*, ama insanlar bunu deneyeceklerdir, hem bazı kötücül sebeplerle, hem de daha iyi bir amaç uğruna. Anneniz size ne yazıp ne yazmayacağınızı söylemeye çalışacak. Kocanız da. Editörünüz, hükümetiniz, kiliseniz, okurlarınız, meraklı komşularınız... İnsanlar tartışmayı çok seviyor. Bir yazar olarak bunlarla uğraşmak da bu işin olmazsa olmazlarından biri.

Peki ya yatağımın başucundaki kitaplar? Aralarında beyaz bir kadın hakkında beyaz bir erkek tarafından yazılmış olan bir kitap var, Güney Asya insanları hakkında beyaz bir erkek tarafından yazılmış olan da siyahi bir kadın hakkında beyaz bir kadın tarafından yazılmış olan, Londralı bir karakter hakkında Amerikalı bir yazar tarafından yazılmış olan ve siyahi bir kadın tarafından beyaz bir kadın hakkında ve ah, herkes tarafından yazılmış herkes hakkında kitaplar işte! Bu böyle sürer gider... Yani ne yazmak istiyorsanız yazın ve eğer istediğinizi yazmanın hayatınızı ya da kariyerinizi tehlikeye atmadığı bir ortamdaysanız kendinizi şanslı sayın.

Ne zaman bir yazarın (ki bu genellikle beyaz ve erkek olur) temsil sorunuyla ilgili bir tartışmayı "Kimse bana ne yazacağımı söyleyemez" feryatlarıyla sonlandırmaya çalıştığını duysam sanki konuyu değiştirmeye ve kendisini odak noktası haline getirmeye çalışıyormuş gibi geliyor. Bu tip yazarlara şunu söyleyebilirim: Neden tartışmayı daha ileri bir düzeye taşımak yerine, nasıl desem, sansürlemeyi tercih ediyorsunuz? Yayın dünyasını tüm kimliklerin daha çok temsil edildiği bir yer haline getirmek için ne yapılması gerektiğini düşünüyorsunuz? Hiçbir şey mi? Yani tüm kapılar aslında ağzına kadar açık da biz mi içeri girmiyoruz? Kadınlar, siyahiler (ve mor benekli mirketler) aslında "bilimkurgu türünde pek yazmıyorlar" mı? Ya da onların yazdığı kitaplar "sadece kendi topluluklarına" mı hitap ediyor? (Ki bunun tercümesini de "Bu insanlar gerçek edebi erdemlere sahip eserler üretmekten aciz" olarak okuyabiliriz.)

Bu ifadelerin her birinin statükoyu değiştirmek istememek noktasında birleşmesi bir hayli gülünç. Bizim gibi değişim yaratmaya çalışan aranızdaki beyazların seslerini de bastırdığınızın farkındasınız değil mi? Daha geniş temsilcili bir edebiyat alanı demek *hepimizin* daha fazla

temsil edileceği anlamına geliyor, siz dahil, bunun farkındasınız değil mi?

Elbette bu tartışmanın iki tarafında da tamamen zırvalayan insanlar var. Ama bilge bir beyaz adamın dediği gibi: "Her şeyin yüzde doksanı saçmalık." Zırvalıklar tartışmayı geçersiz kılmaz.

Ah, gene uzatıyorum! Bana "lafını esirgemeyen yazar" olmak nasıl bir şey, diye sorarsan olacağı bu.

"Midnight Robber"da bir şeyleri adlandırma (ve yeniden adlandırma) hikâyenin önemli bir parçası gibi görünüyor. "Elektronik lider" *yerine Nine Dadı gibi. Burada hangi ezberi yıkmaya çalışıyorsunuz?*

Romanımda Nine Dadı bizi seven bir süperbilgisayar. Bu yeni bir şey değil. Gezegen boyutlu bir Tardis gibi düşünün. Farkı ise belki benim onu kültürel açıdan spesifik bir şekilde tanımlama şeklimde olabilir. Nine Dadı adını Jamaikalı özgürlük savaşçısı Maroonların Dadısı'ndan aldı. Bizim ulusal kahramanlarımızdan biridir. Batı Afrika diasporal dili bağlamında dadı/nene/nine gibi sözcükler illa size kurabiyeler pişiren tatlı, zararsız ihtiyar kadınları tanımlamaz. Bu sözcükler sizden çok daha fazla hayat deneyimi olan yaşlı kadınlara bir saygı ifadesi olarak kullanılır. Nine Dadı da –yapay zekâ olan değil, Maroonların dadısı– İngiliz askerlerine karşı, sonunda Jamaika'nın tepelerindeki Maroon topluluğunun özgürlüğünü kazandıran bir ayaklanma başlatmıştı. Askerler bu kadının, mermileri poposunun iki kanadı ile yakalayabildiğine ve gaz çıkararak makineli tüfek gibi geri gönderebildiğine inanmışlardı. Bu kadın at sırtındaki Afro-Jamaikalı strateji uzmanı bir gerillaydı ve ben de onun hatırasını bir bilimkurgu romanda canlandırmak istedim. Aslında çoğu zaman belirli etnokültürel mihenk taşlarını bilimkurgu ve fantezi eserlerime yerleştirmeye çalışıyorum. Bunu beyaz yazarlar yaptığında çok da be-

lirgin olmuyor. Oysa üzerinde durulmalı çünkü çoğunlukla harika şeyler çıkıyor.

Edebi arka planınız hem çok geniş hem de derin. Rus edebiyatından Shakespeare'e, klasik bilimkurgudan Karayip halk edebiyatına... Nalo'nun kafasındaki sanatçı ve âlim nasıl anlaşıyor? Ya da kalbindeki?

Ben âlim falan değilim. Âlim olmak çok derin ve güdümlü bir çalışmayı gerektiriyor. Bense çok daha yüzeysel bir donanıma sahibim. Ben daha çok, pek çok farklı kültüre maruz kalan ve belirli bilgi hatlarında dolaşan bir geek'im. İkisi kafamda da kalbimde de gayet iyi geçiniyorlar ama bu sıklıkla insanların yaptığım tüm göndermeleri kavrayamamalarına sebep oluyor. Yazarken bunun farkında olmaya çalışıyorum. Bazen bir okurun tüm göndermeleri anlayıp anlamamasının bir önemi olmamasını sağlamaya çalışıyorum. Bazen belirli referansları bilmeyen okurlar için küçük oyunlar kuruyorum, bilenler için de "aramızda" şakalar yerleştiriyorum.

Çizgi roman okuyor musunuz? Pardon, grafik roman?

Okuyorum. Hatta partnerimle birlikte çooook yavaaaşşş bir şekilde bir çizgi roman yaratmaya çalışıyoruz. En sevdiklerimden bazıları: *Love and Rockets*, *Bayou*, *Finder*, *Le Chat du Rabbin*, *The Invisibles*, *Dykes to Watch Out For*, *Cenaze Evinde Şenlik* ve *Kalvin ve Hobs*. İki Büyük'ten* süper kahraman çizgi romanları beni gergin ve huysuz yapıyor, gerçi yine de genellikle uyarlama filmlere gidiyorum. Filmler de beni aynı şekilde gergin ve huysuz yapıyor ama inanılmaz bir bilimi ve inanılmaz güzel insanların inanılmaz bir şeyleri inanılmaz bir şekilde havaya uçurmasını izlemekten tuhaf bir zevk duyuyorum. Ayrıca bu

* DC Comics ve Marvel Comics adındaki iki büyük çizgi roman yayınevi. (ç.n.)

filmler bana kötü fizikten (Bir filmde bilimsel açıdan doğru olmayan şeyleri hemen fark edebiliyorsam, *gerçekten* çok yanlış demektir) kafası karışık cinsiyet politikalarına kadar düşünecek pek çok malzeme veriyorlar. Çizgi romanlar beni heyecanlandırıyor. Keşke çizgi roman sanatçısı olsaydım diye düşündürüyorlar beni.

Çoğunlukla "büyülü gerçekçi" *olarak tanımlanıyorsunuz. Bu fantastik edebiyat için kullanılan bir edebi kelam mıdır? Bilimkurgu için spekülatif kurgu denilmesi gibi? Yoksa bu ifadenin başka bir anlamı var mı?*

Öyle tonlarca büyülü gerçekçilik eseri okumadım. Büyülü gerçekçilik yazınının tam olarak ne yaptığı hakkında, bilimkurgu ve fantezi kadar kuvvetli hislerim yok. Bazen büyülü gerçekçilikte (Edebiyatta, sanatta değil) doğaüstü unsurların fantastik edebiyattan talep ettiğimiz kadar titizlikle takip edilmeye gerek olmayan kavramlar olduğunu hissediyorum. Bana öyle geliyor ki büyülü gerçekçilikte hikâye, bir bütün olarak ön plana çıkıyor. Doğaüstü unsurlarsa bunun yalnızca bir parçası. Fantastik edebiyattaysa fantastik unsurlar ana hikâye ve karakter kadar merkezîdir. Bence.

Geek'leri, "başkalarının umursamadığı şeyler hakkında çok fazla şey bilen insanlar" *olarak tanımlamanıza bayılıyorum. Bu doğrultuda edebiyat snoplarını nasıl tanımlarsınız?*

Bana kalırsa esas fark, tüm geek'lerin snop olmaması ama tüm snopların snop olması.

V.S. Naipaul okudunuz mu? Seviyor musunuz?

Çocukken erken dönem hikâye seçkisi *Miguel Sokağı*'nı defalarca okumuştum. Ve gerçekten çok sevmiştim. Hâlâ da iyi olduğunu düşünüyorum ama daha yeni eserlerini okumadım. Elbette Karayipli yazarlar ve

saldırganca ırkçı ve cinsiyetçi ifadeler savurduğu diğer herkes arasında kötü bir şöhrete sahip. O ifadelerden tabii ki hoşlanmıyorum. Ama kendisini görmezden gelmeyi çok kolay buluyorum.

Nasıl bir araba kullanıyorsunuz? (*Her yazara soruyorum bu soruyu.*)

Arabam yok. Toronto'da bir arabaya ihtiyacınız yok. Sanırım en son yirmi üç yıl önce bir arabam vardı. Markası falan neydi hiç hatırlamıyorum. Kırmızıydı. Nefret ediyordum. Arabaları sevmiyorum. Masraflarını, bakımlarını, araba sürmenin tehlikelerini, bu gezegene yaptıklarını sevmiyorum. Artık yılın bir kısmını Güney Kaliforniya'da geçirdiğim için belki bir araba edinmek zorunda kalabilirim. Dünyanın bu kısmı herkesin bir arabası olduğu varsayımıyla inşa edilmiş. Arabasız gezinmek çok zor ve bende fibromiyalji sendromu var. Yoruluyorum.

James Joyce İrlanda'ya bir daha hiç geri dönmedi. Siz Kanada'da mı yoksa Karayipler'de mi yaşlanacağınızı düşünüyorsunuz? (*Ya da yaşlanacağınızı düşünüyor musunuz?*)

Nerede yaşlanırım bilmiyorum. Belki birkaç farklı yer arasında mekik dokuyarak. Karayipler kalbimdeki ev, ama hiçbir yer daimi evim olmasını isteyeceğim kadar çok şeye sahip değil. Neresi olur bilmiyorum ama muhtemelen sosyal açıdan ilerici; kültürel, linguistik, etnik ve ırksal çeşitliliğe sahip olan, çok fazla siyahinin yaşadığı, ılıman bir iklimi olan ve geniş bir su kütlesine kıyısı olan büyük bir şehir olacaktır. Tüm bunlara sahip olan bir şehir henüz bulabilmiş değilim. Ayrıca yaşlanmayı düşünüyorum tabii ve aynı zamanda bundan korkuyorum da. Elli yaşındayım ve son birkaç senede hayatımın cehennem

gibi olabilecek ikinci yarısına girdim. Sürekli olarak ilerleyen bir hastalığa yakalandım ve bu da beni giderek yoksullaştırdı ve nihayetinde evsiz bıraktı ve neredeyse yazarlık kariyerimi de sonlandırıyordu. Şimdi her şey yeniden yoluna giriyor gibi görünüyor. Sağlıkla ilgili çözülebilecek sorunlarımı çözüyorum, yeniden yazıyorum ve gelirlerimi düzenleyen bir öğretim üyeliği görevim var. Hayat arkadaşım ve ben, tüm bu korkunç yıllar içinde yalnızca bir arada kalmayı başarmadık, aynı zamanda sanırım bu zorluklardan ilişkimizi daha da güçlendirerek çıkabildik. Bu bile kendi başına bir mucize ve anlatılamayacak derecede değerli. Ama yine de sık sık bunların hepsinin geçici olduğunu fark ediyorum, sonuçta yaşlanmak bana ve sevdiklerime belki bunlardan daha da kötü fiziksel ıstıraplar getirecek. Ne kadar çok hayatta kalırsam bu o kadar çok sevdiğim insanı da kaybedeceğim anlamına geliyor kesinlikle. Gelecekteki tüm bu acıları ve kayıpları düşünüyorum ve bunlar beni dehşete düşürüyor. Tüm o yıllar içinde pek çok kazancın da olacağını hatırlamaya çalışıyorum: yeni arkadaşlar, yeni deneyimler, yeni yetkinlikler, yeni neşeler.

Yazmakla ilgili ders verirken ne öğretiyorsunuz? Ve hangi ezberleri unutturuyorsunuz?

Bugünlerde tamamen yapı ve bütünlükle ilgileniyorum. Bir hikâye, yapısal bütünlük ve mimari harikası olan planlı bir forma sahip olmalı ve yörüngesinde dinamik bir hareket olmalı. "Dinamik hareket" ifadesi gereksiz tekrara girer mi? Hikâyenin belli bir hızı olmalı demek istiyorum. Aynı zamanda okura bakış açısı bir karakterin bedeninin içine girebilmesi ve onun fiziksel dünyasını yaşayabilmesi olanağı sağlamakla da ilgileniyorum. Yani hikâyenin pasif bir dinleyiciye anlatılan bir şey olduğu ezberini bozmaya çalışıyorum. Öğrencilerimi bakış açısı karakterin kafasından çıkarmaya ve karakterin fiziksel

duyumlarına sokmaya çalışıyorum. Kelime ve anlam sevgimi biçimlendirmeye çalışıyorum. Onlara eseri düzenleme işinin, işin eğlenceli kısmı olduğunu göstermeye çalışıyorum. Bu kısım ifade bebeğinizin parmaklarının, ayak parmaklarının ve gözlerinin gelişmeye başladığı ve doğrudan size bakmaya ve bir şeylere uzanmaya başladığı kısım. Ve şimdi de bu benzetmenin aslında ne kadar ableist olduğunu düşünmeye başladım.

Bilimkurgu ve fantezinin başlangıçta bir kapı olduğunu mu yoksa ele geçirilecek bir kale olduğunu mu düşünüyordunuz? Bu algınızda bir değişim oldu mu?

Bu çok etkileyici bir soru. İkisi de değil. Bence. Kapıları kırabilir ve kaleleri ele geçirebilirsiniz ya da kapılardan içeri girebilir ve kalelerde yaşayabilirsiniz. Belki çok beylik bir laf oldu ama bilimkurgu bir evrendir.

Eser adları konusunda yeteneğinizi konuşturuyorsunuz doğrusu. "Greedy Choke Puppy",* "Ours Is the Prettiest"** *vs... Yaratım sürecinin hangi aşamasında isim ilhamı geliyor?*

Teşekkürler! İsimler çoğunlukla hikâyenin çoğunun oluşumundan önce geliyor. Hikâye adları hikâyenin olmak istediği şeyin damıtılmış bir versiyonu gibi. Hikâyenin ne olduğunu tam olarak bilmiyorken isimler kulağıma fısıldıyor ve bana ipuçları veriyor.

Çok güzel. Peki, gelelim röportajın riskli bölümüne: Ben size cevabı vereceğim, soruyu siz soracaksınız. Cevap: Çünkü yapabiliyorlar.

Polisler neden sürekli insanları darp ediyor? Yaban arıları neden uçuyor? İnsanlar neden sanat yapıyor?

---

* *Açgözlülük Yavru Köpeği Boğar.* (ç.n.)

** *En Güzeli Bizimki.* (ç.n.)

USFD konuşmanızdan sonraki diyalogu anlattığınız sonsözde birisini sanat ve işgücü ayrımı yaptığı için suçluyorsunuz. Doğru, ikisi de iş. Ama aralarında epeyce önemli birkaç fark yok mu?

İkisi de iş ve ikisi de sanat olabilir. Neyse ki ikisiyle de para kazanılabiliyor.

Marksist misiniz?

Hayır.

En sevdiğiniz üç film?

Quilombo, Carlos Diegues
Pumzi, Wanuri Kahiu
Lilies, John Greyson

Dönüşüm'*de Shakespeare'den* (*edebiyatın usta hırsızı*) *çalmışsınız gibi görünüyor.* Fırtına'*yı okumayan bir okurun bilmesi gerekenleri anlatır mısınız?*

Bakalım... Oyunda zengin beyaz bir dük olan Prospero güzel kızı Miranda ile küçük bir adaya sürgün edilmiştir. Orada yarık bir ağacın içinde, beyaz bir Cezayirli (Afrikalı) cadı olan Sikoraks tarafından tutsak edilmiş Ariel isimli bir hava perisi bulur. Sikoraks bu adaya daha önceleri, oğlu Kaliban'a hamileyken sürgün edilmiştir. Sikoraks ölmüş ve Ariel'i tutsak, Kaliban'ı ise terk edilmiş bir halde bırakmıştır. Prospero Ariel'i esaretten kurtarır ve karşılığında kendine bağımlı kılar ancak eninde sonunda onu özgür bırakacağına dair söz verir. Prospero Kaliban'ı da yanına alır ve ona okumayı öğretir ama Kaliban Miranda'ya tecavüz etmeye çalıştığında Prospero onu kölesi yapar (özgür bırakılma vaadi olmaksızın). Ariel tüm havasal görevleri üstlenir, Kaliban da ağır işleri. Prospero Kaliban'la durmaksızın dalga geçer. Ariel,

Prospero ve Miranda'nın adadan kaçmasına yardım eder ve böylece özgürlüğünü kazanır. Sanırım hikâyede Prospero ve Miranda ile bir bağ kurmamız gerekiyor ancak ben Ariel'in Prospero'ya hizmet etmesinden ve Kaliban'ın köleliğinden feci halde rahatsızlık duymuştum. Ve hatta Prospero nihayetinde Kaliban'ı bağışladığında bile oyunun Kaliban'la bir "vahşi" olarak insafsızca dalga geçmesinden nefret ettim.

Birkaç sene önce Kamau Brathwaite'in NYU'daki edebiyat dersini ziyaret ettim ve Kaliban'ı tartışıyorlardı. Ariel ve Kaliban'ın Zenci bölgesi kahramanları olabileceği sezisine kapıldım ve bu hikâyeyi o açıdan ele almaya karar verdim.

Bir keresinde birisi dili, "arkasında bir ordu olan lehçe" *olarak tanımlamıştı. Katılıyor musunuz buna?*

Katılıyor muyum bilemedim ama harikaymış! Kim dediyse bir noktası var kesinlikle.

Zevk için şiir okuyor musunuz? Ya da bilim? Tarih?

Her ne kadar babam bir şair olsa da ve onun eserlerini biliyor olsam da çok fazla şiir okuduğumu söylemezdim. Ama sonra kütüphaneme şöyle bir baktığımda düşündüğümden çok daha fazla şiir kitabına sahip olduğumu fark ettim ve çoğunu da okumuştum.

Çocuk şiirlerini unutmuşum. ("Karlar düştükçe, ufak ufak..."), Louise Bennett ve Kamau Brathwaite'i ve Merge Piercy ve Homer'i ve Lillian Allen ve Dennis Scott'ı ve daha nicelerini saymıyorum bile...

Kalbimden gelerek ezbere okuyabildiğim şiirler var ve çocukken *Odysseia*'yı, *The Iliad*'ı ve Dante'nin *Inferno*'sunu zevk için okurdum; hatta defalarca okurdum. Bugünlerde Homer'le mücadele edebileceğimi düşünmüyorum ama çocukken daha inatçıydım.

Şiir dinletilerinde, sohbetlerde, dub şiir performanslarında ya da müzik içinde çokça şiir duydum. Tabii, zevk için bir şiir kitabını baştan sonra okuduğum çok nadirdir herhalde, daha çok parça parça ve yudumlar halinde okuyorum. Tabii hem zevk için hem araştırma için bilim ve tarih de okuyorum. Michio Kaku. Afrika Fraktalları. *Death in the Queen City*.* Ayrıca zevk için eleştirel teori de okuyorum ve tabii, yazarken biz yazarların aslında ne halt ettiğini anlayabilmek için de. Kurgu söz konusu olduğundaysa genellikle bilimkurgu, fantezi ve çizgi roman okuyorum; zaman zaman da gizem ya da erotika/pornografi parçaları. Ama kurgu olmayan okumalarım çoğunlukla oldukça genel.

Sizce Dünya Fantezi Ödülü H.P. Lovecraft'tan başka birinin heykelciği mi olmalı?

Bende de var o heykelciklerden bir tane. Eserimin değerini takdir etmek için Dünya Fantezi Ödülü komitesi bana, benimle aynı ırksal arka planı paylaşan insanlara alenen hakaret eden ve bizim tabiatımız itibariyle diğer insanlardan daha değersiz olduğumuza inanan bir adamın heykelciğini verdi. Evimde ırkçı H.P. Lovecraft'ın bana bakıyor olması inanılmaz ürpertici tabii.

Heykelciğin onun büstü olması gerçeğinden hiç hoşlanmıyorum ama ödüle sahip olmayı seviyorum. Bu yüzden de farklı yollarla kendimi avutuyorum: Heykelcik, Gahan Wilson tarafından tasarlanmış, inanılmaz havalı değil mi? Lovecraft'ın kendi, (yarı-Yahudi) karısı ve arkadaşları bile ırkçılığının abartılı olduğunu düşünüyorlardı. Karısı onu antisemitizm kokan yorumlar yaptığında dize getiriyormuş ve Nnedimma Okorafor, Kinuko Y. Craft, S.P. Somtow, Haruki Murakami, Neil Gaiman ve benim gibi insanların evlerinde ve ofislerinde bulunan heykelciklerinin gözlerinden dünyayı izlemek

* *Kraliçe Şehrinde Ölüm*, Patrick Brode, 2005. (ç.n.)

zorunda kaldıkça mezarında dönüp durduğunu hayal etmeye bayılıyorum.

Bence ödül fantastik bir varlığı temsil etmeliydi, belki her sene başka bir varlığı. (Biliyorum bu muhtemelen çok maliyetli bir öneri ama sadece hayal kuruyorum...) Bir kitsune. Bir trol. Bir chupacabra. Anansi. Saçında balık plan şişman ve neşeli bir deniz kızı.

Yazmaya başlamadan önce hikâyelerinizin iskeletini çıkarıyor musunuz yoksa doğrudan yazmaya mı başlıyorsunuz? El yazısıyla yazdığınız oluyor mu?

Bugünlerde yazılmamış romanları satabilmek için teklifler yazmak zorundayım. Genelde yazmaya başlamadan iskelet çıkarmıyorum, en azından tüm romanın planını çıkarmıyorum. Sıkıştığım noktalarda bunu yapmaya meyilliyim. Çok nadir olarak el yazısıyla yazıyorum. Bilgisayarda çok daha hızlıyım. Ayrıca kâğıtlarımı sıklıkla kaybederim ama bilgisayarımı pek kaybetmiyorum.

Yayınevi editörleriyle sorun yaşıyor musunuz yoksa onlara güveniyor musunuz?

İkisi de. Yazdıklarımın düzenlenmesi ve editörlük işleminden geçmesi sürecinde yanlış ve inceliksiz önerilerle karşılaştığımda sakinleşmem için derin nefes alıp vermem gerekebiliyor ama aynı zamanda editörler yazdıklarımda talihsiz bir şeyler bulduklarında ya da beceriksizce yazılmış bir şeyleri incelikle düzelten önerilerde bulunduklarında da rahat bir nefes alıyorum. Ayrıca bu süreç, bana hikâyemin nasıl anlaşıldığına dair erkenden bir fikir de veriyor, böylece kitap okurla buluşmadan önce belirli düzenlemeler yapacak da zamanım oluyor. Yeni gençlik romanım *The Chaos**'ta bir pop yıldızı ismi uydurdum. Editör ismi Google'da aratmayı akıl edince bir porno yıldızının performans ismi olduğunu keşfettik.

* *Kaos*, Nalo Hopkinson, 2012. (ç.n.)

Benim için sorun değildi tabii ama romanımın karakteri o kadın da değildi. İsmi başka bir isimle değiştirdik.

Bir keresinde yazarken ortaya çıkan ilk taslağı, "yoğurulacak hamur" *olarak tanımlamıştınız ve bu tanıma bayılmıştım. Kurgu eserler yazarken genel prosedürünüzden bahseder misiniz? Mesela yazarken hep aynı sandalyede mi oturuyorsunuz?*

Hayır, hatta bazen yazarken oturacak masam bile olmuyor. Masaüstü ya da dizüstü bilgisayarımda yazıp düzenliyorum. Gündüz yazmaya çalışıyorum çünkü zihinsel enerjim geceleri tükeniyor. Konsantre olmamı kolaylaştıran DEHB ilaçlarımı almadan önce düzgün bir öğün yemek yemeye çalışıyorum. Eğer o ilk öğünü yemezsem ilaçlar iştahımı kapatıyor (Ama açlığımı gidermiyor) ve öğleden sonra beynim sanki kafamda arılar vızıldıyormuş gibi yavaşlamaya başlıyor ve açlıktan halsizleşiyorum ama yiyeceklerin tadı zehir gibi geldiği için yemek istemiyorum. Genellikle etrafımın sessiz olmasını tercih ediyorum. Aralıksız yazabildiğim zamanlar oldukça kısa patlamalar halinde geliyor, on beş dakika ile bir saat arası. Zamanımın çoğunu bilgisayar başına oturup yazmaya çalışmakla geçiriyorum. Aslında oldukça sancılı bir süreç yani ama beynimin nasıl gergin olduğunu bildiğim için artık bu konuda daha az dertleniyorum. İlaçlar erteleme isteğini engelliyor ve odaklanmama yardımcı oluyor. Pek çok insanın DEHB ilaçlarının yaratıcılıklarını öldürmesinden korktuklarını duydum ama benim için yaratıcılığı arttırıyorlar. Yeni fikirlerin üzerinde durabilmem için aklımdaki halihazırdaki tilkileri yavaşlatıyorlar ve bu fikirleri yazabilmemi sağlayan konsantrasyonu sağlıyorlar.

Genellikle kurgudaki sahneleri sırasıyla yazıyorum ama tıkandığım zamanlar kafamda tasarladığım ve daha heyecanlı görünen bir başka sahneye atladığım da oluyor. Gerekirse bu erkenden yazılmış sahnedeki dolguları daha

sonra yapıyorum. Aslında erken yazılmış bu sahneler çok nadir olarak dolguya ihtiyaç duyuyor, ne tuhaf.

Tıkandığımda yaptığım bir başka şeyse, kendimi düşünmek zorunda olmadığım fiziksel bir şeylerle meşgul etmek: bulaşık yıkamak, yürüyüşe çıkmak gibi. Bu esnada zihnim rahatlıyor ve çoğunlukla bilgisayarıma tıkandığım şeyle ilgili bir çözümle geri dönüyorum. Bazen de tıkandığım şeyle ilgili sorunu bir başkasına tarif etmeye çalışıyorum. Karşımdakine anlatmayı daha bitirmeden kafamda bir çözüm belirmiş oluyor. Tabii konuşup konuşup sonra derhal bilgisayarıma dönmem karşıdakini sinir ediyor. Yazdıklarımı zaman zaman yazıcıdan çıkarıyorum, bu da her şeyi bir bakışta görmeme, şekillendirmeme, hikâyenin parçalarının yerlerini değiştirmeye ve her şeyin yerli yerinde olmasını sağlamaya yardımcı oluyor. Toronto'dayken sık sık yazar arkadaşım Emily Pohl-Weary ile bir kütüphanede buluşuyorum. Emily Judy Marrill ve Fred Pohl'un torunudur ve muazzam bir yazardır. Dizüstü bilgisayarlarımızı alıyoruz ve ikimiz de kendi yazdıklarımız üzerinde üç saat kadar çalışıyoruz. Aylaklık ettiğimiz de oluyor tabii ama onunla birlikte çok daha verimli yazabiliyorum. Emily'yi özlüyorum doğrusu.

Clute? Delany? Steampunk? Butler? Le Guin? Hepsi için birer cümle lütfen.

Clute'un eleştirel yazını dehşetli bir akılcı sanat yaratıyor.

Delany: Kral'a selam olsun!

Butler: Keşke daha çok insan onun cinsiyet rollerine nasıl kafa tuttuğu hakkında konuşsa diyorum ve onu gerçekten çok özlüyorum ve bunun bağlaçla tek cümleymiş gibi kurulan iki cümle olması da umurumda değil.

Steampunk: Havalı marifetler, havalı giysiler ama malzemeleri bir araya getiren kimin elleri?

Le Guin en basit, en alakasız gibi görünen cümleyle bile beni ağlatabiliyor.

Bir keresinde "Kurgu, parti kostümü giymiş bir otobiyografi DEĞİLDİR" *demiştiniz. O halde nedir?*

Kişisel olarak edindiğiniz verileri, on yıl önce okuduğunuz bir casus romanından hayat deneyimlerinize kadar her şeyi öğütüp hayal gücünüzle harmanladıktan sonra ortaya çıkan o toprakta yeni bir şeyler ektiğinizde olan şeydir kurgu. Aslında bunun otobiyografik kurguya dahi uyarlanabileceğini düşünüyorum.

Yazınlar arasında katı sınırların olmadığı bir kültürde yetiştiğinizi iddia ediyorsunuz. Sahiden mi? "Yüksek" *ve* "avam" *sanat arasında bile mi?*

Aynen. Afro-Karayip kültüründe de o tarz züppelikleri tabii ki bulabilirsiniz ama çoğunlukla hükümsüzdür. Sınırlar katı olarak belirlenmemiştir. Nobel ödüllü Derek Walcott ve dans salonu müzisyeni ve söz yazarı Lady Saw'ın, ayrıca bell hooks'un merkezinde olduğu edebi bir konferans gerçekleşebilir. Kuzey Amerika'da benim yazdıklarımın, örneğin Michael Ondaatje'nin eserleriyle eşdeğer tutulması mümkün değil. Karayipler'de tür ayrımlar pek önemli değil. Bunun sebeplerinden biri Avrupa merkezli kültürlerdeki "alternatif" kültürün bizde o şekilde var olmayışı olabilir. Bildiğim kadarıyla Karayipler'de "hipster"e ya da bilimkurgu hayranlığına ya da fanzin kültürüne karşılık gelecek bir şey yok . Belki de zaten baskın Batı kültüründen ötekileşmiş olduğumuz için bir de ufak tür fraksiyonlarına bölünmek zorunda değiliz ya da bu lükse sahip değiliz. Bu tarz bir uzmanlaşma üzerine yoğunlaşacak kadar çok yayınevi yok. Bu yüzden de odak noktası genellikle türün ne olduğunda değil, eserin gerçekleştirmek istediği amaçta oluyor.

Bilimkurgu arka planınız ağırlıklı olarak Yeni Dalga sonrasına tekabül ediyor gibi görünüyor (1960'lar). Peki, hiç Heinlein, Clarke, Simak, Bradbury gibi "Altın Çağ"*ın erkekler kulübü üyelerini okudunuz mu?*

Elbette. Ve hâlâ okuyorum. Hayatımdaki en gurur duyduğum günlerimden biri anneme Bradbury'nin *R is for Rocket*'ini* okuması için hediye ettiğim gündü. Annemin fikri mi? "Ama bu kitap roketler ve robotlar hakkında değil ki, insanlar hakkında!" Katılmıştım.

Kolaylıkla (Belki kolaylıkla değil ama ustalıklı bir şekilde) yazmayı öğrettiğiniz gibi modern edebiyat dersleri de verebilirsiniz. Eğer seçme hakkınız olsa hangisini tercih ederdiniz?

İltifat için teşekkürler. Ama modern edebiyat dersi veremezdim. Ama mesela Geoff Ryman, ikisinde de inanılmaz!

*New York'ta Guyanalı birkaç araba tamircisiyle çalışıyordum. Cumartesi akşamları Teacher's** içiyor ve park alanında kriket oynuyorlardı. Bu kriketin olayı ne?*

Ah, Tanrı bilir! Babam da koyu bir kriket fanatiğiydi. Bana göre kriket takım halinde oynanan golf gibi bir şey, tabii daha iyi formalarla ve haftalar süren organizasyonlarla. Bana Teacher's'ı verseniz yeter. Eğer kriket maçı izlettirecekseniz tüm şişeyi verin. Evet, ben Batı Hint Adalıların yüz karasıyım.

---

* *Roketin R'si.* (ç.n.)

** Bir viski markası. (ç.n.)

AYRINTI

İlk romanı **Brown Girl in the Ring** 1998'de yayımlandı. Bu eserinde farklı kültürel değerlere sahip toplumlardaki kadınların karşılaştıkları güçlükleri gösteren Hopkinson, dünyayı değiştirmek için kaderlerinin kontrolünü eline alan güçlü kadın karakterler resmetti. Brown Girl in the Ring ile Philip K. Dick ödülüne aday oldu, Locus En İyi İlk Roman ve John W. Campbell En İyi Yeni Yazar ödülerini kazandı. Toronto ve Californiya'da yaşayan yazar, şu anda California Riverside Üniversitesi'nde yaratıcı yazarlık profesörü ve bilimkurgu çalışmaları yapan bir araştırma grubunun üyesi. Yazımızın konusu olan ve **Ayrıntı Yayınları Bilimkurgu Dizisi**'nin ikinci kitabı olan **Gece Yarısı Gezegeninden Raporlar** ise 2012'de yayımlandı. Kitap, **Şişedeki Mesaj** ve **Değişim** isimli iki öykü; Hopkinson'ın **Uluslararası Sanatta Edebiyat Derneği**'nin konferansında yaptığı, edebiyatta ırkçılık konusuna yeni bir soluk getirmeyi hedeflediği konuşması ve **Dengeleri Ayarlamak** adlı bir röportajını içeriyor.

Şişedeki Mesaj ve Değişim

Nalo Hopkinson, sosyal duyarlılığı gelişmiş, toplumsal olduğu kadar bireysel konularda da yazmayı seven bir yazar. Kendine özgü tarzıyla, bilimkurgu edebiyatına kattığı ilerici ve eşitlikçi tavrıyla sevilen yazarlardan biri. Eserlerinde Karayip folklorunu, Afro-Karayip kültürünü, feminizm temalarını, ırkçılığı, türcülüğü ve cinsiyet konularını sıklıkla kullanır. Bu konulara ilgi çekmeyi, diyaloğu arttırmayı hedef edinen **The Carl Brandon Society**'nin de kurucu üyesidir. Çocuk istismarı ve cinsel istismar gibi sosyal sorunları ele aldığı Midnight Robber romanıyla, cinsiyet anlayışı üzerine yazılan eserlere verilen en önemli ödül olan **James Tiptree Jr.** ödülünü kazanmış, **Hugo** ve **Nebula** ödüllerine ise aday olmuştur. Gece Yarısı Gezegeninden Raporlar'daki Şişedeki Mesaj ve Değişim de bu sosyal ve kültürel duyarlılığı sahip öyküler.

Şişedeki Mesaj, birçok farklı konuya değinen hem şaşırtıcı hem de yadırgatıcı özelliği ile iyi bir bilimkurgu öyküsü. Kızılderili bir ressam olan Greg'in, dostu Babette'nin kızı Kamla ile olan garip arkadaşlığı anlatılıyor öyküde. Kamla, dört yaşından itibaren yavaş büyümeye başlayan ve Geç Büyüme Sendromu tanısı konan bir çocuk. Kamla büyüdükçe bazı sorunları da beraberinde getiriyor: Okula uyum sağlayamıyor, ilginç hobiler ediniyor ve yaşından büyük davranmaya başlıyor. Okuma keyfini kaçırmadan anlatması zor olan bu öykü, türcülüğü merkezine alıyor. Ancak toplumun bireyler üstünde kurduğu evlilik ve çocuk yapma baskısı, genlerin bir çocuğa aktarılıp neslin devamının sağlanmasının gerçekten gerekli olup olmadığı gibi bireye dokunan konulara değinmeyi de ihmal etmiyor. Öykü aynı zamanda, sanatın işlevini de şaşırtıcı biçimde düşündürüyor. Başlangıçta klasik bir öykü gibi hissettiriyor, işler garipleştikten sonra kolaycılığa mı kaçılacak derken şaşırtmayı başarıyor.